

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ BİLİM DALI

**EVLİLİK SÜRESİNİN, CİNSEL YAŞAMA VE EVLİLİK
UYUMUNA ETKİSİ VE SONUÇLARIN DEMOGRAFİK
ÖZELLİKLERE GÖRE KARŞILAŞTIRILMASI**

Yüksek Lisans Tezi

Tezi Hazırlayan:
Asiye BİLDİRİCİ

İstanbul, 2016

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ BİLİM DALI

**EVLİLİK SÜRESİNİN, CİNSEL YAŞAMA VE EVLİLİK
UYUMUNA ETKİSİ VE SONUÇLARIN DEMOGRAFİK
ÖZELLİKLERE GÖRE KARŞILAŞTIRILMASI**

Yüksek Lisans Tezi

Tezi Hazırlayan:
Asiye BİLDİRİCİ

Öğrenci No:
130790139

Danışman:
Yrd. Doç. Dr. Neslim GÜVENDEĞER DOKSAT

İstanbul, 2016

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Evlilik Süresinin, Cinsel Yaşama ve Evlilik Uyumuna Etkisi ve Sonuçların Demografik Özelliklere Göre Karşılaştırılması” başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ahlak ve geleneklere uygun şekilde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmamın içinde kullanıldıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım.27.04.2016

Asiye BİLDİRİCİ

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS SINAV TUTANAĞI

27.04.2016

Enstitümüz *Psikoloji* Anabilim dalı *Klinik Psikoloji* Programı yüksek lisans öğrencilerinden 130790139 numaralı *Asiye BİLDİRİCİ*'nin "*Beykent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim - Öğretim Yönetmeliği*"nin ilgili maddesine göre hazırlayarak, Enstitümüze teslim ettiği "*Evlilik Süresinin, Cinsel Yaşama ve Evlilik Uyumuna Etkisi ve Sonuçların Demografik Özelliklere Göre Karşılaştırılması*" konulu tezini, Yönetim Kurulumuzun 19.04.2016 tarih ve 2016/16 sayılı toplantısında seçilen ve Taksim Yerleşkesinde toplanan biz jüri üyeleri huzurunda, ilgili yönetmeliğin (c) bendi gereğince (45) dakika süre ile aday tarafından savunulmuş ve sonuçta adayın tezi hakkında oyçokluğu/oybirliği ile *Kabul/Red veya Düzeltme* kararı verilmiştir.

İşbu tutanak, 4 nüsha olarak hazırlanmış ve Enstitü Müdürlüğü'ne sunulmak üzere tarafımızdan düzenlenmiştir.

DANIŞMAN

Yrd. Doç. Dr. Neshim Güvendeğer DOKSAT
(Beykent Üniversitesi)

ÜYE

Yrd. Doç. Dr. Samuray ÖZDEMİR
(Beykent Üniversitesi)

ÜYE

Prof. Dr. İrem Yalug ULUBİL
(Kocaeli Üniversitesi)

TEŞEKKÜR

Tez sürecinde yardımlarını esirgemeyen, hoşgörüsü ve bilgileriyle tezime önemli katkılarda bulunan Yrd. Doç. Dr. Neslim Güvender Doksat' a sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Araştırmaya katılmayı kabul eden katılımcılara teşekkür ederim.

Hayatım boyunca hem maddi hem manevi desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen, bana duydukları güven ile yol almamı sağlayan sevgili annem Şükran Bildirici' ye ve babam Necat Bildirici' ye sonsuz teşekkürler. Her zaman yanımda olduklarını hissettiren ve sevgileri için minnettar olduğum ablam Okşan Kömürcüoğlu' na, abim Okan Bildirici' ye ve sevgili kardeşim Ramazan Bildirici' ye de teşekkürlerimi sunarım.

Sabırla zorlu zamanlarımda yanımda olan, sevgileri ve dostlukları ile hayatımı güzelleştiren canım arkadaşlarım Cansu Ulaş ve Selva Bağırar' a da sonsuz teşekkürler.

Bu süreçte ve yaşamımda sabırlarıyla hep yanımda olan, mesleki birikimlerini ve manevi desteklerini esirgemeyen sevgili meslektaşlarım Uzm. Klinik Psikolog Ece Yılmaz ve Psikolog Ayşegül Kasapoğlu'na da çok teşekkür ederim.

En büyük motivasyon kaynağım, hayatımın neşesi, biricik yeğenim Bora'm en çok da sana teşekkür ederim.

Psk. Asiye BİLDİRİCİ

AdıveSoyadı : Asiye BİLDİRİCİ
Danışmanı : Yrd. Doç. Dr. Neslim GÜVENDEĞER DOKSAT
Türüve Tarihi : YüksekLisans/2016
Alanı : KlinikPsikoloji
AnahtarKelimeler : Evlilik süresi; Evlilik Uyumu; Cinsel yaşam.

ÖZ

EVLİLİK SÜRESİNİN, CİNSEL YAŞAMA VE EVLİLİK UYUMUNA ETKİSİ SONUÇLARIN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERE GÖRE İNCELENMESİ

Bu çalışmada, evlilik süresinin cinsel yaşam ve evlilik uyumuna etkisinin saptanması amaçlanmıştır. Buna ek olarak, sonuçların demografik özelliklere göre incelenmesi de sınanmaya çalışılmıştır. Bu amaçla İstanbul ili sınırları içerisinde rastgele seçim yöntemi ile belirlenen 120 katılımcıya, Kişisel Bilgi Formu, Arizona Cinsel Yaşantılar Ölçeği ve Evlilik Uyum Ölçeği uygulanmış, evlilik süresi ile evlilik uyumu ve cinsel yaşam arasındaki ilişki ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Verilerin analizleri için SPSS 21.0 istatistik paket programı kullanıldı. Çalışma sonuçlarına göre; katılımcıların Cinsel Yaşantı Ölçeği toplam puanı ile Evlilik Uyum Ölçeği toplam puanı arasında negatif yönlü anlamlı ilişki bulunmuştur ($p<0,05$). Katılımcıların Evlilik Uyum Ölçeği toplam puan ortalamaları evlilik süresi değişkenine göre incelendiğinde grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$). Katılımcıların Cinsel Yaşantı Ölçeği toplam puan ortalamalarının evlilik süresi değişkenine göre incelendiğinde grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır. Katılımcıların Evlilik Uyum Ölçeği toplam puan ortalamalarının yaş ve evlenme şekli değişkenlerine göre, grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunurken; cinsiyet, çalışma durumu, çocuk sayısı, eğitim düzeyi, ekonomik durum ve kaçınıcı çocuk olduğu değişkenlerine göre grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır. Öte yandan Cinsel Yaşantı Ölçeği toplam puan ortalamalarının yaş, cinsiyet, çalışma durumu, çocuk sayısı ve evlenme şekli ile arasında anlamlı farklar görülürken; eğitim düzeyi, ekonomik durum ve kaçınıcı çocuk olduğu değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklar görülmemiştir.

Name and Surname : Asiye BİLDİRİCİ
Supervisor : Assist. Prof. Dr.Neslim GÜVENDEĞER DOKSAT
Degree and Date : Master, 2016
Major : Clinical Pyschology
Key Words : The Duration of marriage; Marriage harmony; Sexual life.

ABSTRACT

EVA THE EVALUATING THE EFFECTS OF THE DURATION OF MARRIAGE ON SEXUAL LIFE AND MARITAL ADJUSTMENT BY MEANS OF DEMOGRAPHICAL FEATURES

The goal of this research is to examine effects of marriage duration on sexual life and marital satisfaction. In addition to this, analysis of the results have been also tested by demographical characteristics. Fort his purpose, 120 participants, who were randomly selected in Istanbul were subjected to a survey including Personal Information Form, Arizona Sexual Experiences Scale, Marital Satisfaction Scale and relationship between marriage duration, sexual life and marital satisfaction was analyzed.

SPSS 21.0 statistical technique has been applied for the results of analysis. According to results of the study; there was a significant negative correlation between participants' Sexual Life Scale total score and Marital Satisfaction Scale total scores. ($p<0,05$)

Marital Satisfaction Scale total score mean of participants when analyzed in terms of marriage duration variable; the average difference between groups was statistically significant. Sexual Experiences Scale total score mean of participants when analyzed in terms of marriage duration variable; the average difference between groups was not statistically significant.

While the Marital Satisfaction Scale total score mean of the participants, according to age and marital status variables, is statistically significant for the group mean differences; the group mean differences, for the variables as gender, work status,

number of children, educational level, economic conditions and oldest/youngest children, are found to be not significant.

On the other side, Sexual Experiences Scale test total score mean is found to be significant with the age, gender, educational level, number of children and marital status; it is not found to be statistically significant with the educational level, economic conditions and oldest/youngest children.

İÇİNDEKİLER

ÖZ

ABSTRACT

TABLolar LİSTESİ	vii
------------------------	-----

KISALTMALAR LİSTESİ	viii
---------------------------	------

GİRİŞ	1
-------------	---

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE EVLİLİK

1.1. EVLİLİK.....	3
1.1.1. Aile	4
1.1.2. Eş Seçimini Etkileyen Faktörler	7
1.1.2.1. Sosyo Ekonomik Özellikler ve Aile Yapısı	9
1.1.2.2. Eğitim Düzeyi	9
1.1.2.3. Evlilik ve Eş Adayına İlişkin Duygu ve Düşünceler	10
1.1.2.4. Eş Adayının Fiziksel Özellikleri	10
1.1.2.5. Eş Adayının Kişilik Özellikleri	10
1.1.2.6. Eş Adayının Dini İnançları	11
1.1.2.7. Eş Adayının Siyasi Yönelimi ve Görüşü	11
1.1.2.8. Cinsel Yaşam Yönünden Tarafların Durumu	12
1.1.2.9. Zeka	12
1.1.3. Evliliği Etkileyen Faktörler	13
1.2. EVLİLİK UYUMU	14
1.2.1. Evlilik Uyumunu Etkileyen Faktörler	17
1.3. EVLİLİK DOYUMU	21
1.3.1. Evlilik Doyumunu Etkileyen Faktörler	23
1.4. SAĞLIKLI VE SAĞLIKSIZ EVLİLİK.....	24

İKİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE CİNSELLİK

2.1. CİNSELLİK.....	27
2.2. CİNSEL İŞLEV BOZUKLUĞU.....	29
2.2.1. Kadınlarda Cinsel İşlev Bozukluğu.....	34
2.2.1.1. Kadında Cinsel İlgi / Uyarılma Bozukluğu	34
2.2.1.2. Kadında Orgazm Bozukluğu	34
2.2.1.3. Cinsel Organlarda- Pelviste Ağrı / İç Girme Bozukluğu	35
2.2.2. Erkeklerde Cinsel İşlev Bozukluğu.....	35
2.2.2.1. Erken Boşalma	36
2.2.2.2. Sertleşme Bozukluğu	37
2.2.2.3. Erkeklerde Düşük Cinsel İstek Bozukluğu	38
2.3. CİNSEL DOYUM	38
2.4. EVLİLİK VE CİNSELLİK	40
2.5. İLGİLİ ÇALIŞMALAR	42

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MATERYAL VE YÖNTEM

3.1. MATERYAL VE YÖNTEM	47
3.1.1. Araştırmanın amacı	47
3.1.2. Araştırmanın önemi.....	47
3.1.3. Evren ve örneklem	47
3.1.4. Problem durumu.....	48
3.1.5. Araştırma hipotezleri	49
3.1.6. Kapsam ve sınırlılıklar	51
3.2. İSTATİSTİK YÖNTEM.....	51
3.2.1. Veri Toplama Araçları	51
3.2.2. Verilerin Toplanması	53
3.2.3. Kullanılan İstatistiksel Yöntemler	53

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

4.1 BULGULAR	55
4.1.1 Sosyo Demografik Dağılımlar	55
4.1.2 Cinsel Yaşantı İle Evlilik Uyumu İlişkisine Dair Bulgular	58
4.1.3 Cinsel Yaşantı İle Evlilik Uyumunun Yaş Grubuna Göre Dağılımına Dair Bulgular	60
4.1.4 Cinsel Yaşantı İle Evlilik Uyumunun Cinsiyete Göre Dağılımına Dair Bulgular	61
4.1.5 Cinsel Yaşantı İle Evlilik Uyumunun Çalışma Durumuna Göre Dağılımına Dair Bulgular	62
4.1.6 Cinsel Yaşantı İle Evlilik Uyumunun Çocuk Sayısına Göre Dağılımına Dair Bulgular	63
4.1.7 Cinsel Yaşantı İle Evlilik Uyumunun Eğitim Düzeyine Göre Dağılımına Dair Bulgular	64
4.1.8 Cinsel Yaşantı İle Evlilik Uyumunun Ekonomik Durumuna Göre Dağılımına Dair Bulgular	65
4.1.9 Cinsel Yaşantı İle Evlilik Uyumunun Evlenme Şekline Göre Dağılımına Dair Bulgular	66
4.1.10 Cinsel Yaşantı İle Evlilik Uyumunun Evlilik Süresine Göre Dağılımına Dair Bulgular	68
4.1.11 Cinsel Yaşantı İle Evlilik Uyumunun Kaçınıcı Çocuk Olduğuna Göre Dağılımına Dair Bulgular	69
4.1.12 Evlilik Uyumunun Sosyo Demografik Değişkenlere Göre Dağılımına Dair Bulgular	70
TARTIŞMA	78
SONUÇ VE ÖNERİLER	83
KAYNAKÇA	85
EKLER	95
Ek.1. Kişisel Bilgi Formu	95
Ek.2. Evlilik Uyum Ölçeği	96
Ek.3. Arizona Cinsel Yaşantılar Ölçeği Kadın Formu	98
Ek. 4. Arizona Cinsel Yaşantılar Ölçeği Erkek Formu	99
ÖZGEÇMİŞ	100

TABLÖLAR LİSTESİ

	Sayfa No.
Tablo 1. Sosyo Demografik Dağılımlar	55
Tablo 2. Cinsel Yaşantı ile Evlilik Uyumu İlişkisi.....	58
Tablo 3. Cinsel Yaşantı ile Evlilik Uyumu İlişkisi.....	59
Tablo 4. Cinsel Yaşantı ile Evlilik Uyumunun Yaş Grubuna Göre Dağılımı.....	60
Tablo 5. Cinsel Yaşantı ile Evlilik Uyumunun Cinsiyete Göre Dağılımı.....	61
Tablo 6. Cinsel Yaşantı ile Evlilik Uyumunun Çalışma Durumuna Göre Dağılımı	62
Tablo 7. Cinsel Yaşantı ile Evlilik Uyumunun Çocuk Sayısına Göre Dağılımı	63
Tablo 8. Cinsel Yaşantı ile Evlilik Uyumunun Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı	64
Tablo 9. Cinsel Yaşantı ile Evlilik Uyumunun Ekonomik Duruma Göre Dağılımı	65
Tablo 10. Cinsel Yaşantı ile Evlilik Uyumunun Evlenme Şekline Göre Dağılımı	66
Tablo 11. Cinsel Yaşantı ile Evlilik Uyumunun Evlilik Süresine Göre Dağılımı.....	68
Tablo 12. Cinsel Yaşantı ile Evlilik Uyumunun Kaçınıcı Çocuk Olduğuna Göre Dağılımı ...	69
Tablo 13. Evlilik Uyumunun Sosyo Demografik Değişkenlere Göre Dağılımı.....	70

KISALTMALAR

ACYÖ	Arizona Cinsel Yaşantılar Ölçeği
CFB	Cinsel Fonksiyon Bozukluğu
DSM	The Diagnostic and Statistical Manuel of Mental Disorders
DSÖ	Dünya Sağlık Örgütü
EUÖ	Evlilik Uyum Ölçeği
n	Kişi sayısı
ort	Ortalama
p	Olasılık Değeri
r	Korelasyon Katsayısı
Ss	Standart Sapma
t	Bağımsız Değişken

GİRİŞ

Evlilik, toplumun temel birimi olarak tanımlanan, aile yapısının korunmasını ve sürdürülmesini içinde barındıran; kişilerin ihtiyaçlarını karşılayabileceği, gelecek nesilleri yetiştirebileceği ve kişilerin yaşamları boyunca kurdukları en önemli ilişki biçimlerinden bir tanesi olarak kabul edilmektedir (Bıyıköğlu,2012).

Evlilik uyumu, evliliğin mecburi ve gönüllü özelliklerinin dengeye ulaşmasının anlatımıdır. Bu dengeye ulaşmada evliliğin sunduğu rol inkâr edilemez. Evliliği şekillendiren etkenlerin başında çiftlerin birbirlerini istemeleri kadar, gelenek, görenek ve yasalar gelmektedir. Bir evlilik tümüyle gönüllü veya zorunlu bir ilişki haline gelmişse, bu evlilikte uyumun bozulması, problemlerin çıkması kaçınılma olmaktadır (Yıldız,2012).

Bireyin yaşamında önemli boyutlardan biri de, cinsel yaşamdır. Kimilerine göre cinsel yaşam, hayatının mühimbir alanını kapsarken, kimilerinde fazlaca yer tutmamaktadır. Cinsel olarak faal bireylerin pek çoğuna göre cinsel ilişki hayattaki en zevkli, gerginliği giderici ve haz veren etkinlik olmaktadır. Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi'nde, fizyolojik gereksinimler ve güvenlik gereksiniminden sonra bulunan ait olma, sevgi ve sevecenlik gereksiniminde, cinsel yaşam da vurgulanmaktadır. Cinsel hayat, kişinin hayatındaki mühim boyutlardan biridir, kişinin kültürel niteliklerine bağlı değişebilmektedir (Çamcı,2012).

Pek çok toplumda cinsellik, evlilik ile meşrulaşan bir kavram olarak kabul edilmektedir. Diğer taraftan gerek biyolojik bir gereklilik olması, gerekse çiftlerin en üst düzeyde birbirleri ile olan iletişim ve paylaşımlarını sağlaması açısından, aile için önemi büyük bir konudur. Yapılan pek çok çalışmada, cinsel yaşamında mutlu olan bireylerin yaşam memnuniyetlerinin de daha fazla olduğu görülmektedir (Uzel,2015).

Günümüzde tüm toplumlarda meydana gelen hızlı ekonomik, sosyal ve kültürel değişmelerin bir yansıması olarak evlilik ilişkileri de farklılaşmakta, daha karmaşık bir durum olmakta, evlilikte yaşanan problemler geçmişe oranla çeşitlenmekte ve eşler arasındaki uyum sorunları artmaktadır. Çiftlerin yaşadığı

uyum problemleri yalnızca evlilik ilişkisinin temelini sarsmakla kalmayıp, bütün toplumu etkileyen bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır (Küçükçelik,2015).

Bu çalışmada, bireylerin evlilik süresinin evlilik uyumuna ve cinsel yaşama etkisi ve sonuçların demografik özelliklere göre karşılaştırılması incelenmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1.1. EVLİLİK

Bireylerin kendi aile ilişkilerini yapılandırmalarında hem de gelecek nesillerin oluşmasını sağlamalarında evlilik, çok önemli bir yere sahiptir. Bu durumda evlilik ilişkisi kişilerin hayatındaki en mühim ve temel insan ilişkilerinden biri olarak görülmektedir (Tolan,2015).

Evlilik, toplumsal kurallara uygun olarak, farklı cinsten iki kişinin, yasalarla güvence altına alınan, sınırları yasalarla çizilmiş bir çatı altında, hakları yasalarla korunan devamlılığı sağlamak üzere çocuk sahibi oldukları bir sistemdir (Güner,2014).

Evlilik; birbirinden farklı ilişkileri, ilgi alanları ve yaşam biçimlerine sahip olan bireylerin, birbirleri arasındaki dayanışma, toplumsal olarak kabul edilebilecek şekilde gerçekleşmiş bir sözleşme, toplumsal diretmeye veya gizliliğe maruz kalmayan cinsel arzu ve ihtiyaçların karşılıklı olarak doyurulduğu bir kurumdur. Evlilik, bireylerin yaşayacağı cinsel yakınlaşmaları yasalastırılan ve toplum tarafından da onaylanan bir sözleşme niteliği taşımaktadır. Evlilik müessesesi, kendine özel bir anlamı ve niteliği olan bir kurumdur. Evlilik birliğinin, sadakat, güven, saygı, dayanışma, şefkat ve sevgi kavramlarını barındırması gerekir (Ar,2014).

Evlilik hukuk açısından eşler arasında meşru bir kurum olarak tanımlanmakta ve kurumun meşruluğu; dini, medeni veya yasal olarak kabul görmeyi içermektedir (Güner,2014).

Evlilik müessesesinin kurulmasıyla beraber artık hukuksal olarak da kişiler hak ve sorumlulukları üstlenmekte, birlikte kurdukları birlikteliğin saadetinden ve çocukların ihtiyaçlarına, eğitim ve sorumluluğuna birlikte itina ile yaklaşımdan sorumludurlar (Ar,2014).

Farklı bir yönüyle de evlilik, kültürler arasında değişkenlik olsa da bütün toplumlarda gelenek olarak kalıplaşmış ve resmi şekilde kabul görmüş tek birliktelik durumudur (Tarhan,2012).

Evlilik olgusu yaklaşık iki bin yıllarında Mısır da ilk olarak başlamıştır. Prensip ve kurallarıyla dört bin yıllık bir tarihi olan evlilik müessesesi, toplum

düzenini, gelenek ve kültürlerin sürekliliğini, gelecek yeni bireylerin ihtiyaçlarını karşılayan ve öğrenim hakkı sunan bir müessese olmasıyla, cemiyet ve dini kuruluşlar devletten de destek görmüştür. İnsanın kurduğu, doğada bulunmayan kültürel bir kurumdur. İnsanın oluşturduğu her yapıda olduğu gibi, evlilik kurumunda zamanla sekteye uğrayan, düzeltilmesi gereken tarafları vardır(Özügurlu, 1999; Yıldırım, 1993).

Evlilik kurumu karşı cinsten bireylerin birbiriyle yaptığı bir anlaşmadır. Evlilik müessesesi, ayrıca insan neslinin de sürekliliğini sağlayan toplumsal bir kurumdur. İnsan bu kurumla kendi soyunun sürekliliğini sağlar ve de insanın düzenli olarak hayatını sürdürebilmesini ve bundan dolayı da bireyin toplumsal kurallara uymasını özendirir. Evlilik ilişkisi, karşı cinslerden insanın kurumsal bir şekilde birleşmesinin yanı sıra, inançlarının, düşüncelerinin, kültür seviyelerinin, bakış açılarının, akıl ve zekâlarının, beklentilerinin de birleşmesini kapsar (Gülerli,2014).

Kanunların uygun bulunduğu şekilde iki kişinin birleşmesidir. Toplumca onaylanan, iki veya daha fazla insan arasında hukuken uygun görülen, taraflara birtakım hak ve hükümlülükler veren, içerisinde cinselliği de barındıran bir kurumdur. Yani soyun devamlılığını amaçlayan, toplumsal bir kurum olan evlilik, ailenin yapıtaşı olarak kabul görmektedir. Evlilik ilişkisinin devamlılığı bireylerin psikolojik, biyolojik ihtiyaçlarının sağlanabilmesine bağlanmaktadır. İhtiyaçların karşılanması, evlilik uyumunu etkileyen mühim ölçülerden biridir (Gülerli,2014).

1.1.1. Aile

Toplumun en ufak yapısı şeklinde kabul gören ailenin, insan hayatındaki yeri büyüktür. İki veya daha fazla kişiden oluşan, ayrı karakterlere, değerlere, rol beklentilerine ve yeteneklere sahip grup olarak değerlendirilmektedir. Ailelerin hepsinin temelde işlevleri aynı olmalarına rağmen, her biri biriciktir, kendine özgü özellikleri ve özgeçmişleri bulunmaktadır (Karagüler,2013).

Kadın, erkek ve çocuk olarak örgütlenmiş sistem toplumdur. Toplumdaki her kurum gibi aile de toplumsal düzenin bir parçası olmaktadır (Yavuzer,2012).

Aile kavramı; işlevi, yapısı yere ve zamana göre farklılık gösteren bir kurumu ifade etmektedir. Bundan dolayı, evrensel bir birim olan ailenin her zaman ve her yerde kabul gören bir tanımını yapmak mümkün olmaktadır. Doktrinde bulunan bazı aile tanımlarından bahsedersek; Mac Iver ve Page aileyi; ‘Çocuk dünyaya getirmek ve bu çocukları yetiştirme özellikleri gösteren bir grup’ olarak, Summer ile Keller ise; ‘...en az iki soyun bir arada bulunduğu, sosyal bir örgüt olarak kan bağıyla sınırları çizilmiş bir birliktelik’ diye tanımlamaktadırlar. Sosyoloji bilimi, aileyi en sade olarak eşlerden ve çocuklardan oluşan birim olarak kabul etmekte ve bu birimi ‘çekirdek aile’ olarak tanımlamaktadır. Barnes’e göre toplumsal birimler; ‘İnsan toplumlarının organize ettiği ve insanın ihtiyaçlarına çeşitli şekillerde cevap verecek, onları idare edip yönetecek bir sosyal yapı ve mekanizma’ şeklinde tanımladığından aile, evlilik, devlet ve hükümet bile toplumsal kurum olarak değerlendirilmektedir. Kingsley Davis’in aile tanımlamasında; ‘kan bağı nedeniyle birbirlerine akraba olan insanlar bütünü’ şeklinde tanımlamaktadır. Gökçe’ye göre aile; ‘Anababa ve çocukların, bireylerin kan bağı ile bağlı olduğu akrabalarından (aile şeklinin gerektirdiklerinden) oluşmuş toplumsal ve ekonomik birliktelik’ şeklinde ifade etmektedir (Könezoğlu, 2006).

Özgüven’in Türk toplumuna göre yaptığı aile tanımlamasında; evlilik birliğiyle başlayan, sosyal ve akrabalık bağlarıyla birbirlerine bağlanan, pek çok rollere sahip, birbirleriyle etkileşimde olan, genellikle bir evi paylaşan bireylerden meydana gelen, üyelerin sosyal, kültürel, psikolojik ve ekonomik gereksinimlerini temin eden bir kurum olduğu şeklinde ifade etmektedir. Birçok araştırmacı aileyi, değişik tanımlamalarla ifade etmekte ve tümünün kesiştiği yer toplumun yapıtaşının aile olduğudur. Zamanla yapısal olarak değişikliklere maruz kalmakla beraber aile kavramı, bütün toplumlarda önemini korumaktadır (Günindi,2011; Giren,2011).

Çoğunlukla ana baba ve çocuklardan oluşmuş çekirdek aile tanımlaması, aile denilince akla gelmektedir. Ailenin dört farklı tanımı yapılabilir. Birincisinde, aile fertlerinden birinin düşüncesine dayanarak onun fantezileri ve duyguları aracılığıyla tanımlanmaktadır. Bu tanım, psikiyatride en çok kullanılan şeklidir. İkinci tanım ise, aileyi geniş ve nükleer tarafıyla ele alan kültürel bir yaklaşımdır. Kuramsal bir yaklaşım olmakla beraber, özel bir tanım olmamaktadır. Sosyal psikoloji ve sosyoloji

tarafından kullanılmaktadır. Ailenin sosyal bir birim olduğu ise üçüncü tanımda yer almaktadır. Farklı parçalardan oluşan bir sistem olarak kabul edilmektedir. Küçük bir grup şeklinde ele alınmakta ve davranışlar açısından sosyal psikoloji tarafından incelenmektedir. Dördüncü tanımlamada aile, toplumun değerleriyle sınırlandırılmış bir birim olarak kabul edilmektedir (Çakıcı, 2006).

Yukarıda bahsedilen tanımlamalardan da anlaşıldığı üzere birçok yazar aileyi, biyolojik işlevinden daha çok aralarında kan bağı olan akrabalık bağı ile bireyler arasında kurulmuş bir birlik olarak değerlendirmektedirler. Medeni Kanunumuzda 'Aile Hukuku' kitabında aileyi, her biri farklı olmak üzere üç şekilde tanımlamaktadır. Dar anlamda aile; yalnızca karı kocadan oluşan birlikten oluşur ki; bu birliğe ayrıca 'evlilik birliği' de denilmektedir. Evlilik birliği, Medeni Kanunumuzun 185 ve devamı maddelerinde, hüküm altına alınmıştır. Bu birliğin tüzel kişiliği olmamasına rağmen birliği oluşturan eşlere bir takım sorumluluklar getirmektedir. Geniş aile ise; dar anlamda aileye çocukların eklenmesiyle meydana gelir ki; ayrıca 'velayet ailesi' de denmektedir. Geniş anlamdaki aile, Medeni Kanunumuzun 335-363 maddeleri arasında ifade edilmektedir. Anne baba ve çocukların birbirlerine karşı olan hak ve yükümlülükleri hüküm altına alınmaktadır. En geniş anlamda aile tanımı ise; eşler ve çocukların haricinde gerek kayın hısımları gerekse sözleşme ilişkisi sebebiyle işçi, çırak, hizmetçi veya benzeri nedenlerle ev halkı olarak aynı evde yaşayanlardan oluşmaktadır. Medeni Kanunumuzun 367-370 arasındaki maddelerinde 'ev düzeni' adı altında düzenlenmektedir (Könezoğlu, 2006).

Toplumdan ayrı düşünülemez olan aile, doğal olarak toplumun sosyal yapısına, normlarına ve değerlerine bağlanmaktadır. Bu kültürel ve sosyal nitelikler zaman içerisinde ve toplumdan topluma farklılık gösterdiği için, ailede de farklılıklar olmaktadır (Kağıtçıbaşı, 2007).

Güçlü ve düzenli ailelerden, sağlam ve kuvvetli bir toplum oluşmaktadır. Aile desteği görerek yetişen çocuk; toplum özelliklerine ve değerlerine göre yetişmiş bir birey olmaktadır. Bundan dolayı çocuk hayata ve yaşama karışırken aile arada birleştirici olmaktadır. Kişinin hayattan tatmin alarak yaşaması, işlevselliğini

kaybetmemesi ve içinde bulunduğu topluma göre bir birey şeklinde büyümesi ilk olarak ailede sağlanmaktadır. Aile tarafından sunulan yaşantılar ve modeller, çocuğun iyi yönde değerler ve sosyal davranışları öğrenip içselleştirmesi açısından mühim bir yer tutmaktadır (Günindi, 2011).

Bireyin sağlıklı kişiler olmaları, içinde bulundukları ailenin işlevlerini sağlıklı olarak yerine getirmeleri ile mümkün olmaktadır (Bulut, 1993).

Sosyalleşmenin başladığı, kişinin topluma hazırlandığı ilk yer aile olarak görülmektedir. Aile içi ve dışı davranışlarda çocuğun gelişmesinde aile, yönlendirici bir görev görmektedir. (Karagüler, 2013).

Aile, yerini hiçbir sosyal kurumun alamadığı tek evrensel sosyal grup ve tek evrensel sosyal kurum olarak kabul edilmektedir. Ailenin başlangıcı evlenme olarak görülmektedir (Kuşut, 2013).

Aile, tüm toplumlarda, bireyin hayatın merkezini oluşturmaktadır. Bireyin içinde olduğu en mühim ve birincil grup olarak görülmektedir. Toplum için ailenin stratejik bir önemi bulunmaktadır. Aile sadece biyolojik bir birliktelik olmamakla beraber öncelikle sosyal bir kurum niteliği taşımaktadır (Kuşut,2013).

1.1.2. Eş Seçimini Etkileyen Faktörler

İnsanlar soyunun sürekliliğini sağlamak, yeni nesilleri topluma yetiştirmek, çocuklarının toplumla bütünleşmesine destek olmak, sonraki nesillere kültürel değer yargılarını iletmek ve cinsel açıdan ihtiyaçlarını topluma göre kabul görülebilir bir sınırdan karşılamak için aile birliği oluşturmak niyetindedir, bu amaç doğrultusunda birey kendisine göre bir eş seçimi yapmaya yönelmektedirler (Toprak,2013; Bozgeyikli, 2013).

Eş seçiminin iyi yapılması, evlilikte mutluluğu getirmektedir. Eş seçiminde başarılı olunabilmesi için bireyin evlilikten beklentisinin, gayesini iyi belirlemesi, beklentisinin gerçekte ne derece uyumlu olup olmadığını saptaması gerekmektedir. Müşterek alanları daha fazla bulunan bireylerin evliliklerinin, olumlu yönde olma ihtimali daha fazladır. Fakat diğer cinsten biriyle tamamen aynı iki birey bulmak, bu

kişilerin her açıdan dengeli ve pozitif ilişkiler içerisinde yaşamlarını sürdürmelerini beklemek çok gerçekçi olmamaktadır. Bu sebeple evlilik, ilişkinin dayandığı benzer ihtiyaçlar ve zıt ya da tamamlayıcı gereksinimleri doyuracak özellikte olmalıdır (Ceylan,1994).

Kişi verdiği bu önemli kararlar (eş seçme), ilerleyen yaşantısını kiminle ve nasıl devam ettireceğine, çocuğunun sorumluluğunu paylaşacağı kişinin kim olacağını belirlemektedir (Yıldırım,2007).

Warner'a göre, kendini yeterince tanıyan, yaşamdan ne beklediğini, nasıl bir yaşam kurmak istediğini, kendisinin güçlü ve zayıf taraflarının neler olduğunu, kendisini mutlu eden şeylerin neler olduğunu v.b. bilen kişi, kendine en uygun eş seçebilmektedir. Bu sebeple eşler arasında çatışmaların çıkması ve bu çatışmalara bağlı olarak da boşanma oranlarının artması, bireyin kendini yeterince tanımadan erken yaşlarda evlenmesine bağlı olduğu düşünülmektedir (Yıldırım,2007).

Eş seçmede farklı iki fikir bulunmaktadır. Bunlar;

a. Homogami: Bu fikrin savunduğu, evlenecek bireylerin müşterek taraflarının fazla olduğudur. Bu fikre göre bu durum, evlilik ilişkisindeki başarı oranını fazlaştırmaktadır. Bu tarz evlilik ilişkilerinde yaş, ırk, eğitim, ekonomi, din ve sosyal değerler yönünden mühim derecede benzerlikler ve yakın durumlar olması, anlaşmazlıklar ve karşıt durumları minimuma indirmektedir. Bunun yanında çözüm bulmak bu tarz evlilik ilişkilerinde daha basittir (Ceylan,1994).

b. Heterogami: Bu görüşe göre, eş seçerken karşıt niteliklerin kabul gördüğü öne sürülmektedir (Ceylan, 1994).

Özellikle ilkel yapıli toplumlarda, eş seçimi kişisel olmaktan çok uzak bir durum niteliği taşımaktadır. Aile, akrabalar, uzak akrabalar hatta devlet konu ile ilgilenebilmektedirler. Pek çok durumlarda evlenecek olan kişilerin istekleri hiç göz önüne alınmaz. Modern toplumlarda da eş seçiminde çevresel faktörler ağırlığını korumaktaysa da kişisel seçimler daha kuvvetlidir. Alkan, eğitim ve gelir

seviyesiyle şehirleşme durumunun eş bulma davranışı üstünde azımsanamayacak derecede önemli olduğunu söylemektedir (Ceylan,1994).

Eş seçimini etkileyen faktörleri aşağıdaki gibi sıralayabiliriz:

1.1.2.1.Sosyo Ekonomik Özellikler ve Aile Yapısı

Kişiler içerisinde bulunduğu, doğduğu büyüdüğü, geliştiği sosyal ve ekonomik koşulların eseridir. Her bir grubun doğru saydığı davranımlar doğal olarak birbirlerinden farklılık göstermektedir (Bilen,2009).

Bundan dolayı birbirinden değişik sosyo-ekonomik nitelikleri bulunan kişilerin evlilik ilişkisinden bekledikleri de birbirlerininkinin aynısı olmayacağından evlilik ilişkisindeki başarılı olma ihtimallerinin de daha az olması beklenmektedir. Evlilikte başarı şansı düşük olacaktır. Bunun yanı sıra evlilik ilişkisi sadece erkeklerle kadının hayatlarını bütünleştirmeleri anlamına gelmemektedir. Aileler de bu birleşmeye dâhil olmaktadır. Aile yapıları arasındaki farklar hem evlenecek kişilerde baskı yaratacak hem de ailelerin birbirlerini kabul etmelerini güçleştirecektir (Ceylan,2014).

1.1.2.2. Eğitim Düzeyi

Evlenilecek bireyle benzer veya yakın eğitim düzeyine sahip olma da eşler arasındaki uyum ve anlaşma için son derece gerekli niteliklerden biri olmaktadır. Bireylerin eğitim düzeylerinin birbirine olan yakınlığı onların zihinsel kapasitelerinin, olayları ele alış biçimlerinin ve verecekleri kararların da daha uyumlu ve yakın olmasını sağlamaktadır. Evlenmek isteyen iki bireyin eğitim düzeyleri arasında aşırı uçurum olması, ihtiyaç, ilgi ve arkadaşlık gibi alanlarda farklı olmaları sonucunu doğurmaktadır. Kısaca, eşlerin eğitim düzeylerinin birbirine yakın olmasının uyumlu ve sağlıklı bir evlilik için önemli olduğu söylenmektedir (Ceylan, 2014).

1.1.2.3.Evlilik ve eş adayına ilişkin duygu ve düşünceler

Birey, evlenmeyi düşündüğü kişiye karşı duygu ve düşüncelerini onunla beraberken ve onsuz şekilde değerlendirmeye çalışmalıdır. O bireye karşı düşündükleri ve hissettikleri olumlu düşünce ve duygular olmalıdır. Örnek olarak, ‘O iyi biri insan, onu çok beğeniyorum, onunla birlikte mutlu oluyorum, kendimi iyi hissediyorum, onsuzken onu özlüyorum, keşke şimdi yanımda olsaydı, onun sahip olduğu özellikleri takdir ediyor, hayranlık duyuyorum, ona çok önem veriyorum, onun için endişeleniyorum,’ gibi. İlişkideki kadın erkek arasında oluşan yakınlık derecesi ve duygusal özelliklerin derecesine göre, duygusal ilişkinin başarıya ulaşması mümkün olmaktadır (Başay, 2015).

1.1.2.4.Eş adayının fiziksel özellikleri

Fiziksel nitelikler denilince bireylerin kilo, güzellik, çirkinlik, boy, bedenlerinde bulunan engellilikler vb. nitelikler ima edilmektedir. Bu nitelikler yönünden aynılıkları daha fazla olan kişiler için fazla sıkıntı olmamaktadır (Ceylan, 1994).

Bireyin, evlenmeyi düşündüğü bireyin fiziki niteliklerini nasıl gördüğü, hoşuna gidip gitmediği de çok mühim olmaktadır. Çünkü o bireye hissedilenlerin yanı sıra o kişinin yanında hissedilenleri de etkilemektedir (Başay, 2015).

Fakat bu konuda aralarında çok fazla farklılıklar olan bireylerin evlilik hayatlarında problemler meydana gelmektedir. Toplumda bu birlikteliğin kabul görmediği net bir şekilde ifade edilmese bile, bu durum kişileri huzursuz etmektedir (Ceylan, 1994).

1.1.2.5. Eş adayının kişilik özellikleri (mizaç/karakter/huy)

Eş seçimine ilişkin kararda, evlenilecek bireyin fiziksel özelliklerinin yanında kişilik özellikleri de çok fazla önemli olmaktadır (Başay, 2015).

Zamanla bu özelliklerde değişiklik olsa da kişiliği oluşturan temelin değişmeyeceği varsayılmaktadır. Eğer birey için evleneceği kişinin güvenilir, dürüst,

sevecen, hoşgörölü, saygılı, sabırlı, iyi niyetli, öfkesini kontrol edebilir, şiddete başvurmayan biri olması önemliyse, eş seçimi kararında bu nitelikleri kesinlikle aramaktadır. Evlenmeyi düşündüğü kişi bu niteliklere sahip değilse, ilerleyen seneler içerisinde nasıl olsa bu niteliklerin kazanılacağı düşünölerek eş seçimi kararı verilmemelidir. Çünkü birey için önemli olan ancak karşısındakinde evlilik kararı aşamasında olmayan niteliklerin ileriki senelerde olup olmayacağını hiç kimse garanti edememektedir (Şenel, 2010).

Eşin kibar ve narin olmasını her iki cinsiyet de istemektedir. Nazik ve kibar olma tercihi, eşlerin her ikisi tarafından istenen, mühim kişilik özelliklerinden olmakla beraber, kadın için daha fazla önemli olmaktadır (Yılmazçoban, 2008).

1.1.2.6. Eş adayının dini inancı

Bireyin hayatında dini inançları çok mühim bir yere sahipse, dini inançları yönünde yaşamını devam ettirmeyi planlıyorsa, bu kişinin başka bir dini inanca sahip veya kendisiyle aynı dinden fakat aynı ölçüde dindar olmayan birisiyle evlenmesi de evlilikte sorun yaratmaktadır. Evlilikteki dini inanç farklılıkları, özellikle eşlerden biri veya her ikisinin farklılıklara karşı, hoşgörüsüz, katı tutumu ile de birleşiyorsa, bu farklılıktan dolayı yaşanacak problemler kaçınılmaz olmaktadır. Örneğin günlük yaşam alışkanlıklarından, yaşanacak bölgeden, yiyecek içecek tercihlerine, evlilik törenine, sahip olacağı çocuğun dininin, isminin, dini eğitiminin ne olacağına varıncaya kadar anlaşılması gereken pek çok konu olmaktadır (Başay, 2015).

1.1.2.7. Eş adayının siyasi yönelimi ve görüşü

Dini inanç farklılıkları ve bu farklılıklara ilişkin sahip olunması gereken hoşgörü, siyasi görüş farklılıkları içinde geçerli olmaktadır. Eğer birey belli bir siyasi düşüncenin çok tutucu bir savunucusu ve taraftarı ise, değişik görüş ve düşünceden biriyle uyum içinde yaşamını sürdürmesi güç olmaktadır. Bu tür sorunlarda, eşlerden biri diğerinin durumunu kabul edip uyum sağlayabiliyorsa veya bu farklılık her ikisi için de önem taşımıyorsa, çiftler için sorun oluşturmamaktadır (Yavuzer, 2012).

Kısacası, siyasi veya dini görüşlerdeki sınırlılıklar ve katı farklılıklar eşlerdeki günlük yaşamı etkilediğinden, sağlıklı bir evlilik ilişkisinin devam ettirilmesinde sorunlar oluşturmaktadır (Başay,2015).

1.1.2.8. Cinsel yaşam yönünden tarafların durumu

Cinsel hayat nitelikleri açısından da bireyler içerisinde farklılıklar olabilmektedir. Evlenmeyi düşünen kişilerin bu alanda da yakın özellikler içinde bulunmaları, anlaşmalarını kolaylaştırmaları açısından faydalı olmaktadır. Fakat tarafların bu konuda ne durumda olduklarını anlayabilmeleri için hiç olmazsa evlilik öncesinde bir süre cinsel nitelikli denemelere kalkışmaları gerekmektedir. Bu durum ise her zaman mümkün olmamaktadır (Çağlı, 1992).

Hem de kişilerin cinsel açıdan uyum sağlamaları evlilik hayatında bile çok zaman alabilmektedir. Hem ayrıca, cinsel yaşam açısından uyuşmadıkları halde evlilikleri bu durumdan etkilenmeyen çiftlerde olmaktadır (Ceylan, 1994).

1.1.2.9. Zekâ

Zekâ düzeyleri iki kişinin anlaşmasında çok önemli bir etkidir. Eğer çiftler anlaşmada sıkıntı çekmiyorlarsa, karşılıklı anlaşılabilirlik durumu varsa, bu açıdan zekâ olarak aralarında yakınlık olmasının büyük ölçüde mümkün olduğu belirtilmektedir (Ceylan,1994).

Genellikle evlenme kararı gençlik döneminden yetişkinlik dönemine geçerken verilmekle beraber bu durum yaşanan toplumlar açısından farklılık göstermektedir. Bu dönem genç yetişkinlik şeklinde de adlandırılmakta ve kaynaklarda eş seçimi, yurttaşlık sorumluluğuna sahip olma ve hayatta oluşabilecek farklılıklara adapte olabilme olarak ifade edilmektedir (Onur,2003).

Bahsedilen zaman kişiyi yetişkinlik evresine alıştıran mühim bir süreç olmaktadır (Toprak,2013).

Toplumların kültürel farklılıklarından kaynaklanan sebeplerle toplumdan topluma eş seçimi, farklılık göstermektedir. Kişiler kararlarını belirlerken önceki

tecrübelerinden etkilenmektedirler. Şuan ki koşullarında bu deneyimlerine verdiği anlam ve bunlara yapılan yatırımların derecesi de karar verme sürecindeki önemli bir etken olmaktadır (Çalışkan ve ark., 2015).

1.1.3. Evliliği Etkileyen Faktörler

Evliliği iyi giden çiftlerde en önemli ve belirleyici faktörlerden birinin iletişim olduğu kabul edilmektedir (Polat,2006).

Evlilikleri uzun soluklu olan çiftlerin eşleriyle konuşabilmelerinin ve etkili iletişim kurabilmelerinin önemi vurgulanmaktadır (Gülerli,2014).

Eşlerin evlilik öncesindeki ‘ben’ ve ‘sen’ yaşantılarının yerini evlilik sonrasında ‘biz’ yaşantısı almaktadır. ‘Biz’ yaşantısının devam ettirebilmeleri için hem kadının hem erkeğin bulundukları sistem içinde uygun rolleri içselleştirmeleri, iletişim tekniklerini uygulamaları gerekmektedir. Eşlerin ‘Biz’ yaşantısını içselleştirememeleri, duruma göre rolleri oynayamamaları iletişim bozukluğunun temel nedeni olmaktadır. Ruh sağlığı üzerinde de iletişim bozuklukları negatif etkisini göstermektedir (Köknel,1994).

Çiftlerin kendi aralarında kurdukları kabul edilebilir ya da edilemez sınırlar bulunmaktadır. Zaman geçtikçe eşler arasında sözlü ve sözsüz ifadeler benimsenmekte ve eşler bir diğerinin ne anlatmak istediğini zorlanmadan anlayabilmektedir. Özetle eşler, kendilerine has, kendi aralarında yeni bir iletişim yöntemi geliştirmektedirler (Ateş ve ark., 2004).

Yeni evli eşlerde her bir kişi ailesinden aldığı davranışları evliliğe getirmekte ve kendi kurduğu evlilikte yeni kavramlar oluşturmaya çalışmaktadır. Her birey ötekinden farklı bir beklenti içine girmişken aynı zamanda evlilikten de beklentilerinin olması eşlerin evlilik sürecinde ailenin önemini tekrar ortaya koymaktadır. Aileden getirilen davranışların beklentiye dönüşmesi kaçınılmaz olarak kabul edilmektedir (Gülerli, 2014).

Dini duyguların evliliklerin sürdürülmesindeki bir diğer önemli etken olduğu belirtilmektedir. Yapılan araştırmalarda dindarlık ile evlilik uyumu arasındaki ilişki

incelendiğinde, dindar bireylerin evlilik uyumlarının da daha yüksek olduğu bulunmaktadır. Ancak bu araştırma örneklemini Protestanlarla kısıtlı olduğundan, sonuçlarının diğer tüm dinlere veya inançlara sahip bireylerin dindarlıkları ile evlilik uyumları arasındaki ilişkiye genellemek doğru olmamaktadır (Aktaş, 2009).

Hovardaoğlu da yaptığı çalışma neticesinde, bekâr deneklerin, evlilere kıyasla istikrar, bağlılık, mutluluk ve doyumlarının görece düşük olduğu bulunmaktadır. Eşlerin birbirine uygun olması da, tüm eşlerde ve çeşitli alanlarda dikkati çeken evliliklerde etkisi olan bir başka faktör olmaktadır (Gülerli, 2014).

1.2. EVLİLİK UYUMU

Evliliğe ilişkin memnuniyet gösteren kavram olarak evlilik uyumu kabul edilmektedir. Bir başka şekilde, evlilik uyumu, evlilikte oluşan çatışmanın azalması ve mutluluğun artması olarak tanımlanmaktadır. Bir evliliğe uyumlu tanıımı koyabilmek için, ilişkiden mutlu olma, olumlu iletişim, cinsel doyum ve eğer yine evlenecek olsa aynı kişi ile evlenme isteği gibi eşlerin birbirlerine dair olumlu düşünce ve yaklaşımlarının olması gerekmektedir (Temeloğlu, 2014).

Evlilik uyumu, eşlerin beraberliğindeki uyumun, mutluluk getirmesi şeklinde tanımlanmaktadır (Tutarel-Kışlak ve Çavuşoğlu, 2006).

Bir başka tanıma göre, evlilik uyumunun, evliliğin zorunluluk ve gönüllülük boyutlarının dengede olma durumunda oluşabileceği savunulmaktadır. Eşler evlilikte mecburi olara k yaptıkları ile gönüllü olarak yaptıkları eylemlerin birbirleriyle denk olma durumunda, evlilikte uyumun oluşturulacağı ifade edilmektedir (Temeloğlu, 2014).

Bir başka tanımda da evlilik uyumunu, kişinin evlilik ilişkisindeki ihtiyaçlarını karşılama derecesine ilişkin algısı şeklinde tanımlamaktadır. Evlilik uyumunun diğer tanıımı da evlilik ilişkisindeki başarının mutlulukla ilişkili olduğu düşünülen, ortaklaşa yapılan etkinlikler, karşıtlıklar gibi faktörlerin birleşmesi, bir tanıımı da uyumluluk derecesi ya da sorunları çözebilme becerisi olarak ifade edilmektedir (Aydemir, 2015).

Süregelen ilişkinin yönünü, durumunu kavramsallaştıran, hem bir devamlılığı hem de bu devamlılık içerisinde süren durumu evlilik uyumu tanımlamaktadır. Bu süreç, eşleri, süreklilik içinde, ileri ya da geri hareket ettiren olayları, şartları ve etkileşimleri kapsamaktadır. Dolayısıyla, eşler arası uyumu, iyi ya da kötü uyum olarak değerlendirilebilecek, belirli bir süreklilik içerisinde hareket süreci olarak tanımlamaktadır. Çiftlerin evlilik ilişkisine adapte olmaları ve mutluluklarını devamlı kılmaları, birtakım temel hususlarda ve ana öğelerde anlaşma sağlamalarına bağlanmaktadır. Muvaffakiyet sağlanan bir evlilik ilişkisinde eşlerin uyuşması, birbirleri arasında paylaşma, sevgi ve saygı olmasıyla imkânlı hale gelmektedir. Evlilik ilişkisinin mutluluğu ve devamlılığı, bireylerin kendi mesuliyetlerini kabullenerek, birlikte olmak için arzu ve gaye göstermeleriyle sağlanabilmektedir. Çiftlerin evliliklerinde anlaşmazlık ve boşanma olasılığının meydana çıkmasını engelleyebilmeleri ve ilişkide uyum olabilmesi, boş zamanların birlikte geçirilmesi, evdeki yükümlülüklerin bölüşülmesi, kan bağı olan kişilerle kurulan ilişki, karar verme, iletişim kurma duygularının ifade edilmesi, çocuklara dair sorunlar, değerler, beklenti, gelirin yönetimine amaçlar gibi konularda görüş ve çabalarını birleştirmeleri gerektiği ifade edilmektedir (Aydemir, 2015).

Eşlerin evlilikten sağladığı evlilik mutluluğunu ve doyumunu uyumlu bir evlilik ilişkisi etkilerken, aile hayatının getirdiği diğer problemlerle beraber gittikçe zorlaşan hayat koşulları karşısında eşlerin psikolojik sağlığını da olumlu yönde etkilemektedir. Evlilik uyumunun birey ve toplum sağlığı açısından önemli bir etken olmasından dolayı ülkemizde ve yurtdışında pek çok araştırmada ele alınmaktadır (İlericiler, 2015).

Günümüzde, bütün toplumlara önemli derecede etkisi olan toplumsal, kültürel, ekonomik değişmelerle beraber evlilikte meydana gelen sorunlar çeşitlilik göstermekte ve eşler arasında uyum sorunlarında artış olduğu gözlenmektedir (Temeloğlu, 2014).

Yapılan araştırmalarda evlilik uyumu ile ilişkili olarak belirlenen etkenler; kocanın annesi ve babasının evlilik ilişkisindeki hoşnutluğu, kocanın babasıyla

kurduğu yakınlık, kocanın evlenme yaşı, kocanın çocukluğunu geçirdiği yer, kocanın eğitim düzeyi şeklinde sıralanmaktadır (Aktaş, 2009).

Kreitman ve ark. evlilik ilişkisindeki kişinin gösterdiği tutumların yanlış algılanmayışının evlilik uyumunda etkili bir belirleyici olduğunu araştırmalarında ortaya koymaktadır (Aktaş, 2009).

Eşlerin duygusal olgunluk düzeylerinin karşılıklı bir şekilde birbirlerinin evlilik doyumunu olumlu yönde etkilediği ifade edilmektedir (Polat, 2006).

Aile içindeki ve dışındaki ilişkilerin belirleyicisi olmasından dolayı evlilik uyumunun önemi ortaya çıkmaktadır. Yapılan çalışmalar göstermektedir ki evlilikte yaşanan sıkıntılar veya mutsuzluklar, eşler ve çocuklar üstünde olumsuz bir etki yaratmaktadır (Polat, 2006).

Duyguların ifade edilmesi ise evlilik uyumu hususunda üzerinde durulan başka bir alan olmaktadır. Pek çok araştırmacının, eşlerin negatif duygusal ifadeleri kullanma sıklığının ilişkilere zarar verdiği fikrinde birleştikleri görülmektedir. Negatif duygusal ifadelerin terapi sonuçlarını da olumsuz olarak etkiledikleri ifade edilmektedir. Zorluklar ve olumsuzluklar pek çok evlilikte meydana gelebilmektedir. Bunların pek çoğu dışarıdan birinin yardımı ile çözülebilmekte, eşleri olumsuz etkileyen ve evlilik uyumlarını sekteye uğratacak sebepler bulunarak uzlaşma yoluna gidilmektedir (Akbaş, 2008).

Karşılıklı etkileşimleri daha kaliteli olan, daha fazla fikir birliği ve daha az çatışma yaşayan eşlerin evlilik uyumlarının yüksek olduğu belirtilmektedir. Evlilik uyumunun empati yeteneğiyle de ilişkisi olduğu görülmektedir. Eşin bencil tarafları davranışlarına ne kadar az yansır ve ne kadar yüksek empati yapabilirse, evlilik uyumunun da buna bağlı olarak artacağı ifade edilmektedir. Eşle kurulan empatik iletişim yani eşin bakış açısıyla duruma bakabilme, evlilik uyumunu arttıran başka bir etken olmaktadır. Duygusal açılımı başlatan ve incinme durumunda devreye girerek bağışlama süreçlerini harekete geçiren empati, doyumun yüksek kalmasını sağlamaktadır (Aydemir, 2015).

1.2.1. Evlilik Uyumunu Etkileyen Faktörler

Evlilik uyumunu etkileyen faktörler, uyumlu bir evlilik sonucunda ilerleyen evlilik doyumu ve evlilik mutluluğu, bireyin hayatında etkili bir dönüm noktası olmakta, evli kişileri psikolojik olarak önemli derecede tesiri altında tutmaktadır (Erbek ve ark., 2005).

Evlilik neticesinde beklenen mutluluk, beklenti ve tatminlerin gerçekleşmesi, karı kocanın sağlayacağı karşılıklı uyum ile mümkün olmaktadır (Ar, 2014).

Evlilik birliğini tanımlamada kullanılan kavramlar, evlilik uyumu, doyumu, mutluluğu olmaktadır. Genellikle evlilik kalitesi doyum ve uyumu kapsayan genel bir kavram şeklinde tanımlanmaktadır. Evlilik uyumu subjektif bir değerlendirme olmakla beraber, uyumun iyi olması, evlilik kalitesinin yüksek olması, iletişimin yeterli olmasıyla doyum ve mutluluğun yüksek olduğu düşünülmektedir (Hoşgör, 2013).

Yapılan çalışmalarda sözü edilen kavramların nasıl ölçüleceği ve nasıl tanımlanacağı konusunda fikir birliği oluşturulmasa da bu kavramların içeriklerinin birbirine benzedikleri, birbirleriyle etkileştikleri, davranışları betimlediği öne sürülmektedir. Bilhassa evlilik doyumuyla evlilik uyumunda, karşılıklı korelatif bir ilişki bulunması sebebiyle sıklıkla karışmakta ve anlamdaş şeklinde düşünülmektedir. Uyumlu olan partnerlerindeki yandan doyumlu da oldukları düşünülmektedir. Eşlerin uyumundan bahsedildiğinde evlilik doyumunda da olduğu üzere genellikle çiftlerin öznel algıları aralarındaki ilişkinin niteliğini ifade etmektedir (Erbek ve ark., 2005).

Evlilik uyumu ayrıca kişilerin birlikteliklerinden ya da evliliklerinden duyduğu memnuniyeti ve mutluluğu da tanımlamaktadır. Evlilik uyumu; çiftlerin evliliklerini bütün yönleriyle gözden geçirip, kişisel olarak hissettikleri memnuniyet düzeyi şeklinde tanımlarken bir diğer tanımda da kişilerin evlilik ilişkisinde öznel ihtiyaçlarını karşılama derecesine yönelik algısı şeklinde tanımlanmaktadır (Hoşgör, 2013).

1984-1995 yılları arasında gerçekleştirilen uzun süreli çalışmalarda 24 bin bireyle çalışılmış, bireylerin evlenmeleriyle birlikte kısa dönem bir iyilik durumunun olduğunu, sonucunda evlenmeden önceki durumlarına dönecekleri, bu sebeple evlenmeden önceki hayatlarından memnun olanların evliliklerinin sürekliliğinin sağlanmasının daha olası olduğu sonucuna ulaşılmaktadır (Demiray, 2006).

Bir diğer tanımda ise, evlilik uyumunu; evlilikten ve eşler arası doyumun hissedilebildiği, çatışmaların çözümlenebildiği, ortak faaliyet/aktivitelerin ve karşılıklı beklentilerin tamamlanması şeklinde tanımlamaktadırlar. Bazı yazarlar, evlilik uyumunu bir süreç olarak tanımlamış, buna göre de evlilikte uyum; eşlerin belli bir zaman içinde, birbirlerine uygun olarak değişmeleri şeklinde yorumlamaktadır. Eşlerin uyumu, belli bir zamanda, pek çok farklı durumun dengesi ve ilişkiyi etkileyen pek çok unsurun birleşmesiyle belirlenmektedir (Hoşgör, 2013).

Evlilik uyumunu etkileyen etmenler şu şekildedir: Eşler arasında düşünce birliği, fikir ayrılığını düzeltmek için kullanılan yöntemler, evlilikten duyulan memnuniyet/pişmanlık, evlilik birliğini sürdürme/ayrılmanın ya da boşanmanın düşünülmesi, eşe karşı şikâyetlerin ifade edilmesi, eşlerin evlilikten aldıkları doyumun bireysel değerlendirilmesi olarak ifade edilmektedir (Hoşgör, 2013).

Evlilik uyumu sürecinin neticeleri de şu faktörlere göre ifade edilmiştir: Eşler arasında soruna neden olan benzemeyen taraflar, birbirleri arasındaki gerginlik, kişisel anksiyete, çift olmaktan duyulan haz, çift beraberliği, çiftlerin fonksiyonelliğin de mühim yer tutacak hususlarda görüş birliğinde olmaktır (Hoşgör, 2013).

2002 yılında Larson tarafından yapılan çalışmada evliliği etkileyen etmenler üzerinde bir model oluşturmuş, çalışmasına 'Evlilikte üçgen modeli' adını vermiştir. Larson kuramına göre model 3 ana başlık altında incelenmektedir (Hoşgör, 2013).

a. Bireysel Özellikler: Problemler; stresle baş edememe, fonksiyonel olmayan fikirler, fazlasıyla tepkisel olma, fazlasıyla kızgın olma ve saldırganlık, iyileştirilmemiş depresyon, fazlasıyla utangaç olma olarak belirtilirken, olumlu

özellikler olarak esnek ve dışadönük olma, özgüven sahibi olma, kabul edebilme davranışı geliştirme ve aşk belirtilmektedir (Hoşgör, 2013).

b. Çift Özellikleri: Problemler olarak, olumsuz ilişki biçimi iken pozitif nitelikler sağlıklı iletişim kurma ve zıtlıkları çözmedeki beceriler, yakınlık kurabilme gücün kontrolü ve paylaşımını sağlama ve ortak payda da buluşabilme olarak belirtilmektedir (Hoşgör, 2013).

c. Çevresel Etmenler: Aileden ayrışabilme, ebeveynlerin evliliği, ebeveynlerin ve akranların olumlu yaklaşımları, işten kaynaklı stres durumları, anne baba olunmasının yarattığı gerginlik, ev dışındaki sorumluluklardır. Öteki stres kaynakları ise, sağlıkla ilgili problemler, hayat şartlarının zorluğu sebebiyle oluşan borçlar ve partnerin kan bağı olan kişiler olarak belirtilmektedir (Hoşgör, 2013).

Evliliklerinde 50 yılı geçkin çiftlerle yaptıkları çalışmada, evlilik uyumunu en çok etkileyen etmenin, çiftlerin birbirleriyle benzer olduklarına dair algıları olduğu düşünülmektedir. Yapılan araştırmalarda, pek çok evli çiftle yaptığı araştırmada, yüksek evlilik uyumunu belirleyen etmenleri şu şekilde sıralamıştır; Eşlerin mutlu bir şekilde evlenmeleri, çocuk sahibi olma konusunda eşlerin fikir birliği sağlaması, eşlerin birbirinin aileleriyle yakın ilişki kurması, eşlerinin ailelerinin ve kendilerinin, dinsel, dini aktiviteler, milliyet, sosyal, eğitimsel ve kültürel durumunda içinde bulunduğu kültürel arka plan olarak birbirleriyle benzer özellikte olmalarıdır. Bu benzerliklerle beraber, kadın ve erkek arasındaki yaş benzerliğinin de evlilik uyumuna pozitif yönde katkı sağladığı görülmektedir (Yüksel, 2013).

Evlilik uyumunu, eşitlik kuramı içerisinde açıklamaya çalışırsak; eşitlik kuramına göre, ilişkiye yapılan yatırımı ilişkiden kazandığı kazançtan daha az olan kişi düşük kazanıma sahipken, daha fazla olan kişi yüksek kazanıma sahip olmaktadır. Evlilik uyumunu eşlerin düşük veya yüksek kazanıma sahip olmaları etkilemektedir. Karşılıklı bir süreç olan ilişki doyumu, eşlerden birinin algılanan eşitsizliği, eşiyi kendini daha az uyum içinde göstermektedir. En yüksek uyuma sahip ilişkilerin, eşlerden her birinin kendini diğerleriyle eşit olarak algıladığı ilişkiler olduğunu göstermektedir (Yüksel, 2013).

Cinsel yaşamda evlilik uyumunu etkileyen temel faktörlerden biridir. Cinsel hayat, cinsellikten elde edilen hazla beraber çiftlerin ahenkle sürdürdükleri ilişkilerini kapsayan vicdani değerleri, toplumsal kuralları ve belirli sınırlarla çerçevelendirilmiş biyolojik, sosyal ve psikolojik tarafları bulunan kişisel bir hayat şeklinde tanımlanabilmektedir. Cinsel hayatın, kişinin mevcudiyetini sürdürebilmesi için hayatsal bir fonksiyonu olmasa da, hayatının niteliğini kapsayan unsurlar içerisinde mühim yeri bulunmaktadır (Yekenkunral, 2011).

Uyumlu bir evlilik yanında başarılı bir aile yaşamını da getirmektedir. Aile de birlik ve beraberliğin olabilmesi için de eşler arasında her türlü konuda uzlaşmaya varılmalı ve uyum sağlanması gerektiği belirtilmektedir. Evlilik ilişkisi etkileşim rollerinin ve iletişim ağlarının oluşturduğu bir sistem olarak bakıldığında eşler arasında uyumun sağlanması ve mutlu bir evlilik yaşamının devam ettirilebilmesi için eşlerin demografik özellikleri, vicdan ve gayeler, karar verebilme yetisi, iletişim kurabilme ve ilişkin etkinliklerin sürdürülme şekli, kan bağı olan kişilerle kurulan ilişkiler, boş zamanların kullanılabilmesi, kazanılan paranın yönetimi hususlarında birbirlerine uyum göstermeleri gerekmektedir (Küçükçelik, 2015).

Eşlerin günlük yaşantılarında aşağıda bahsedilen boyutlarda birbirlerine uyum göstermeleri, ayrı birer birey olarak kendi benliklerini korumalarının yanında ‘biz benliğini de oluşturabilmeleri de evliliklerinde bütüncül bir uyum içinde olduklarını düşündürmektedir (Velidedeoğlu, 2006).

Bu uyumlar; karşılıklı ilişki kurma, psikolojik yaşamda, toplum içinde, eşlerin bir varlık ortaya koymalarında, karşılıklı tutum ve davranışlarında, cinsel yaşamda, birbirini tamamlamada ve bütünlük kazanmada uyum olarak değerlendirilmektedir. Hiç şüphesiz ki böyle bir uyumun oluşmasında göz ardı edilemeyecek etken eşlerin birbirleriyle bütüncül bir uyum yakalarken kendi benliklerini de korumaları olmaktadır (Küçükçelik, 2015).

Evliliğin sürekliliğini sağlamak ve mutlu, huzurlu bir evlilik ilişkisine sahip olmak için çok önemli olan evlilik uyumunu ve evlilik uyumunu açıklayabilecek değişkenleri ortaya çıkarabilmek son derece önemli olmaktadır (Ar, 2014).

Eşler arasında oluşabilecek her türlü sorunu açıkça tartışarak, konuşarak, hoşgörü ve anlayış sınırlarında çözmek yani sağlıklı iletişim kurmak, çiftleri gelecekte karşılaşabilecekleri sorunlar için hazırlamak ve bu çatışmalarla, sorunları çözme becerilerini ve baş etme yollarını öğretmek, evlilik uyumunu arttırmanın ve aile müessesesini korumanın uygun bir yöntemi olarak kabul edilmektedir (Ersanlı ve Kalkan, 2008).

1.3. EVLİLİK DOYUMU

Aile, kadınla erkeğin evlilik sözleşmesiyle birleşmesi ve toplum yaşamının en mühim müesseselerinden birisidir (Özgüven, 2000).

Toplumsal bir kurum olan evlilik kurumu insanoğlunun neslinin sürekliliğini sağlamaya yönelik olmaktadır (Bacanlı, 2001).

Bu kurum aracılığıyla insan kendi soyunun sürekliliğini güvence altına almaya çalışmaktadır. Aynı zamanda da düzenli olarak hayatını sürdürmesini ve bu durumun neticesinde kişinin sosyal kurallara ayak uydurmasını zorlayan bir kurum olmaktadır (Berk, 2009).

Konuyla alakalı kaynakların genelinde evlilikle ilgili kavramlar (evlilik doyumu, evlilik uyumu, evlilik kalitesi, evlilik mutluluğu) aynı anlamda kullanılmakta bu durumda ortada karmaşa yaratmaktadır. Alakalı yazın incelendiğinde genellikle ‘evlilik doyumu’ ve ‘evlilik uyumu’ terimlerinin genellikle birbirlerinin yerine kullanıldıkları görülmektedir (Sığırcı, 2010).

Evlilik doyumu ve evlilik uyumu kavramları arasında yüksek ilişki olmasından kaynaklı sıklıkla birbirinin yerine kullanılmaktadır. Genellikle aralarında pozitif ilişki bulunması sebebiyle uyumlu çiftlerin aynı zamanda doyumlu çiftler oldukları ifade edilerek bu kavramların farklı olmadıkları genel olarak kabul edilmektedir (Yılmaz, 2001).

Bu noktada eşlerin cinsellik ve ana biyolojik gereksinimlerin ve yakınlık kurma, sevgi, birbirleri yanında açık olma gibi psikolojik gereksinimlerin

karşılanması neticesi istikrarın tekrardan oluşturulması olarak evlilik doyumu tanımlanabilmektedir (Sığırcı, 2010).

Kişinin evliliğindeki gereksinimlerini üstlenebilme seviyesine bağlı idrakı evlilik doyumu olarak tanımlanmaktadır (Berk, 2009).

Çiftlerin birbirleriyle olan ilişkilerinden, evlilik ilişkisinden ve aralarındaki bağdan ne kadar doyum sağladıkları evlilik doyumu ile ilgili olmaktadır. Mutlu olmak bir çiftin ilişkisinden doyum sağlamak demektir. Evlilik doyumunun üç ana etmeninin; sadakat, aşk ve paylaşılan değerler olduğu belirtilmektedir. Fakat bu kavramlar evlilik doyumunu açıklama konusunda yeterli görülmemiş ve bu niteliklerin yalnızca bağlılık unsuru söz konusu olduğunda evlilik doyumuna sebep olabildiği saptanmaktadır (Kankaya, 2015).

Çiftler arasındaki fiziksel-düşünsel benzerlikler ve eşitlik idrakından sağlanan memnuniyet duygusu evlilik doyumunu ifade etmektedir (Zeytinoğlu, 2013).

Mutlu bir evlilik ilişkisinin ve evlilik doyumunun, pek çok konu üstünde çiftlerin anlaşmaya varabildikleri stres ve kaygı oluşturmeyen bir ilişki olduğunu ifade etmektedir. Evlilik doyumu, bireyin evliliği hakkındaki düşünceleri, duyguları ve algısını kapsamaktadır (Kankaya, 2015).

Evliliğe ilişkin memnuniyet evlilik doyumu olarak ifade edilmektedir (Kankaya, 2015).

Çiftlerin aralarındaki toplumsal destek seviyeleri de evlilik doyumunda etkili olmaktadır. Eşin gösterdiği hem de karşıdakinin idrak ettiği kadarıyla eş desteği, evlilik doyumunda önemlidir. Çiftlerin karşılıklı destek olmaları kognitif ve duygusal anlamda ilişkinin görece sağlam olmasını ve zıtlıkları, stresi ve çözüm bulamamayı engellemektedir. Bilhassa kişinin gereksinimi olduğu anlarda bu desteği algılaması ve sezmesi eş desteğinin önemini ortaya koymaktadır. (Çağ ve Yıldırım, 2013).

Bir evlilik ilişkisinin devam edip etmeyeceğinin en önemli göstergelerinden biri evlilik doyumu olmasına karşın tek göstergesi olmamaktadır. Bir çiftin beraber ilişkiyi sürdürüp sürdürmeyeceği başka iki etkene de bağlıdır. Bu etkenler;

alternatiflerin çekiciliği ve ayrılmaya karşı baskılar olarak kabul edilmektedir. Evlilik ilişkisindeki kararlılığın, evliliğin içerisindeki albeniler ve evlilik harici seçeneklerin albenisi arasındaki istikrarla da ilişkili olduğu düşünülmektedir (Sarı, 2012).

Evlilik ilişkisinin içinde daha fazla olumsuz niteliklerin barındığı, buna karşın olumlu niteliklerin göreceli olarak bulunmadığı evlilik durumlarında, evlilikte doyumsuzluktan bahsedilmektedir. Sadece evlilik ilişkisindeki bir sürede oluşan algıyı içermediği, zaman ilerledikçe evlilikten alınan doyumla alakalı fikirlerde karışık farklılıkların bulunduğu doğrultusunda evlilik doyumu ile ilgili araştırmalar bulunmaktadır (Sığırcı, 2010).

1.3.1. Evlilik Doyumunu Etkileyen Faktörler

Evlilik doyumunu etkileyen önemli etkenler; evlilikte sevgi, aşk ve duygusal bağ, evlilikte çatışma çözme becerilerinin varlığı, birlikte zaman geçirme, cinsel doyumsuzluk, çiftlerin kendi aile orijinlerinden şimdiki ilişkilerine taşıdıkları unsurlar, problem çözücü iletişim tarzının derecesi, evlilikte şiddet, birlikte zaman geçirme, maddi konulardan kaynaklanan anlaşmazlıklar, çocuklardan kaynaklanan ve evliliğe yansıyan problemler şeklinde sıralanmaktadır (Gülerli, 2014).

Bunlar; evlilikte sevgi, aşk ve duygusal bağ, problem çözücü iletişim tarzının derecesi, evlilikte çatışma çözme becerilerinin varlığı, evlilikte şiddet, birlikte zaman geçirme, maddi konulardan kaynaklanan anlaşmazlıklar, cinsel doyumsuzluk, evlilikte cinsiyet rollerinin ve rol beklentilerinin karşılanması, çiftlerin kendi aile orijinlerinden şimdiki ilişkilerine taşıdıkları unsurlar ve çocuklardan kaynaklanan ve evliliğe yansıyan problemler şeklinde sıralanmaktadır (Gülerli, 2014).

Evlilik doyumunun önemli bir ögesi olarak iyi huyluluk gösterilmekte ve iyi uyum içinde olan bireylerin, iyi uyum gösteren eşleri olan bireylerin evliliklerinden daha çok doyum aldıkları ifade edilmektedir. Aşk, güven ve bağlılığın evlilik doyumunun önemli unsurları olduğunu ifade etmektedirler (Hünler, 2003).

Evlilik doyumu ile samimiyet arasında olumlu yönde bir ilişki olduğunu, evlilik doyumunu öngörürken görece daha fazla süreli evlilik ilişkilerinde içtenlik ve

öfkeli denetimden kaçınmanın bağımsızlığa göre daha önemli değişkenler olduğu bildirilmektedirler (Hünler, 2003).

Kültürel faktörlerin yanında evlilik doyumunu etkileyebilecek bir diğer değişken ise kişilik özellikleridir. Ayrıca bireyin uyumunu bozacak etkenlerde evlilik doyumunu azalmasına sebep olabilmektedir. Umutsuzluk ve depresyon sözü edilen faktörler arasında önemli bir yere sahiptir (Hünler, 2003).

Evlilik sorunlarının çözümü, evlilik doyumunu yordayan unsurları ayarıştırırken meydana çıkan unsurlardan biridir. Bir evliliğin sürdürülmesinde başka zıtlıkların olmayacağı fikri genellikle gerçektir, problemi doğru çözebilme yollarının bulunması, evlilik ilişkisi açısından olumlu aynı zamanda yapıcı neticeler vermektedir (Hünler, 2003).

Evlilik doyumunu etkileyen bir başka etken, aile fertlerinin sosyoekonomik düzeyleri olmaktadır. Beraber yaşamak, çocuk yetiştirmek ve evliliği sürdürebilmek için belli bir miktarda gelir düzeyine sahip olmak gerekmektedir. Amerika’da gerçekleştirilen bir araştırma da, uzun süredir birlikte olan ve düşük gelirli olan çiftlerin, evlenmek istediklerini fakat yeterli gelirleri olmadığı için evlilik kurumuna adım atamadıkları bulunmuştur (Kubat, 2012).

1.4. SAĞLIKLI VE SAĞLIKSIZ EVLİLİK

Virginia Satir’e göre; aile içerisindeki her türlü iletişim ve ilişkin temelinde evlilik bulunmakta ve çiftler ailenin mimarlarıdır. Karşılıklı eş ilişkisinin stres dolu, doyumsuz olduğu evliliklerde, çiftin ilişkisindeki mutsuzluk, aile de strese neden olmaktadır. Evliliğin her alanında bu stres etkisini göstermektedir (Kublay, 2013).

Son yıllarda çiftler arasındaki ahengin psikoloji biliminin çokça değiştiği kavramlardan birisi olmasının sebebi, sağlıklı bir evlilik hayatının bireyler ve toplumlar açısından önemli olması olarak gösterilmektedir (Kankaya, 2015).

Sağlıklı aileler işlevlerini çok iyi yerine getirmektedirler. Aile üyeleri psikolojik açıdan sağlıklıdır ve her birey aile içi iletişimden memnundur. Sağlıklı ailelerde çok az çatışma görülmektedir (Nazlı, 2001).

Sağlıklı ailelerin gelişimsel değişikliklere kolayca uyabildikleri, stres yaratabilen olaylarla baş etmekte çok fazla güçlük çekmedikleri ifade edilmektedir. Sağlıklı aileler ‘güçlü’, ‘iyi işlevsel’ veya ‘optimal’ aile olarak da tanımlanmaktadır. Sağlıklı ailelerde bulunan yetişkinler sevecenek, şefkatli, sorumluluk sahibi, kendi ile barışık, üretken, yaratıcı, gerçekçi olma gibi niteliklere sahip olmaktadır (Kublay, 2013).

Yıldırım’a göre (2004), sağlıklı bir evlilikte, evli bireylerin psikolojik olarak iyi durumda olmaları önemli bir faktör olmaktadır. Yani evlilikteki ilişkinin niteliğine göre olumlu olması direk veya direk olmayan yollarla değinen bir faktör olarak kabul edilmektedir. Tamda bu noktada eş desteğı faktörünün evlilik kalitesiyle yakından ilişkili olduğunu ve iyi oluşu ise direk etkileyebileceğini düşündürmektedir. Eşinden destek gören evli kişilerin depresyona girme olasılığının azaldığını yapılan araştırmalar ortaya koymaktadır (Kankaya, 2015).

Textor’a göre de sağlıklı evliliklerde, bireyler özerkliklerini korurlar, eşleri tarafından destek görürler, kabul edilirler ve kendilerini güvende hissederler (Kublay, 2013).

Aynı zamanda çiftlerin birbirlerinin gereksinimlerini karşıladıkları evlilikler sağlıklı evlilikler olarak görölmektedir. Eşler olumlu cinsel ilişkiye sahip olmaktadır. Eşler karşılaştıkları sorunları açıkça tartışabilir, ortadaki problemi çözebilmek için çaba harcamaktadırlar. Görevleri, hakları ve ebeveyn sorumlulukları üstünde ortak karara varabilmektedirler (Nazlı, 2001).

Çocuğı yetiştirme ve disiplin yöntemleri hususunda ortak hareket etmektedirler. Çocuklarının gereksinimlerini karşılarlar ve zihinsel, bilişsel, sosyal ve duygusal açılardan gelişmelerini sağlamaktadırlar. Çocuklarının olumlu benlik algısı ve benlik saygısı geliştirmelerine yardım etmektedirler (Kublay, 2013).

Frude, sağlıklı evliliğı; aile bireylerinin birbirlerine karşı fazlaca yakınlığı hatta iç içe olması ya da aile bireylerinin birbirlerinden fazlaca kopukluğu şeklinde tanımlanmaktadır. İç içe geçmiş ailelerde, aile etkileşimi yakın ve fazlaca yoğundur, kişiler diğerklerinin yaşamına hereğinden çok karışır ve diğerklerinin yaşamı ile

yakından ilgilenirler. İç içe ailelerde, çocukların aile içinde bireysellik, ait olma, bağımsızlık ve özerklik duyguları tehlike altında olabilmektedir. Bu sistemin sınırları zayıf, kolayca ulaşılabilir ve farklılaştırılabilir özelliktedir (Nazlı, 2001).

Ailenin genç üyeleri, bir yere ait olma ve bağımsızlık duygularındaki çarpıklıklar sebebiyle kişilik gelişimlerinde güçlükler yaşayabilmektedirler. Kopuk ailelerde ise kişilerin bağımsız ve özerk fonksiyonları bulunmakta, aile üyeleri birbirlerine çok az bağlıdır, sınırları çok katıdır, aile üyeleri sosyal, duygusal gereksinimlerini aile içinde karşılayamamaktadırlar. Bunların beraberinde kopuk ailelerde yetersiz ve sağlıklı bir iletişim bulunmaktadır; çünkü üyeler aile içinde iletişimi nasıl kuracaklarını öğrenememişlerdir (Kublay, 2013).

Mutlu bir aileden bahsedebilmek için eşler arasındaki ilişkinin sorunlu olmaması gerekmektedir. Evlilik hayatında çiftlerde birbirleri üzerinde hakimiyet kurma ve sahiplenme, pasiflik, saldırgan davranışlar, yergiyi hoş karşılamama, birbirlerine çokça müdahale etme, sıklıkla duyulan güven eksikliği, kısa aralıklarla görülen ağlama nöbetleri, maddeye aşırı düşkünlük, sosyal olmakla ilgili hevesizlik, asık suratla dolaşma, utangaçlık, kolayca agresif davranışlar gösterme, baskıya izin verme, zorba davranışlar, hiddet, bağırma, fiziksel ve duygusal açıdan uzaklaşma, intihar tehditleri, uzun süreli sessizlikler gibi sorunlar yaşanabilmektedir (Kublay, 2013).

İKİNCİ BÖLÜM

2.1. CİNSELLİK

Cinsel etkinlikteki ana fonksiyon biyolojik açıdan çoğalmayı sağlamakla beraber insan neslinin sürmesine olanak tanımaktır. Psikolojik olarak ise cinsellik, sevgi, sevmeye, sevilme ve cinsel ilişkiden haz alma gibi kişinin temel gereksinimlerinin doyurulmasını amaçlamakta, bunlarla ilişkili olarak pek çok insan ilişkilerini ve bireysel davranışlarını kapsamaktadır (Özgüven, 1997).

Toplumsal açıdan ise cinsellik, insan yaşamının çeşitli alanları ile ilişki içindedir: Toplumun özelliği, işleyişi, yasalar, önemseydiği konular, geçmiş zamanlar, etkinlikler, eşlere verilen görevler, çoğalmak, gibi çeşitli alanlarla ilişki içerisindedir (Şentürk, 2006).

Cinsellik; aynı zamanda tarihin her bölümünde en gizli kalan olgulardan da biri olarak karşımıza çıkmaktadır (Dinçer, 2007).

Bireyde cinsellik karmaşık bir fenomen olmaktadır. Her bireyin tutumları, inançları ve cinsel hisleri bulunmaktadır. Ama cinsellikte her bireyin tecrübeleri farklıdır. Çünkü her birey birbirinden farklıdır. İnsan cinselliğinin pek çok boyutu bulunmaktadır. Cinsellik, psikolojik, sosyal, fiziksel ve kültürel görüşlerin birleşiminden oluşmaktadır (Çamcı, 2012).

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ)' ye göre cinsellik, fiziksel, sosyal yönlerin, duygusal ve entelektüel, sevgi ve bağlanmayı kuvvetlendiren faktörlerinin birleşiminden oluşmaktadır. Aynı zamanda cinsel bir varlık olarak birey yalnızca vücut olarak değil, duygusal, düşünsel ve toplumsal anlamda bütünlüğü sağlamak, bireysel olgunlaşma ve konuşma, ruhunun olumlu yönden düzelmesini sağlayan bir görev de üstlenmektedir (Bozdemir ve Özcan, 2011).

Cinsellik; sosyal, psikolojik, maddi, kültürel, geçmiş zaman, maneviyat ve biyolojik faktörlerin birleşmesinden etkilenmektedir.(Kankaya, 2015).

Cinselliğin tamamlanması haz alma, ruhsal doyum, aşk ve sınırların zorlanması gibi davranışlara bağlı olmaktadır. Kişi ile sosyal yapılar arasındaki etkileşim aracılığıyla cinsellik oluşmaktadır (Yüksel ve Cindoğlu, 2006).

Bireysel, kişilerarası ve toplumsal iyilik/mutluluk hali için cinselliğin tam gelişimi için ana gerekliliklerden biri olmaktadır. Cinsel haklar kişinin hürriyetine, gururuna ve herkesin eşitliğine dayanan evrensel bir haktır. Nasıl ki sağlık herkes için temel insan haklarından biriye cinsel sağlık da temel bir insan hakkı olarak kabul edilmelidir (Çamcı, 2012).

Yalnızca ülkemizde değil dünyanın her yerinde insanın cinselliğe bakış açısında ve cinsel davranışlarında pek çok farklı etken etkili olmakta, bunların arasından gelenek ve görenekler, manevi yaptırımlar, yıkılamayan yasaklar, büyük oranda hâkim olmaktadır. Türk toplumunda cinsellik, temel olarak bir tabu olmakla beraber, kadınlar için cinselliğin dile gelmesi ayıp, evlilik öncesi birliktelik yasak, fanteziler günah, erkeğin ise cinsel ilişki yaşaması onun kuvvetliliği olarak kabul görmektedir. Bahsedilen bu durum gençlerin üreme sağlığı ve cinsellik konusunda yeteri kadar bilgi sahibi olmalarını engellemektedir (Ziya, 2015).

İncesu'nun ifade ettiği gibi, cinsellik çok merak edilen ve engellenen aslında birçok bilinmedik yönleri olan ve herkesin konuşmaktan çekindiği konuları barındırması nedeni ile zorlu bir konudur (Bozdemir ve Özcan, 2016).

Cinsel sağlık hakkında yeterince bilgi sahibi olmamak (danışmanlık hizmetlerinin olmaması) cinsel problemleri de beraberinde getirmektedir. Bu problemler yalnızca bireyi negatif yönde etkilemekle kalmayıp, aileyi ve tüm toplumu da ilgilendirmektedir (Şentürk, 2006).

Cinsel açıdan sağlıklı kabul edilen bireyin ve toplumun özellikleri şöyle sıralanabilir:

- Sevgi ve aşkı anlayabilme karşındaki bireye verebilme ve onun anlamasını sağlayabilmektir.

- Güven, saygı ve hoşgörü duyguları olan ve bunları davranış biçimi olarak görebilendir.

- Hem kendisine hem de diğerlerine karşı yükümlülüklerini bilir ve bunları gerçekleştirmek için çaba gösterir.

- Cinsel isteklerini uygun bir biçimde karşılamayı ister ve eğer gerekiyorsa bunları kontrol altında tutabilir.

- Hem kendinin hem de diğer cinsin ana fiziksel yapı ve niteliklerini bilir.

- Cinsellikle alakalı problemleri nasıl çözebileceğinin bilincindedir.

- Kendine ve yakınlarına karşı cinsellik ile alakalı yöneltilen tehlikeleri bilir ve bunlardan korunmak için önlemler alır.

- Genç insanlar, birtakım sağlıklı cinsel duygulara sahiptir. Enerjisini, cinsel doyum arayışı yerine; geliştirmek, ilerlemek ve verimli olmak için kullanır.

- Cinsel gereksinimlerini karşılarken ahlaki değerleri de göz önünde bulundurur.

- Saygı, sevgi ve hoşgörüyle çevrelenmiş, kendilerine ve çocuklarına karşı yükümlülüklerinin farkında olan, sağlıklı bir aileye sahiptir (Şentürk, 2006).

Cinsel yanıtın ana hatları ve tarafların nörobiyolojik ve fizyolojik kısımlarının anlaşılır olması için 1966 yılında Masters ve ark. tarafından cinsel cevap siklusu tanımlanmış ve 4 evrenin bulunduğu söylenmiştir. Uyarılma, plato, orgazm ve çözülme fazları şeklinde ifade edilmektedir (Çamcı, 2012).

2.2. CİNSEL İŞLEV BOZUKLUĞU

Klinik açıdan cinsel fonksiyon bozuklukları bireyin cinselliğe katılımını veya cinsellikten zevk almasını bozan heterojen bir grup bozukluk olarak ifade edilmektedir. Kişide birkaç cinsel işlev bozukluğu aynı zamanda görülebilmektedir (Amerikan Psikiyatri Birliği, 2014).

Cinsel sağlının bozulması demek yalnızca fiziksel sağlını etkilememektedir. Hem kadın hem erkekte de döngüler şeklinde psikolojik sağlının, sonrasında aile sağlını ve toplumsal sağlının da sekteye uğraması söz konusu olmaktadır. Poroy (2010)'a göre çoğu zaman pek çok etken farklı oranlarda cinsel işlev sorununu yaratabilmektedir. Fizyolojik, eğitimsizlik, bilgisizlik, performans anksiyetesi, ruhsal nedenler, kişilik ve şahsiyet çatışmaları ve cinsellik ile ilgili iletişim kuramama gibi etkenler en önemli nedenler olarak sayılmaktadır (Kankaya, 2015).

Hem kadında hem erkekte cinsel yanıt döngüsünde ve cinsel arzudaki azalmalar ile kendini belli eden, psikofizyolojik farklılıklardan etkilenecek meydana gelen problem, cinsel işlev bozukluğu olarak kabul edilmektedir (Karakoyunlu, 2007).

Cinsellik, psikolojik açıdan bakıldığında kişinin seçtiği, tasarladığı ve zaman zaman erteleyerek de olsa yaşadığı bir boyut olmaktadır. Buradaki gereksinim ve istek 'yakınlaşma, bütünleşme, bir olma' şeklinde belirginleşmektedir. Yakınlaşmada ve cinsel işlevde, duygusal paylaşımın yoğunluğu belirgin rol oynamaktadır. Kişinin, davranış biçimlerinin değışmesinde paylaşımlarında rolü olmaktadır (Dövüşkaya, 2008).

Cinsel hayatımızda zaman zaman isteksizlik, zaman zaman uyarılma, kimi zaman da diğer tarafla ilişkilerimizdeki zıtlıklarımızın olabileceği gibi cinsel problemlerimizde ortaya çıkabilmektedir. Toplumumuzda çeşitli tür ve seviyelerdeki cinsel sorunlarımızı bastırma, kapatma konusunda çok kuvvetli bir eğilim vardır. Bundan dolayıdır ki, kişiler ve çiftler yaşadıkları sorun hayatlarında büyük problemlere yol açmadıkça hekime başvurmamaktadırlar. Genellikle de bu sorunları tanımda ve anlayabilmede zorluklar yaşayabilmekteyiz. Göz ardı edilmemesi gereken; başarısızlıkla sonuçlanmış bir ilk cinsel yaşantıdan ya da çocukluk döneminden kaynaklanan sıkılganlık, korku, aşağılık ve suçluluk duygusu gibi psikolojik nedenler ve iç yasaklar bireylerde heyecanı ve orgazmı yaşamada sıkıntılar oluşturabilmekte, cinsel refleksleri sınırlamakta ve cinsel isteği düşürmektedir (<http://www.cised.org.tr/icerik/131/cinsel-islev-bozukluklarına-genel-bir-bakis>)

Cinsel fonksiyon bozuklukları bireyin arzuladığı şekilde cinsel birliktelikte bulunmasının kısıtlayan bozukluklar olarak en genel anlamıyla tanımlanmaktadır (Kankaya, 2015).

Cinsel işlev bozukluklarının sebep oluşturduğu üzerinde son kırk yıl içerisinde dünyada geniş araştırmalar yapılmaktadır. Bir takım sebeplere ulaşılsa da, bireyde neden bu problemin aniden oluştuğunun kesin bir cevabı verilememektedir. Bazen evlilikte eşlerden birinin olumsuz ve farkında olmadan yaptığı bir yorum aniden kendisinde ya da eşinde bir işlevsel cinsel bozukluğun ortaya çıkmasına neden olabilmektedir. Genellikle çiftler böyle bir durumun farkında olamamaktadırlar (Poroy, 2010).

Cinsel işlev bozuklukların ilk kez ortaya çıkmasında rol oynayan unsurlar; partnerlerin yaşadığı uyumsuzluklar, cinsel iletişim problemleri, partnerlerin cinsellikle ilgili bir sıkıntılarının bulunması, performans kaygısı, fiziki veya ruhsal hastalıklar, stres ve yorgunluk, fazlaca madde alımı, çocuk sahibi olma korkusu, evlilik hayatı, evlilik öncesi ve evlilik dışı yaşantılar şeklinde sıralanmaktadır (Kankaya, 2015).

Toplumda yerleşmiş mitler, sosyalizasyon aşamasında üstlendiğimiz cinsel kimliklerimizin meydana gelişini etkilemektedir. Kimi toplumlarda sıkça karşılaşılan doğru olmayan inanışlar olan cinsel mitler, yarattıkları gerçekçi olmayan ve abartılı beklentiler, yetersizlik ve suçluluk duyguları, anksiyete ve başarılı olamama korkularıyla cinsel fonksiyon bozukluklarına temel hazırlamakta ve devam etmesinde etkisi olmaktadır. Ayrıca bu durum tedavi aşamasını da negatif yönde etkileyebilmektedir (Kayır, 2001; Yaşan ve Gürgen, 2004).

Ülkemizde cinsel işlev bozukluklarına zemin oluşturan, doğru olmayan inanışlara da kaynaklık eden bir başka faktör de, tutucu ve geleneksel ailelerin çocuklara cinsel konularda bilgi vermemesi, cinselliği günah, ayıp, suçluluk uyandıran veya kötü olarak anlatması ve kız-erkek arkadaşlıklarını yasaklaması olarak görülmektedir. Bu bireyler mastürbasyon dahi öğrenememektedirler. Bireyin çocukluk yaşantıları, çocukluğunda istismara maruz kalıp kalmadığı, baskıcı bir ortamda yetişip yetişmediği cinselliğe karşı tutumlarını etkilemektedir. Ev ortamında

yaşanan eşler arasındaki uyumsuzluk, fiziksel istismar ve şiddet, çocuğun psikolojisini etkilemekte ve cinsel işlev bozukluklarına yol açmaktadır (Gülseren,2010).

Cinsel mitlerin yaygın olanlarından bazıları şunlardır:

- ‘1. Erkek cinsel ilişkiyi her zaman ister ve buna her zaman hazırdır.
2. Başka şeylerde olduğu gibi, cinsellikte de başarıya ulaşmak çok önemlidir.
3. Erkek cinsel ilişkinin sorumluluğunu üstlenmek ve yönetmek zorundadır.
4. Sevişmeyi başlatan kadın ahlaksızdır.
5. Sevişme cinsel birleşme demektir; onun dışındakiler önemli değildir.
6. Erkeğin penisi sertleştiğinde en yakın zamanda boşalmalıdır
7. Sevişme her zaman doğal ve kendiliğinden olmalıdır: Sevişme hakkında konuşmak veya düşünmek onu bozar.
8. Tüm fiziksel yaklaşımlar cinsel birleşmeye gitmelidir.
9. Erkekler bazı duygularını belli etmemelidir (ağlamak gibi).
10. Her erkek her kadına nasıl zevk vereceğini bilmelidir.
11. Sevişme ancak iki tarafın birlikte orgazm olması ile güzeldir.
12. Eşler birbirlerini sevdikleri takdirde sevişmekten nasıl zevk alabileceklerini de bilirler.
13. Sevişmek cinsel organda sertleşmeyi gerektirir.
14. İyi bir sevişme heyecanlanmanın sürekli tırmanması ve orgazmla sonlanması demektir.
15. Mastürbasyon kirli ve zararlıdır.

16. Cinsel ilişki sırasında mastürbasyon yanlıştır.

17. Erkeğin penisinde sertleşmenin kaybı eşini çekici bulmadığı anlamına gelir.

18. Cinsel birleşme sırasında fantezi (hayal) kurmak yanlıştır.

19. Erkek veya kadın sevişmeye hayır diyemez.

20. Sevişmede neyin normal olduğuna ilişkin belirli ve kesin kurallar vardır. (Gülseren, 2010).

Ayrıca kişilerarası iletişim, cinsel işlev bozukluklarında büyük rol oynamaktadır ve literatürde olan çalışmalar iletişim noksanlıklarının ve engellerinin fiziksel bir sebebe bağlı olmayan cinsel işlev bozukluklarının etiyolojisinde ve bozuklukların sürmesinde rol oynadığını ve tedavi sonuçlarını etkileyebildiğini göstermektedir (Aydın, 2012).

Yapılan pek çok gözlem sonucunda erkek ve kadınlarda hemen hemen benzer olduğu fark edilen cinsel tepki döngüsünün dört aşamadan oluştuğunu söylemektedirler. Bunlar; istek, heyecan, orgazm ve çözülme şeklinde ifade edilmektedir (Davison ve Neale, 2013).

Çeşitli ülkelerde yapılan epidemiyolojik çalışmalarda, yaşam boyu cinsel işlev bozukluğu prevalansının %30-50 arasında değiştiğini göstermektedir (İncesu, 2011).

DSM-V' e göre cinsel işlev bozuklukların sınıflandırılması; 'Geç boşalma, sertleşme bozukluğu, kadında orgazm bozukluğu, kadında cinsel ilgi/ uyarılma bozukluğu, cinsel organlarda-pelviste ağrı/içe girme bozukluğu, erkekte düşük cinsel istek bozukluğu, erken boşalma, maddenin/ilacın yol açtığı cinsel işlev bozukluğu, tanımlanmış diğer bir cinsel işlev bozukluğu, tanımlanmamış cinsel işlev bozukluğu ' şeklindedir.

2.2.1. Kadınlarda Cinsel İşlev Bozukluğu

Kadınlarda çokça rastlanan cinsel fonksiyon bozukluklarının; kadınlarda cinsel isteksizlik, ağrı bozuklukları ve orgazm bozuklukları olduğu ifade edilmektedir (İncesu, 2011).

2.2.1.1. Kadında Cinsel İlgil/Uyarılma Bozukluğu:

Cinsel ilgi ve istekle beraber, erotik hayallerin ve fikirlerin bulunmaması, cinsel olarak bir faaliyete başlayamama beraberinde, karşı taraftan gelen bir cinsel faaliyet isteğine veya erotik uyarıcılara cevap verememe, cinsel birliktelik esnasında doyum yaşayamama ve genital cevabın kâfi olmaması gibi görece daha detaylı ve nesnel ölçütler vardır. Bunun yanı sıra, cinsel aktivitelerin bütününde ya da yakınında en az 6 aydır devam ediyor olması şeklinde ölçütler olarak tanımlanmaktadır (İncesu, 2011).

Kadınlarda uyarılma tepkisi, pelvisteki damarlarda dolgunluk, vajinal genişleme ve ıslaklık ve dış genital organlardaki kabarmadan oluşmaktadır. Uyarılma bozukluğu ise, başlıca yineleyici bir biçimde uyarılmanın yetersiz, ıslanma tepkisini oluşturamaması durumudur (Önal, 2010).

‘Kadında cinsel ilgi/uyarılma bozukluğu değerlendirilirken sorun kişiler arası ilişki bağlamında ele alınmalıdır. İstekte ‘uyuşmazlık’, yani kadının cinsel eşine göre daha az cinsel istek duyması cinsel ilgi/uyarılma bozukluğu tanısı için yeterli değildir. Tanının konulabilmesi için altı ölçütten en az üçünde (A ölçütü) sıklık veya şiddet açısından azalmış istek ya da istek olmaması söz konusu olmalı ve bunun da en az, yaklaşık altı aydır sürmesi (B ölçütü) gerekmektedir. Kadınlar arasında yakınmalar ve bu yakınmanın nasıl ifade edildiği konusunda farklılıklar olabilir.’ (Amerikan Psikiyatri Birliği, 2014).

2.2.1.2. Kadında Orgazm Bozukluğu:

Pek çok cinsel davranışın içinde, orgazm en gizemli ve en az anlaşılır olanıdır. Cinsel uyarıya karşı psikofizyolojik tepkinin zirve noktası sözlükte orgazm olarak karşılık bulmaktadır (Ziya, 2015).

Orgazm bozukluğu kadınlarda, orgazmın devamlı halde geç olması ya da hiç olmaması şeklinde ifade edilmektedir. Orgazm problemlerinin genellikle kişilerin orgazmı ilgili beklentileri ve bilgileriyle, erkeğin kendiyle alakalı kuvvetini ve başarısını irdelemesiyle ilgili davranışlarından ortaya çıkabildiği düşünülmektedir (Boyacıoğlu, 1999).

Farklı derecelerde orgazm sorunları yaşayan kadınların oranı yaklaşık olarak %33 şeklinde ifade edilmektedir (Ziya, 2015).

Kadınlardaki orgazm bozukluğu, hayatın geçmiş dönemlerinde yokken daha sonradan da ortaya çıkabilmektedir. En çok karşılaşılan sebepler arasında; çiftler arasında ahengi yakalayamama, evlilik ilişkisi içerisindeki problemler, cinsellikle ilgili yaşanan bir sarsıntı, pek çok tıbbi kökenli hastalıklar ve madde kullanımı olarak görülmektedir (İncesu, 2004).

2.2.1.3. Cinsel Organlarda-Pelviste Ağrı/İçe Girme Bozukluğu:

‘Cinsel organlarda-pelviste ağrı/içe girme bozukluğunda genelde eşzamanlı görülen şu dört belirti vardır: 1. Vajene girme zorluğu. 2. Vulvovajinada ya da pelvistebelirgin ağrı duyma. 3. Vulvovajinada ya da pelviste ağrı duymayla ilgili olarak belirgin bir korku ya da kaygı duyma. 4. Pelvis tabanı kaslarını çok germe ya da sıkma (A ölçütü). Bu belirtilerden herhangi birinin varlığında belirgin işlev sorunu ortaya çıkabileceği için bir belirtinin varlığında bile tanı konulabilir. Bununla birlikte bir belirtinin varlığında tanı konulabilse bile her dört belirtinin sorgulanmasında yarar vardır.’ (Amerikan Psikiyatri Birliği, 2014).

DSM-IV’ de yer alan vajinusmus ve kadınlarda disparoni tanısının kaldırılarak, DSM-V’ de cinsel organlarda-pelviste ağrı/içe girme bozukluğu adıyla tek bir cinsel işlev bozukluğu tanısı altına girmiştir.

2.2.2. Erkeklerde Cinsel İşlev Bozukluğu

Araştırmalar gösteriyor ki, erkeklerin % 40 kadarı yaşamları süresince en az bir cinsel fonksiyon bozukluğu geçirmektedir (Ziya,2015).

Literatür de incelendiğinde erkeklerde görülen cinsel işlev bozukluklarının en yaygın olanları aşağıda sıralanmıştır.

2.2.2.1. Erken Boşalma:

İlk kez cinsel ilişki yaşayanlarda görülür genellikle ve erkeklerin çoğu daha sonra boşalma süresi üstünde bir kontrol sağlamayı öğrenmektedirler. Erkeklerde görülen cinsel işlev bozukluklarından en yaygın olanıdır (Sungur, 1998).

‘Erken boşalma, vajinaya girdikten kısa süre sonra veya girmeden önce ortaya çıkan boşalma olup bireyin vajinaya girdikten sonra boşalma latensini (boşalmaya kadar geçen süre) tahmin etmesi ile tanımlanır. Bireyin tahmin ettiği ve ölçülen süreler genelde körele olduğundan tanı için bireyin bildirimleri yeterlidir. Heteroseksüel erkekte vajina içinde boşalmaya kadar 60 saniyelik süre yaşam boyu erken boşalma tanısı için sınır kabul edilmektedir.’ (Amerikan Psikiyatri Birliği, 2014).

Erken boşalma, çok az bir cinsel uyararla bile bireyin istem dışı boşalması, yani boşalmasını denetleyememesi şeklinde tanımlanabilmektedir. Yapılan araştırmalarda, erken boşalma oranı %20 ile 30 aralığındadır. Erken boşalma sorunu, ortalama 4 veya 5 erkekte görülmektedir. Tüm toplumlarda, erkekler arasında sıkça karşılaşılan bir problem şeklinde önümüze gelmektedir (İncesu, 2004).

Erken boşalan erkek o kadar çabuk orgazm olur ki sevişmek genellikle çiftleri karşılıklı olarak hayal kırıklığına uğratmaktadır. Erkeğin boşalma refleksi üzerinde yeterince istemli kontrol kuramaması, erken boşalmanın nedeni olarak görülmektedir. Bazı refleksler, istemli kontrole bağlıken, bazıları değildir. Erkeklerde boşalma ve orgazm istemli olarak kontrol altına alınabilirken, ereksiyon ve karşı cinste vazokonjesyon istemli olarak kontrol altına alınamamaktadır. Problem yaşamayan kişi orgazmı istediğinde erteleyip, istediğinde de serbest bırakabilir ama erken boşalma sorunu yaşayan erkek bunu yapamamaktadır. Uyarılmanın kritik bir noktasına geldiğinde refleksif ve kontrolsüz bir şekilde boşalmaktadır (Kankaya, 2015).

2.2.2.2. Sertleşme Bozukluğu:

‘Sertleşme bozukluğunun temel özelliği cinsel eşle cinsel etkinlik sırasında tekrarlayıcı olarak sertleşme (ereksiyon) sağlamada ve cinsel etkinliği bitirene dek sertleşmeyi (ereksiyonu) sürdürmede güçlük çekmedir (A ölçütü). Sorunun belirli bir süredir devam ettiğini (örneğin en az 6 aydır), cinsel etkinliklerin çoğunda (örneğin en az %75’inde) olduğunu belirlemek için cinsel öykünün dikkatli alınması gerekir.’ (Amerikan Psikiyatri Birliği, 2014).

Sertleşme bozukluğu en çok başvuru sebebi olan bir cinsel işlev bozukluğudur. Toplumda yaygın olarak karşılaşılmaktadır. Sertleşme bozukluğu, cinsel ilişkinin tamamlanabilmesi için gerekli olan sertleşmenin sürekli ve yineleyici biçimde sağlanamaması veya sürdürülememesi şeklinde tanımlanabilmektedir. Bu bozukluk, organik, psikojenik, organik sebeplerden kaynaklanabilmektedir. Ereksiyon, fiziksel olarak penisin yapısında herhangi bir bozukluk olmamasına, doğru hormonal şartlara, kâfi derecede vasküler kaynağa, düzgün ve sağlıklı işleyen bir sinir sistemine bağlı olan nörovasküler bir refleks olarak kabul edilmektedir. Erkeğin fizyolojisinde var olan herhangi birisinde var olan sorunlar, cinsel iktidar bozukluklarına sebep olabilmektedir. Genital sistem fiziksel olarak sağlıklı olsa dahi, ereksiyonun kontrolünü sağlayan otonom vasküler refleksler, bilinçdışı çatışmadan ve duygulardan kaynaklanan sorunlara hassas ve bağımlıdır. Erkek cinsel birliktelik esnasında sakin bir duygusal durumda ve çatışmadan uzak olduğu sürece, erektile refleksleri aksama eğilimi gösterme ihtimali daha düşük olmaktadır (Kankaya, 2015).

Erkeklerde sertleşme bozukluğu yaygınlık açısından erken boşalmadan sonra ikinci sırada yer alır ve bu bozukluğun psikolojik ve organik nedenleri olabilmektedir. Eğer problem organik ise kesin tanı, uyku laboratuvarlarında REM uykusu sürecinde penis sertleşmesi gerçekleşmemesiyle konmaktadır (Ziya, 2015).

Sertleşme bozukluğu yaşın ilerlemesiyle paralellik göstermektedir. Dünya genelinde yapılan araştırmalarda, sertleşme bozukluğu 60 yaş ve üstü kişilerde %50 oranında ve farklı (ağır, orta, hafif) derecelerde görülmektedir (CETAD, 2006).

2.2.2.3. Erkeklerde Düşük Cinsel İstek Bozukluğu:

DSM-V'e göre, erkeklerde düşük cinsel istek bozukluğu değerlendirmesi yapıldığında ilişki bağlamında değerlendirme yapılması unutulmamalıdır. Erkeğin eşine göre daha az istekli olması ile 'istek uyumsuzluğu' erkeklerde düşük cinsel istek bozukluğu tanısı için yeterli değildir. Tanı için, hem cinsel içerikli düşüncelerin ya da düşlemlerin azlığı, hem de cinsel etkinlik için isteğin, az olması gerekmektedir. Cinsel isteğin nasıl ifade edildiği ile ilgili erkekler arasında farklılıklar olabilmektedir.

Yapılan bir araştırma gösteriyor ki, erkeklerde görülen düşük cinsel istek bozukluğu ile gerekli yerlere yapılan başvurular oldukça nadirdir. Bu sonuç iki sebebe dayanmaktadır. İlki, bu bozukluğun genellikle erektil işlev bozukluğuna sebep olması ve başvuruların da bu safhada yapılıyor olması, ikincisi ise, 'erkeklerin her an ve her şartta cinsel beraberlik için hazır bulunduğu' şeklindeki var olan cinsel mitleridir (Ziya, 2015).

'Cinsel içerikli düşüncelerin ya da düşlemlerin ve cinsel etkinlik için isteğin, az olması sürekli ya da yineleyici olmalı en az, yaklaşık altı ay sürmelidir.' (Amerikan Psikiyatri Birliği, 2014).

2.3. CİNSEL DOYUM

Cinsel doyum, kişinin cinsellikle ilgili olumlu ve olumsuz taraflarını sübjektif olarak değerlendirilmesinden dolayı meydana gelen bir duygusal tepki şeklinde tanımlanmaktadır. Cinsel tatmin, özsaygı, ilişki memnuniyeti gibi etkenlerle birlikte evlilikteki istikrarında bir belirleyici olmaktadır (Turan, 2013).

Cinselliğin evlilik ilişkisi içinde bağlayıcı ve çok can alıcı gücü olmaktadır. Cinselliğin sağlıklı olması çiftler arasında kendilerine has veya mahrem bir yakınlık kurarken, kişinin cinsel hayatının sağlıklı olması, eşlerin karşılıklı olarak hissettikleri yakınlık duygusunu arttırmaktadır. Eşlerin karşılıklı yaşadıkları gerginliği azaltan cinsellik, sevgi, sıcaklık, koruma ve korunma duygularını geliştirmektedir. Cinsellik eşlerden iki tarafında karşılıklı duygu, fikir ve beklentilerine saygılı olmalarıyla, bu

hususla benliklerini ve beklentilerini rahatlıkla açıklayabilmeleriyle en iyi şekilde yaşamakta, cinsel birleşmenin sıklığı, zamanı, süresi, tekniğı, yeri ve ilişki esnasındaki tutumlardan sağladıkları doyumla direk ilişkili olmaktadır (Canel, 2007).

Ayrıca cinsel doyum, kişinin cinsel ilişkisinden memnuniyetinin ve keyfinin düzeyi şeklinde de tanımlanmaktadır. Kişinin sosyal alandaki ilişkileri, hayat şartları, içerisinde olduğu kültürel çevre, erkek ve kadın olmaları, yaşı, hayatı süresince cinsel tecrübelerini nasıl ilerlettiğı gibi değişik etmenler cinsel doyum üzerinde etkili olmaktadır (Turan, 2013).

Sonuçta yapılan araştırmalar incelendiğinde cinsel mitler, cinsellikle ilgili yanlış ve eksik mesajların, kişilerin cinsellikle ilgili doğru olmayan beklentilere girmesine neden olarak cinsel işlev bozukluklarının oluşumuna zemin hazırladığı ve kişilerin cinsel doyumlarını etkilediğı görülmektedir. Evli bireylerin cinsel hayatlarından elde ettikleri doyumun azalması da evlilik ilişkilerinden aldıkları doyumunu etkilemekte olduğu görülmektedir. Ayrıca cinsel doyum, kişinin cinsel ilişkisinden aldığı keyfin ve memnuniyetinin düzeyi olarak da tanımlanmakta ve kişinin cinsel ve cinsel olmayan yönleri bunu belirlemektedir. Kişinin toplumsal ilişkileri, hayat şartları, içinde bulunduğu sosyokültürel ortam, erkek veya kadın oluşu, yaşı hayatı boyunca cinsel deneyimlerini nasıl geliştirdiğı gibi farklı değişkenlerin cinsel doyum üzerinde etkileri olmaktadır (Kankaya, 2015).

Houston ve Vangelisti cinsel ilgiler, çekicilikler, negativizm ve evliliklerde mutluluk faktörleri arasındaki ilişkiler üstünde yaptıkları çalışmada, evliliklerinin ilk 2 yılında olan 212 kişiyle görüşmeler yapılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlarda, bayanların cinsel yöndeki alakaları partnerlerinin cinsellikten duydukları hazzla bağılı olduğu görülmektedir. Diğer taraftan, cinsel hayatın bütününün her iki taraf içinde evlilikteki mutluluklarını ne kadar etkilediğı ilişkide görülmezken, cinsellik ilişkisinin evlilikten sağlanan doyum için ehemmiyetinin, evlendikten çok az zaman sonra görülmediğı ifade edilmektedir (Uzel,2015).

Evlilik ilişkisinin, cinsellik ilişkisinin ve duyulan hoşnutluğun aralarındaki ilişkinin tahmin edilenden daha karışık olduğu bu araştırmada da elde edilen bulgular arasında olmaktadır (Uzel, 2015).

2.4. EVLİLİK VE CİNSELLİK

Çiftler arasında sağlıklı ilişkilerin kurulmasında da cinsel sağlığın mühim bir etkisinin olduğu unutulmaması gereken noktalardan biri olmaktadır (Vural ve Temel, 2010).

Poroy (2010), partnerlerin cinsel yönden anlaşabilmesinin mutlu bir evlilik için gereklilik olduğunu ifade etmektedir.

Çiftler arasında sağlıklı bir cinsel beraberliğin evlilik ilişkisine pozitif katkısının bulunduğu ama cinsel işlevlerde problem olduğunda bu durumun ilişkiyi çok kuvvetli ve negatif şekilde etkilediği, güzel hisleri ve evlilik ilişkisi içindeki samimiyeti sonlandırdığını öne sürmektedir (Kankaya, 2015).

Evli kişilerin evlilik memnuniyetlerini, algıladıkları cinsel hayattan tatmin olma, eş desteği ve eğitim seviyeleri gibi etkenler etkilemektedir. Diğer taraftan evlilik alanında bulunan profesyonellerin evli kişilerle çalışırken bu üç faktöre dikkat etmeleri gerekli olup, evlilik doyumuyla ilgilenirken veya evlilik doyumunu geliştirici programların uygulanması aşamasında fark edilen cinsel yaşam memnuniyeti, eğitim seviyesi ve eş desteğine fırsat tanıyabilmektedir. Uzman kişilerin evli bireylerle çalışırken bu üç faktörü göz önünde bulundurması gerekli olup, evlilik doyumunu ile çalışılırken ya da evlilik doyumunu geliştirici programların uygulanması aşamasında algılanan cinsel yaşam memnuniyeti, eş desteği ve eğitim düzeyine yer tanıyabilmektedir (Çağ ve Yıldırım, 2013).

Kişinin cinsel yaşamı diğer yaşam alanlarından özellikle de evlilik hayatından izole veya ayrı düşünülmemektedir. Buna göre genel uyumun bir parçası olarak cinsel uyum düşünülmektedir. Bundan dolayı cinsel alandaki herhangi bir sorun evlilik hayatını ve yaşamın diğer alanlarını da etkilemektedir (İncesu, 2006).

Cinsellik ve evlilik önemli bir araştırma konusu olmaktadır. Diğer taraftan bu konuların birbirlerini nasıl etkilediklerini anlamak için çalışma yapmak zordur. Bu zorluğun geçilmesinde basamak olarak, konuların herhangi bir tanesinde meydana gelen bozukluğun ana etken kabul edilerek diğerlerine etkisinin incelenmesinde

fayda sağlayabileceği gibi, cinsel fonksiyon bozukluğu olan erkekler ya da kadınlar ve partnerlerin evlilik yaşantısı sağlıklı olan kontrol grubundakilere göre daha çok olumsuzluk içermektedir. Bundan dolayı cinsel işlev bozukluğunun, evlilik hayatını olumsuz yönde etkilediği ifade edilmektedir (Uzel, 2015).

Cinselliğin ana olarak işlevi tatmin olma amacıyla yapılan davranışların tümünü kapsamasa da fiziksel olarak seksten daha fazla bir anlam içermektedir. Cinselliği sağlıklı olma veya sağlıklı olabilme şeklinde ifade edebilmek için, ilişkinin uygun mekân, zaman ve kişiyle olup olmadığına bakmak gerekir. Cinsel işlev bozukluğunun varlığından bahsedebilmemiz için bu durumların olmaması gerekmektedir (Kayır, 2001).

Psikolojik, biyolojik ve sosyal değişkenlerin etkileşimi içinde şekillenen cinsellik, bu etmenlerin birindeki ketlenmeyle, işlevselliğini kaybettiği durumlar söz konusudur. Evlilik ve aile terapistleri tarafından cinsel işlev bozukluğu, ilişkilerdeki bozulmaların neticesinde meydana gelen bir belirti şeklinde düşünülmektedir. Ayrıca psikolojik tedavinin içeriği içinde cinsel fonksiyonla alakalı alanın çoğu kez önemsenmediği anlaşılmaktadır. Cinsel sorunun çeşidi neyle ilgili olursa olsun çiftlerin, karşılıklı kurdukları iletişim, duygusal ve düşünsel alandaki yakınlıklarıyla paylaşımları ihmal edilmemesi gereken noktalardan biri olmaktadır (Kayır, 2001).

Evlilikte cinselliğin temelini; hazzın bölüşülmesi, yakınlığın derinleşmesi ve pekişmesi, yaşamın ve evliliğin zorluklarına karşı baş etmede gerilimi azaltması olarak tanımlamaktadır (Erbek ve ark.,2005).

Evlilik yaşamında cinsel sorunların görülebilmesi normaldir fakat bu sorunlarla başa çıkabilmek için eşlerin karşılıklı konuşabilmeleri, cinsellik ve diğer konularda fikir paylaşımları yapabilmeleri gerekmektedir (Kankaya, 2015).

Cinsel bilgi noksanlığı ve yanlış cinsel inanışlar da cinsel işlev bozukluğuna yol açmaktadır. İletişimi etkileyen önemli unsurlardan biri de cinsel inanışlar yani cinsel mitler olarak görülmektedir. Bu durum çiftler arasında sorunlara yol açmaktadır. Cinsel mitlerin en önemli nedeni cinsellik hakkında açık konuşulamaması ve tartışılmaması olarak görülmektedir (Kayır, 2001).

Ayrıca eğitim eksikliği sebebiyle ergenlik ve gençlik dönemlerinde aileden ve çevreden gelen cinselliğin ayıp, kötü bir şey olduğu düşüncesine yol açan yanlış bilgiler, daha sonraki yaşlarda cinsel işlev bozukluklarının oluşmasında rol oynayabilmektedir (Kankaya, 2015).

Cinselliğe karşı baskı olması ve ayıp olarak sayılması özellikle kadınlarda eşlerine karşı cinsel ilgilerini göstermelerini engellemektedir. Bu durum da evlilikte problemlere neden olabilmektedir (Poroy, 2010).

Kısacası mutlulukla beraber, tatmin ve beklentilerin gerçekleşmesi, ortak bir evlilik kavramına yol açması karşılıklı uyum ile mümkün olmaktadır (Özcan, 2014).

2.5. İLGİLİ ÇALIŞMALAR

Yalçın (2014), evlilik uyumu ile sosyo demografik değişkenler arasındaki ilişki üzerine yaptığı çalışmada, Karaman Halk Eğitim Müdürlüğü ve Akşam Sanat Okulu ile Aile Danışma Merkezindeki farklı kurslara devam eden, toplam 103 evli kadın oluşturmaktadır. Katılımcılara sosyo demografik bilgi formu ve Evlilik Uyum Ölçeği uygulanmıştır. Araştırma grubunda bulunan kadınların evlilik süresi ile evliliklerini değerlendirmeleri, cinsel yaşamlarını değerlendirmeleri ve eşine karşı duyguları arasında istatistiksel olarak pozitif korelasyon olduğu bulunmuştur. Evlilik sürelerinin evliliklerindeki problemlerde tutumlarına göre dağılımına bakıldığında; evlilik süresi arttıkça yaşadıkları problemlerdeki tutumları arasında konuşarak tartışmanın tercih edilmesinin düştüğü, şiddet ve kavganın arttığı ve kadın katılımcıların 50%'sinin problemler karşısındaki tutumunun genellikle “sessiz kalma” olduğu değerlendirilmiştir. Şendil ve Korkut (2008), evlilik uyum ve çatışma seviyelerinin evlenme biçimlerine ve evlilik süresi, eğitim ve ekonomik durum gibi sosyo-demografik değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemiştir. Araştırmanın katılımcılarını 112 kadın ve 59 erkek, toplam 171 kişi oluşturmaktadır. Bireylerin evlilik çatışması seviyelerini değerlendirmek için; “Çift Uyum Ölçeği” ve demografik özelliklerinin belirlenmesi için “Kişisel Bilgi Formu” verilmiştir. Bu çalışmada, evlilik süresi ilerledikçe katılımcıların birbirlerine sevgi gösterme eylemlerinde düşme olduğu ve evlilik süresinin çift uyumunu öngören bir değişken olmadığı belirlenmiştir.

Kublay (2013), yaptığı araştırmanın örneklemini; 2013 yılında Rize ili merkez ilçede eğitim, emniyet ve sağlık alanında görev yapmakta olan 452 evli birey oluşturmaktadır. Bireylerin evlilik uyumları ile değer tercihleri ve öznel mutlulukları arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla gerçekleştirilen araştırmada katılımcılara, “Kişisel Bilgi Formu”, “Evlilik Uyum Ölçeği”, “Dilmaç ve Arıcak Değerler Ölçeği” ve “Öznel Mutluluk Ölçeği” uygulanmıştır. Araştırmanın sonucunda, evlilik uyumu demografik değişkenler açısından bakıldığında; evlilik uyumunun cinsiyet, eğitim düzeyi, meslek ve evlenme biçimine göre farklılaşmadığı sonucu elde edilmiştir. Kişilerin evlilik uyumunun evlilik süresine dayalı farklılıkları incelendiğinde, 26 yıla kadar evli olanlarda, evlilik süresi ilerledikçe evlilik uyum düzeyinin azaldığı; 26-35 yıl aralığındaki evli bireylerde ise evlilik uyum düzeyinin tekrar arttığı bulunmuştur.

Özaydınlık (2014), evli çiftlerin evlilik uyumları ile kişilik özellikleri ve romantik ilişkilerindeki sosyal ilgilerini incelediği çalışması, 100 evli çiftten yani 200 kişiden oluşmaktadır. Katılımcılara, Kişisel Bilgi Formu, Evlilikte Uyum Ölçeği, Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi ve Romantik İlişkilerde Adliyan Sosyal İlgi Ölçeği yapılmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular, evlilik uyumunun evlilik süresine göre değişkenlik gösterdiği yönündedir. 0-5 yıl arası evli olan çiftlerin, diğer gruplardaki çiftlere oranla evlilik uyumlarının daha fazla olduğu bulunmuştur.

Çelik (2006), Eğitim Yöneticilerinin Mesleki Tükenmişlikleri İle Evlilik Doyumları Arasındaki İlişki’nin incelendiği çalışmasını Tokat il merkezi ve ilçelerinde 201 erkek ve 5 kadın katılımcı, toplam 206 evli okul yöneticisiyle yapmıştır. Katılımcılara, Maslak Tükenmişlik Envanteri, Evlilik Uyum Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu uygulanmıştır. Bu araştırmada, görücü usulü evlenme biçimi ile evlenmiş okul yöneticilerinin evlilik doyumları diğer biçimde evlenmiş okul yöneticilerinininkinden düşük değerlendirilmiştir. Araştırmanın diğer bir sonucunda da, okul yöneticilerinin evlilik doyumlarında cinsiyete, evlilik sürelerine göre anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır.

Anderson ve ark. (1983), evlilik doyumunu etkileyebilecek değişkenlerden birisinin evlilik süresi olduğunu, evliliğin ilk senelerinde evlilik doyumunun

düşük seviyede olduğunu, evlilik süresi arttığında ve çocuklar evden ayrıldıktan sonra evlilik doyumunun yükseldiğine dair bulgular elde edilmiştir.

Benzer şekilde, Spainer, Lewis ve Cole (1975), çalışmalarında evlilik doyumunun evliliğin ilk senelerinde daha düşük seviyede olduğunu, artan yıllarda ise evlilik doyumunun yükseldiğini belirtmişlerdir.

Yüksel (2013), –“Kadınlarda Evlilik Uyumu Ve Psikolojik Belirtiler Arasındaki İlişki, Stresle Baş Etme Biçimleri ve Toplumsal Cinsiyet Rolü Tutumlarının Aracı Roller”adlı çalışmada, yaşları 19 ile 73 arasında değişen 248 evli kadına yer vermiştir. Çalışmada yer alan tüm bireylere Kişisel Bilgi Formu, Çiftler Uyum Ölçeği, Stresle Baş Etme Yolları Envanteri, Kısa Semptom Envanteri ve Toplumsal Cinsiyet Roller Tutumları Ölçeği uygulanmıştır. Çalışmada yapılan analizler sonucu, kadınların yaşı arttıkça çiftin doyumunun ve çift uyumunun düştüğü görülmüştür. Bu çalışmada evlilik süresiyle evlilik uyumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Ayrıca, ailenin toplam aylık gelirlerine bakıldığında, geliri daha düşük grubun en yüksek geliri olana göre evlilik doyumunun daha düşük olduğu bulunmuştur.

Tolan (2015), araştırmasında evlilik uyumunun kişilik özellikleri, ilişkiye dair inançlar ve çatışma çözüm stilleri bağlamında yordanmasını incelemiştir. (Diyarbakır ili örneği). Çalışma örneklemini, Diyarbakır şehir merkezinde ikamet eden ve en düşük bir yıl evlilik yaşamış olanevli bireylerden oluşmaktadır. Araştırmaya 292 kadın ve 364 erkek olmak üzere 656 evli kişi katılmıştır. Araştırmaya katılan bireylere Çift Uyum Ölçeği (ÇUÖ), Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği (ÇÇSÖ), Beş Faktör Kişilik Ölçeği (BFKÖ), İlişki İnanç Envanteri (İİE), ve Kişisel Bilgi Formu uygulanmıştır. Araştırma bulgularına göre, evli bireylerin evlilik uyumlarının, cinsiyet, yaş, çocuk sayısı ve evlenme biçimi değişkenlerine göre farklılaştığı; eğitim düzeyi ve gelir düzeyi değişkenlerine göre ise farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Güvelve ark. (2003), “Evli Kadınlarda Cinsel Fonksiyonlara Etkin Faktörler”çalışmasında, 98 evli kadın katılımcı Kadın Cinsel Fonksiyon İndeksi’ni (IFSF) gönüllü olarak cevaplamıştır. Çalışmada, yaş değişkeninin cinsel işlev üstünde

olumsuz etkisine rastlanmamıştır. Araştırmada, evlilik süresinin ilerlemesinin cinsel işlevlere olumsuz yansıdığı görülmüştür. Çalışmada değerlendirmeye alınan faktörlerden eğitim düzeyinin, cinsel fonksiyonlar üzerine bir etkisi olmadığı ifade edilmiştir.

Özerdoğan ve ark. (2009), menapoz dönemindeki 40-65 yaş aralığında bulunan katılımcı kadınlarda cinsel fonksiyon bozukluğu (CFB) sıklığının, CFB ile depresyon ve diğer risk etmenlerinin ilişkisinin belirlenmesini amaçladıkları çalışmaları, Eskişehir’de olan Kurtuluş Aile Sağlığı Merkezi’nde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada, merkeze başvuran 269 kadın katılımcıyı kapsamaktadır. Çalışmanın verileri; “Anket Formu”, “Beck Depresyon Ölçeği”, “Kadın Cinsel Fonksiyon Sorgulama İndeksi (Index of Female Sexual Function /IFSF)” ile elde edilmiştir. Araştırma bulgularından, 40-65 yaş arasında bulunan kadınlarda CFB yaygın olduğu bulunmuştur. Çalışmada, evlilik şekli ve evlilik süresi ile cinsel işlev bozukluğuna rastlanma arasında pozitif korelasyon bulunmuştur.

Çağ ve Yıldırım (2013), evlilik doyumunu etkileyen ilişkisel ve kişisel değişkenleri inceledikleri araştırmasında, 448 kadın ve 363 erkekten oluşan 811 evli birey ile anket yapmış ve Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Evlilik Yaşam Ölçeği, Eş Destek Ölçeği kullanmıştır. Çalışmanın sonuçlarına bakıldığında evlilik doyumunu, cinsel yaşam memnuniyeti ile eğitim düzeyleri etkilemektedir.

Polat (2006), evli katılımcıların evlilik uyumları, çatışma durumları ve aldatma eğilimleri arasındaki ilişkileri birtakım değişkenlerle karşılaştırarak incelediği çalışmasına, erkek ve kadınlardan oluşan evli 204 birey katılmıştır. Bu çalışmada “Kişisel Bilgi Formu”, “Aldatma Eğilimi Ölçeği (AEÖ)”, “Evlilik Uyum Ölçeği (EUÖ)” ve “Çatışma Eğilimi Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırma bulgularına bakıldığında, kadınların ve erkeklerin evlilik uyum düzeyleri ve evlenme biçimlerine göre de evlilik uyum düzeylerinin farklılaşmadığı görülmektedir.

Turan (2013), araştırmasında evli katılımcıların cinsel memnuniyetleri ile cinsel bilgi seviyeleri, cinsel mitlere inanma seviyeleri ve ilişkilerindeki mutluluk düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamaktadır. Katılımcıların 81’ i kadın, 51’ i erkek olmak üzere toplam 132’si, Kişisel Bilgi Formu, “Golombok- Rust Cinsel

Doyum Ölçeği” erkek ve kadın formu, “Cinsel Konular ile İlgili Bilgi Düzeyine İlişkin Değerlendirme Formu”, Cinsel Mitleri Değerlendirme Formu, İlişkilerde Mutluluk Ölçeğini yapmışlardır. Araştırma sonuçlarına göre, ilişkilerde mutluluk düzeyinin cinsel doyumunu etkilediği bulunmuştur. İlişkide mutluluk azaldıkça cinsel doyum da azalmaktadır. Cinsiyet değişkeni cinsel doyum üzerinde etkili bir değişkendir. Erkeklerin cinsel doyumları kadınların cinsel doyumlarında yüksek bulunmuştur.

Kuduaki (2010)’ nin çalışmasında cinsel doyum ile evlilik uyumu arasındaki ilişki incelenmiştir. Cinsel doyumunu yüksek olan bireylerin evlilik uyumları da anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.1. MATERYAL VE YÖNTEM

3.1.1. Araştırmanın amacı

Evlilik süresinin cinsel yaşam ve evlilik uyumuna etkisinin saptanmasıdır. Buna ek olarak, kişilerin medeni durum, yaş, gelir düzeyi ve evlilik süresi gibi sosyo-demografik verilerin, cinsel yaşam ve evlilik uyumuna etkileri de sınanmaya çalışılmıştır.

3.1.2. Araştırmanın Önemi

Günümüzde evli bireylerin yaşadığı pek çok sıkıntı olduğu görülmektedir. Bunlardan en önemlileri ise cinsel yaşam ve evlilik uyum problemleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Literatüre baktığımızda cinsel yaşam ve evlilik uyumu ile ilgili pek çok araştırmaya rastlamakla beraber, evlilik süresinin bu değişkenler üstündeki etkisinin detaylı olarak çalışıldığı araştırmaların sınırlı sayıda olduğunu göz önünde bulundurursak, bu alanda başvurulacak çalışmalara arasında yer alacaktır.

Çalışmanın bir diğer önemi ise, evlilik süresinin cinsel hayata ve evlilik uyumuna etkisini, demografik değişkenlere göre karşılaştırılması da, bu alanda çalışan uzmanların da gelecek dönemlerde yapacakları uygulamalarına ışık yutacak bir nitelikte olmasıdır.

3.1.3. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni; İstanbul'da yaşayan evli çiftlerdir. Araştırmanın örneklemi ise, İstanbul İl'inde yaşayan; rastgele seçilmiş, 0-5 yıl arası evli 40 kişi, 5-10 yıl arası evli 40 kişi ve 10 yıl ve üzeri evlilikleri devam eden 40 kişi olmak üzere toplam 120 katılımcı oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneklemi ise; gönüllük esasına uygun seçilen, herhangi bir psikiyatrik tanısı bulunmayan sağlıklı bireylerin oluşturduğu 120 kişiyi

kapsamaktadır. Çalışmaya katılımı kabul eden kişiler yapılacak işlem konusunda bilgilendirilmiştir.

3.1.4. Problem Durumu

Araştırmanın temel problemi, ‘Evlilik süresinin, cinsel yaşam ve evlilik uyumuna etkisi var mıdır?’ şeklindedir. Buna göre bu çalışmada, birazdan bahsedilecek olan alt problemlere cevap aranmıştır.

1: Çiftlerin *cinsiyetlerine* göre evlilik süresi, cinsel yaşam ve evlilik uyumu düzeyleri değerlendirildiğinde aralarında istatistiksel açıdan pozitif korelasyon bulunmakta mıdır?

2: Çiftlerin *yaşlarına* göre evlilik süresi, cinsel yaşam ve evlilik uyumu düzeyleri değerlendirildiğinde aralarında istatistiksel açıdan pozitif korelasyon bulunmakta mıdır?

3: Çiftlerin *eğitim durumlarına* göre evlilik süresi, cinsel yaşam ve evlilik uyumu düzeyleri değerlendirildiğinde aralarında istatistiksel açıdan pozitif korelasyon bulunmakta mıdır?

4: Çiftlerin *ekonomik durumlarına* göre evlilik süresi, cinsel yaşam ve evlilik uyumu düzeyleri değerlendirildiğinde aralarında istatistiksel açıdan pozitif korelasyon bulunmakta mıdır?

5: Çiftlerin *herhangi bir işte çalışma durumlarına* göre evlilik süresi, cinsel yaşam ve evlilik uyumu düzeyleri değerlendirildiğinde aralarında istatistiksel açıdan pozitif korelasyon bulunmakta mıdır?

6: Çiftlerin *evlilik sürelerine* göre evlilik süresi, cinsel yaşam ve evlilik uyumu düzeyleri değerlendirildiğinde aralarında istatistiksel açıdan pozitif korelasyon bulunmakta mıdır?

7: Çiftlerin *çocuk sahibi olma durumlarına* göre evlilik süresi, cinsel yaşam ve evlilik uyumu düzeyleri değerlendirildiğinde aralarında istatistiksel açıdan pozitif korelasyon bulunmakta mıdır?

8: Çiftlerin *sahip olunan çocuk sayısına* göre evlilik süresi, cinsel yaşam ve evlilik uyumu düzeyleri değerlendirildiğinde aralarında istatistiksel açıdan pozitif korelasyon bulunmakta mıdır?

9: Çiftlerin *kaçıncı çocuk olduğuna* göre evlilik süresi, cinsel yaşam ve evlilik uyumu düzeyleri değerlendirildiğinde aralarında istatistiksel açıdan pozitif korelasyon bulunmakta mıdır?

10: Çiftlerin *eşiyle evlenme biçimine* göre evlilik süresi, cinsel yaşam ve evlilik uyumu düzeyleri değerlendirildiğinde aralarında istatistiksel açıdan pozitif korelasyon bulunmakta mıdır?

11: Çiftlerin evlilik süresi, cinsel yaşam ve evlilik uyumu düzeyleri değerlendirildiğinde aralarında istatistiksel açıdan pozitif korelasyon bulunmakta mıdır?

3.1.5. Araştırma Hipotezleri

Araştırmanın temel hipotezi, ‘Evlilik süresinin, cinsel yaşam ve evlilik uyumu üzerinde etkisi vardır’ şeklindedir. Buna göre araştırmada, aşağıdaki alternatif hipotezler kurulmuştur.

H1: Çiftlerin *cinsiyetlerine* göre, evlilik süresi, cinsel yaşam ve evlilik uyumu düzeyleri değerlendirildiğinde aralarında istatistiksel açıdan pozitif korelasyon bulunmaktadır.

H2: Çiftlerin *yaşlarına* göre, evlilik süresi, cinsel yaşam ve evlilik uyumu düzeyleri değerlendirildiğinde aralarında istatistiksel açıdan pozitif korelasyon bulunmaktadır.

H3: Çiftlerin *eğitim durumlarına* göre, evlilik süresi, cinsel yaşam ve evlilik uyumu düzeyleri değerlendirildiğinde aralarında istatistiksel açıdan pozitif korelasyon bulunmaktadır.

H4: Çiftlerin *ekonomik durumlarına* göre, evlilik süresi, cinsel yaşam ve evlilik uyumu düzeyleri değerlendirildiğinde aralarında istatistiksel açıdan pozitif korelasyon bulunmaktadır.

H5: Çiftlerin *herhangi bir işte çalışma durumlarına* göre, evlilik süresi, cinsel yaşam ve evlilik uyumu düzeyleri değerlendirildiğinde aralarında istatistiksel açıdan pozitif korelasyon bulunmaktadır.

H6: Çiftlerin *evlilik sürelerine* göre, evlilik süresi, cinsel yaşam ve evlilik uyumu düzeyleri değerlendirildiğinde aralarında istatistiksel açıdan pozitif korelasyon bulunmaktadır.

H7: Çiftlerin *çocuk sahibi olma durumlarına* göre, evlilik süresi, cinsel yaşam ve evlilik uyumu düzeyleri değerlendirildiğinde aralarında istatistiksel açıdan pozitif korelasyon bulunmaktadır.

H8: Çiftlerin *sahip olunan çocuk sayısına* göre, evlilik süresi, cinsel yaşam ve evlilik uyumu düzeyleri değerlendirildiğinde aralarında istatistiksel açıdan pozitif korelasyon bulunmaktadır.

H9: Çiftlerin *kaçıncı çocuk olduğuna* göre, evlilik süresi, cinsel yaşam ve evlilik uyumu düzeyleri değerlendirildiğinde aralarında istatistiksel açıdan pozitif korelasyon bulunmaktadır.

H10: Çiftlerin *eşiyle evlenme biçimine* göre, evlilik süresi, cinsel yaşam ve evlilik uyumu düzeyleri değerlendirildiğinde aralarında istatistiksel açıdan pozitif korelasyon bulunmaktadır.

H11: Çiftlerin cinsiyetlerine göre, evlilik süresi, cinsel yaşam ve evlilik uyumu düzeyleri değerlendirildiğinde aralarında istatistiksel açıdan pozitif korelasyon bulunmaktadır.

3.1.6. Kapsam ve Sınırlılıklar

Araştırmanın kapsamını İstanbul ili sınırları içerisinde ikamet eden evli bireyler oluşturmaktadır. Bu çalışma, İstanbul ilindeki rastgele seçilmiş 120 katılımcı ile sınırlıdır. Ayrıca araştırma verilen süre ile sınırlıdır.

3.2. İSTATİSTİK YÖNTEM

Araştırmanın bu kısmında, çalışma aşamasında kullanılan veri toplama araçları, verilerin elde edilme süreci ve analiz için kullanılan istatistiksel yöntemle ilişkin bilgiler değerlendirilmiştir.

3.2.1. Veri Toplama Araçları

Çalışmada veri toplama araçları; Kişisel Bilgi Formu, Arizona Cinsel Yaşantılar Ölçeği (ACYÖ) Kadın ve Erkek formu ile Evlilik Uyum Ölçeği (EUÖ) ölçeklerinden oluşmaktadır.

Kişisel Bilgi Formu:

Araştırmada kullanılan kişisel bilgi formu, araştırmaya katılan çiftlerin cinsiyet, yaş, eğitim durumu, ekonomik durum, herhangi bir işe sahip olup olmama durumu, evlilik süresi, çocuk sahibi olma durumu, kaçınıcı çocuk olunduğu, partneriyle evlenme biçimini ölçen 9soru ile değerlendirme yapılmaktadır(Bkz. Ek. 1).

Evlilik Uyum Ölçeği (EUÖ):

Evlilik Uyum Ölçeği, Locke ve Wallace'ın 1959 da geliştirdiği bir ölçektir.Hunt'ın 1978 ve Freeston ile Plechaty'nin 1997 yılında puanlama sistemi geliştirmesi doğrultusunda, ölçeğin geçerlik ve güvenirlik çalışmasını Tutarel-Kışlak tarafından 1999'da yapılmıştır.Ölçek sorulara göre aşağıdaki gibi puanlanmaktadır (Uzel, 2015).(Bkz. Ek. 2)

1. soru: Çok mutsuz- 0,

Çok mutlu- 6

2- 9 arası sorular: Hiç anlaşılamayız- 0,

Her zaman anlaşıyoruz- 5 (0-5 arası artarak puanlanır)

10. soru: Erkeğin susması- 1,

Kadının susması- 1,

Karşılıklı anlaşma- 2

11. soru: Hiçbiri- 0,

Çok azını- 1,

Bazılarını- 2,

Hepsini- 3

12. soru: Anlaşmazlık varsa- 0,

Dışarıda bir şeyler yapmayı- 2 (İkiniz de),

Evde oturmayı- 2 (ikiniz de)

13. soru: Sık sık- 0,

Arada sırada- 1,

Çok seyrek -2,

Hiçbir zaman- 3

14. soru: Hiç evlenmezsiniz- 0,

Farklı biriyle evlenirdiniz- 1,

Aynı kişiyle evlenirdiniz- 2

15. soru: Hemen hemen hiçbir zaman- 0,

Nadiren- 1,

Çoğu konuda- 2,

Her konuda- 3.

Arizona Cinsel Yaşantılar Ölçeği (ACYÖ):

Arizona Cinsel Yaşantılar Ölçeği(Arizona Sexual Experiences Scale)(ACYÖ), McGahuey CA ve arkadaşları tarafından, 2000 yılında psikotrop ilaç kullanan hastalarda cinsel işlevlerde ortaya çıkan değişiklikleri, bozuklukları en uygun şekilde ve kişiyi en az rahatsız edecek şekilde değerlendirmek için oluşturdukları 5 soruluk altılı likert tipi bir ölçektir. ACYÖ, cinsel işlevin beş temel bileşenini değerlendirmektedir. Bu bileşenler; cinsel istek, uyarılma, vajinal lumbrikasyon/penis sertleşmesi, orgazma ulaşma kapasitesi ve orgazmdan alınan tatmin olmaktadır. Her bir cinsel işlevi 1 puandan (bozukluk yok) 6 puana (tam işlev bozukluğu) kadar seçilecek şekilde ve toplam puan 5 ila 30 puan arasında değişecek şekilde tasarlanmıştır. Düşük puanlar gelişmiş cinsel işlevi ve yüksek puanlar cinsel işlev bozukluğunu ifade etmektedir. Toplam ACYÖ puanının ≥ 19 , tek bir madde puanının ≥ 5 veya üç maddenin puanın ≥ 4 olması halinde cinsel işlev bozukluğu ile ilişkili olduğu belirlenmiştir.(Kankaya, 2015).

Arizona Cinsel Yaşantılar Ölçeği'nin, Türkiye'deki geçerlik güvenirlik çalışması 2002 yılında Atilla Soykan tarafından yapılmıştır. ACYÖ'nin Cronbach's Alpha değeri 0.89 ve 0.90 olarak ifade edilmiştir (Kankaya, 2015).(Bkz. Ek. 3-4)

3.2.2. Verilerin Toplanması

Araştırma verilerinin toplanması, İstanbul ili sınırları içerisinde yaşayan evli 120 katılımcının katılımıyla sağlanmıştır. Araştırma ölçeklerini doldurmadan önce kişilere konuyla ilgili ayrıntılı bilgi verilerek, yapılan araştırmadan elde edilen verilerin yalnızca bu araştırmada kullanılacağı ve kişisel bilgilerin başkalarıyla paylaşılamayacağı aktarılmıştır. Gönüllülük esasına dayanan bu katılım, 2016 yılının Ocak-Şubat dönemleri arasında toplanmış ve daha sonra ileri istatistik analizler için bilgisayar ortamına kodlanmıştır.

3.2.3. Kullanılan İstatistiksel Yöntemler

Araştırmada elde edilen bulgular değerlendirilirken, istatistiksel analizler için SPSS 21.0 İstatistik paket programı kullanılmıştır. Çalışma verileri değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel metotların (frekans, yüzde, ortalama, standart sapma) yanı

sıra normal dağılımın incelenebilmesi için Kolmogorov-Smirnov dağılım testi kullanılmıştır.

Niteliksel verilerin karşılaştırılmasında ise Pearson Ki Kare testi ve Fisher Exact test kullanılmıştır.

Niceliksel verilerin karşılaştırılmasında iki grup durumunda, parametrelerin gruplar arası karşılaştırmalarında Bağımsız örnekler (Independent samples) t testi, kullanılmıştır. Niceliksel verilerin karşılaştırılmasında ikiden fazla grup durumunda, normal dağılım gösteren parametrelerin gruplar arası karşılaştırmalarında Tek yönlü (One way) Anova testi ve farklılığa neden olan grubun tespitinde LSD testi kullanılmıştır.

Sonuçlar %95 güven aralığında, $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4.1. BULGULAR

Bu bölümde, araştırma hipotezinin çözümü için, araştırmaya katılan bireylerin ölçekler yoluyla toplanan verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgular yer almaktadır. Elde edilen bulgulara dayalı olarak açıklama, yorum ve sonuçlar yazılmıştır

4.1.1. Sosyo Demografik Dağılımlar

Tablo 1. Sosyo-demografik Dağılımlar

		Frekans(n)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	59	49,2
	Erkek	61	50,8
	Toplam	120	100,0
Yaş	21-30	25	20,8
	31-40	55	45,8
	41 Ve üstü	40	33,3
	Toplam	120	100,0
Eğitim Düzeyi	İlkokul	9	7,5
	Ortaokul-lise	39	32,5
	Üniversite	72	60,0
	Toplam	120	100,0
Ekonomik	Çok İyi	5	4,2

Durum	İyi	68	56,7
	Orta	45	37,5
	Kötü	2	1,7
	Toplam	120	100,0
Çalışma Durumu	Evet	97	80,8
	Hayır	23	19,2
	Toplam	120	100,0
Evlilik Süresi	0-5	40	33,3
	6-10	39	32,5
	11 Ve üstü	41	34,2
	Toplam	120	100,0
Çocuk Sayısı	Yok	30	25,0
	1	45	37,5
	2	30	25,0
	3ve üstü	15	12,5
	Toplam	120	100,0
Kaçınıcı Çocuk	1	39	32,5
	2	42	35,0

	3	20	16,7
	4 Ve üstü	19	15,8
	Toplam	120	100,0
Evlenme Şekli	Anlaşarak evlendik ailelerimizin onayını aldık	95	79,2
	Anlaşarak evlendik ailelerimizin onayını almadık	3	2,5
	Ailemiz tanıştırdı bizim onayımızı aldılar	20	16,7
	Ailemiz tanıştırdı bizim onayımızı almadılar	2	1,7
	Toplam	120	100,0

Katılımcılar cinsiyet değişkenine göre 59'u (%49,2) kadın, 61'i (%50,8) erkek olarak dağılım göstermektedir. Katılımcılar yaş değişkenine göre 25'i (%20,8) 21-30, 55'i (%45,8) 31-40, 40'ı (%33,3) 41 ve üstü şeklinde dağılmaktadır.

Katılımcılar eğitim düzeyi değişkenine göre 9'u (%7,5) ilkokul, 39'u (%32,5) ortaokul-lise, 72'si (%60,0) üniversite olarak dağılmaktadır. Katılımcılar ekonomik durum değişkenine göre 5'i (%4,2) çok iyi, 68'i (%56,7) iyi, 45'i (%37,5) orta, 2'si (%1,7) kötü olarak dağılmaktadır.

Katılımcılar çalışma durumu değişkenine göre 97'si (%80,8) evet, 23'ü (%19,2) hayır olarak dağılmaktadır.

Katılımcılar evlilik süresi değişkenine göre 40'ı (%33,3) 0-5, 39'u (%32,5) 6-10, 41'i (%34,2) 11 ve üstü olarak dağılmaktadır. Katılımcılar çocuk sayısı

değişkenine göre 30'u (%25,0) yok, 45'i (%37,5) 1, 30'u (%25,0) 2, 15'i (%12,5) 3 ve üstü olarak dağılmaktadır. Katılımcılar kaçınıcı çocuk değişkenine göre 39'u (%32,5) 1, 42'si (%35,0) 2, 20'si (%16,7) 3, 19'u (%15,8) 4 ve üstü şeklinde dağılmaktadır.

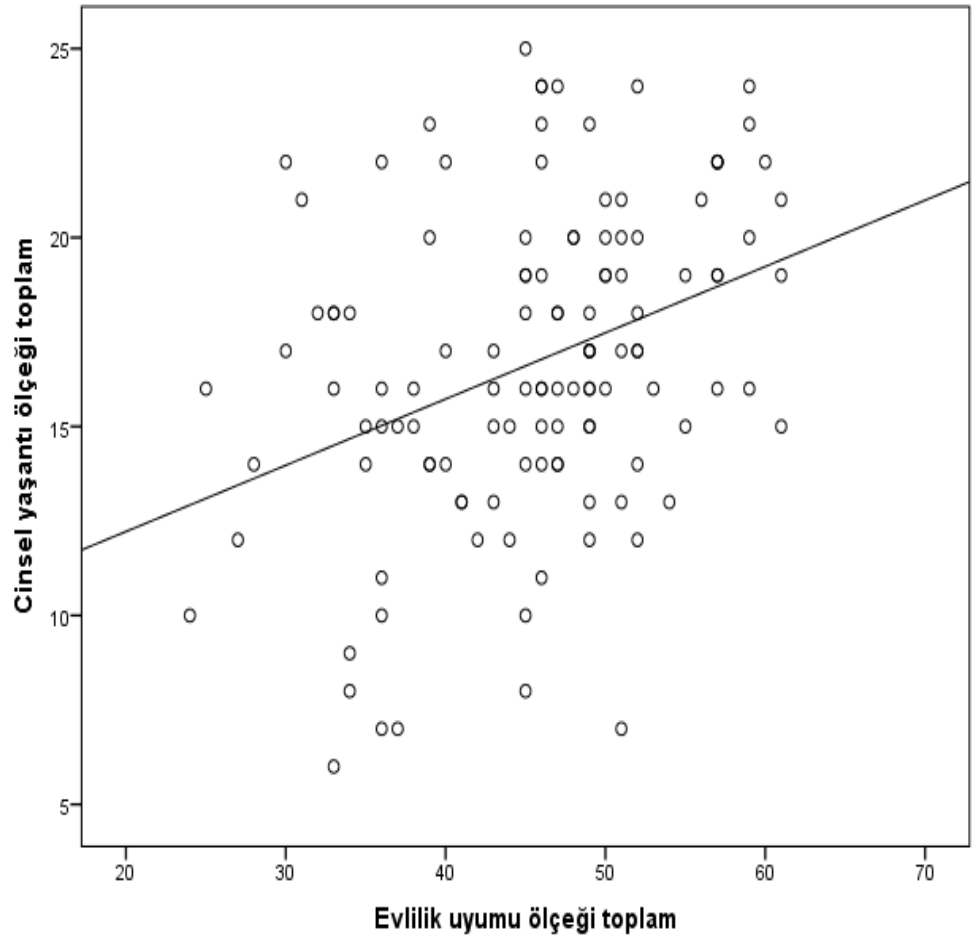
Katılımcılar evlenme şekli değişkeni cevaplarına göre 95'i (%79,2) anlaşıarak evlendik ailelerimizin onayını aldık, 3'ü (%2,5) anlaşıarak evlendik ailelerimizin onayını almadık, 20'si (%16,7) ailemiz tanıştırdı bizim onayımızı aldılar, 2'si (%1,7) ailemiz tanıştırdı bizim onayımızı almadılar olarak dağılmaktadır.

4.1.2. Cinsel Yaşantı ile Evlilik Uyumu İlişkisine Dair Bulgular

Tablo 2. Cinsel Yaşantı ile Evlilik Uyumu ilişkisi

	Ort	Ss	Min.	Max.	r	p
Cinsel Yaşantı Ölçeği Toplam	16,680	4,183	6	25	-0,352	0,000
Evlilik Uyumu Ölçeği Toplam	45,400	8,407	24	61		

Katılımcıların “cinsel yaşantı ölçeği toplam” ifadesine ($16,680 \pm 4,183$); “evlilik uyumu ölçeği toplam” ifadesine ($45,400 \pm 8,407$) olarak bulundu. Cinsel Yaşantı Ölçeği Toplam puanı ile Evlilik Uyumu Ölçeği Toplam puanı arasında %35,2 düzeyinde negatif yönlü anlamlı ilişki bulundu. Evlilik Uyumu artıkça, Cinsel Yaşantı puanı artıyordu.

Tablo 3. Cinsel Yaşantı ile Evlilik Uyumu ilişkisi

	Evlilik Uyumsuz (n=41)		Evlilik Uyumlu (n=79)		t	p
	rt	Ss	Ort	Ss		
Cinsel Yaşantı Ölçeği Toplam	4,850	4,240	17,620	3,851	-3,605	0,000

Katılımcıların cinsel yaşantı ölçeği toplam puanları ortalamalarının evlilik uyumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasında pozitif korelasyon bulunmuştur($t=-3,605$; $p=0,000<0,05$).Evlilik uyumu yüksek olan katılımcıların cinsel yaşantı ölçeği toplam puanları (17,62), Evlilik uyumu düşük olanların cinsel yaşantı ölçeği toplam puanlarından (14,85) yüksekti.

4.1.3. Cinsel Yaşantı ile Evlilik Uyumunun Yaş Grubuna Göre Dağılımına Dair Bulgular

Tablo 4. Cinsel Yaşantı ile Evlilik Uyumunun Yaş Grubuna Göre Dağılımı

			Ort	Ss	F	p
Cinsel Yaşantı Ölçeği Toplam	21-30	5	17,200	2,723	10,787	0,000
	31-40	5	18,090	3,540		
	41 Ve üstü	0	14,400	4,813		
Evlilik Uyum Ölçeği Toplam	21-30	5	48,640	6,531	4,781	0,010
	31-40	5	46,070	8,149		
	41 Ve üstü	0	42,450	9,010		

Katılımcıların cinsel yaşantı ölçeği toplam puanları ortalamalarının yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasında pozitif korelasyon bulunmuştur ($F=10,787$; $p=0<0.05$).Farklılıkların kaynaklarını belirlemek için tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Yaşı 21-30 aralığında olan

katılımcıların cinsel yaşantı ölçeği toplam puanları ($17,200 \pm 2,723$), yaşı 41 ve üstü olanların cinsel yaşantı ölçeği toplam puanlarından ($14,400 \pm 4,813$) yüksek bulunmuştur. Yaşı 31-40 olanların cinsel yaşantı ölçeği toplam puanları ($18,090 \pm 3,540$), yaşı 41 ve üstü olanların cinsel yaşantı ölçeği toplam puanlarından ($14,400 \pm 4,813$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların evlilik uyumu ölçeği toplam puanları ortalamalarının yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasında pozitif korelasyon bulunmuştur ($F=4,781$; $p=0.01<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek için tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Yaşı 21-30 olanların evlilik uyumu ölçeği toplam puanları ($48,640 \pm 6,531$), yaşı 41 ve üstü olanların evlilik uyumu ölçeği toplam puanlarından ($42,450 \pm 9,010$) yüksek bulunmuştur. Yaşı 31-40 olanların evlilik uyumu ölçeği toplam puanları ($46,070 \pm 8,149$), yaşı 41 ve üstü olanların evlilik uyumu ölçeği toplam puanlarından ($42,450 \pm 9,010$) yüksek bulunmuştur.

4.1.4. Cinsel Yaşantı ile Evlilik Uyumunun Cinsiyete Göre Dağılımına Dair Bulgular

Tablo 5. Cinsel Yaşantı ile Evlilik Uyumunun Cinsiyete Göre Dağılımı

			Ort	Ss	t	p
Cinsel Yaşantı Ölçeği Toplam	Kadın	9	15,120	3,873	-4,292	0,000
	Erkek	61	18,180	3,939		
Evlilik Uyum Ölçeği Toplam	Kadın	9	44,610	7,885	-1,012	0,313
	Erkek	61	46,160	8,881		

Katılımcıların cinsel yaşantı ölçeği toplam puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasında pozitif korelasyon bulunmuştur

($t=-4,292$; $p=0,000<0,05$). Erkek katılımcıların cinsel yaşantı ölçeği toplam puanları (18,180), kadın katılımcıların cinsel yaşantı ölçeği toplam puanlarından (15,120) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların evlilik uyumu ölçeği toplam puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasında negatif korelasyon bulunmuştur ($t=-1,012$; $p=0,313>0,05$).

4.1.5. Cinsel Yaşantı ile Evlilik Uyumunun Çalışma Durumuna Göre Dağılımı

Tablo 6. Cinsel Yaşantı ile Evlilik Uyumunun çalışma durumuna Göre Dağılımı

		N	rt	Ss	t	p
Cinsel Yaşantı Ölçeği Toplam	Evet	97	17,060	4,028	2,110	0,037
	Hayır	23	15,040	4,517		
Evlilik Uyum Ölçeği Toplam	Evet	97	45,800	8,442	1,082	0,281
	Hayır	23	43,700	8,221		

Katılımcıların cinsel yaşantı ölçeği toplam puanları ortalamalarının çalışma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasında pozitif korelasyon bulunmuştur ($t=2,110$; $p=0,037<0,05$). Çalışanların cinsel yaşantı ölçeği toplam puanları (17,060), çalışmayanların cinsel yaşantı ölçeği toplam puanlarından (15,040) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların evlilik uyumu ölçeği toplam puanları ortalamalarının çalışma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek

amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasında negatif korelasyon bulunmuştur ($t=1,082$; $p=0,281>0,05$).

4.1.6. Cinsel Yaşantı ile Evlilik Uyumunun Çocuk Sayısına Göre Dağılımına Dair Bulgular

Tablo 7. Cinsel Yaşantı ile Evlilik Uyumunun Çocuk Sayısına Göre Dağılımı

		N	Ort	Ss	F	p
Cinsel Yaşantı Ölçeği Toplam	Yok	30	18,400	2,884	3,680	0,014
	1	45	16,620	3,996		
	2	30	14,930	4,756		
	3ve üstü	15	16,870	4,642		
Evlilik Uyumu Ölçeği Toplam	Yok	30	47,130	6,986	1,709	0,169
	1	45	45,980	8,943		
	2	30	42,530	7,722		
	3ve üstü	15	45,930	9,968		

Katılımcıların cinsel yaşantı ölçeği toplam puanları ortalamalarının çocuk sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasında pozitif korelasyon bulunmuştur ($F=3,680$; $p=0.014<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek için tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Çocuğu olmayanların cinsel yaşantı ölçeği toplam puanları ($18,400 \pm 2,884$), çocuk sayısı 2 olanların cinsel yaşantı ölçeği toplam puanlarından ($14,930 \pm 4,756$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların evlilik uyumu ölçeği toplam puanları ortalamalarının çocuk sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasında negatif korelasyon bulunmuştur ($F=1,709$; $p=0,169>0.05$).

4.1.7. Cinsel Yaşantı ile Evlilik Uyumunun Eğitim Düzeyine Göre Dağılımına Dair Bulgular

Tablo 8. Cinsel Yaşantı ile Evlilik Uyumunun Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

		N	Ort	Ss	F	p
Cinsel Yaşantı Ölçeği Toplam	İlkokul	9	15,780	5,869	0,315	0,730
	Ortaokul-lise	39	16,510	4,460		
	Üniversite	72	16,880	3,827		
Evlilik Uyum Ölçeği Toplam	İlkokul	9	43,440	8,487	1,485	0,231
	Ortaokul-lise	39	43,870	8,636		
	Üniversite	72	46,470	8,215		

Katılımcıların cinsel yaşantı ölçeği toplam puanları ortalamalarının eğitimi düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasında negatif korelasyon bulunmuştur ($F=0,315$; $p=0,730>0.05$).

Katılımcıların evlilik uyumu ölçeği toplam puanları ortalamalarının eğitimi düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasında negatif korelasyon bulunmuştur ($F=1,485$; $p=0,231>0.05$).

4.1.8. Cinsel Yaşantı ile Evlilik Uyumunun Ekonomik Duruma Göre Dağılımına Dair Bulgular

Tablo 9. Cinsel Yaşantı ile Evlilik Uyumunun Ekonomik Duruma Göre Dağılımı

		N	Ort	Ss	F	p
Cinsel Yaşantı Ölçeği Toplam	Çok İyi	5	16,200	7,362	0,874	0,457
	İyi	68	17,000	4,000		
	Orta	45	16,420	4,087		
	Kötü	2	12,500	3,536		
Evlilik Uyum Ölçeği Toplam	Çok İyi	5	41,000	10,654	0,809	0,491
	İyi	68	46,100	8,333		
	Orta	45	44,690	8,005		
	Kötü	2	48,500	17,678		

Katılımcıların cinsel yaşantı ölçeği toplam puanları ortalamalarının ekonomik durum değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasında negatif korelasyon bulunmuştur($F=0,874$; $p=0,457>0.05$).

Katılımcıların evlilik uyumu ölçeği toplam puanları ortalamalarının ekonomik durum değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasında negatif korelasyon bulunmuştur($F=0,809$; $p=0,491>0.05$).

4.1.9. Cinsel Yaşantı ile Evlilik Uyumunun Evlenme Şekline Göre Dağılımına Dair Bulgular

Tablo 10. Cinsel Yaşantı ile Evlilik Uyumunun Evlenme Şekline Göre Dağılımı

		N	Ort	SS	F	p
Cinsel Yaşantı Ölçeği Toplam	Anlaşarak evlendik ailelerimizin onayını aldık	95	17,370	,742	5,402	0,002
	Anlaşarak evlendik ailelerimizin onayını almadık	3	14,000	1,000		
	Ailemiz tanıştırdı bizim onayımızı aldılar	20	14,450	5,135		
	Ailemiz tanıştırdı bizim onayımızı almadılar	2	10,000	2,828		
Evlilik Uyum Ölçeği Toplam	Anlaşarak evlendik ailelerimizin onayını aldık	95	46,580	7,819	3,237	0,025
	Anlaşarak evlendik ailelerimizin onayını almadık	3	41,330	5,508		

	Ailemiz tanıştırdı bizim onayımızı aldılar	20	40,600	10,128		
	Ailemiz tanıştırdı bizim onayımızı almadılar	2	43,500	2,121		

Katılımcıların cinsel yaşantı ölçeği toplam puanları ortalamalarının evlenme şekli değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasında pozitif korelasyon bulunmuştur ($F=5,402$; $p=0.002<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek için tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Evlenme şekli anlaşılarak evlendik ailelerimizin onayını aldık diyenlerin cinsel yaşantı ölçeği toplam puanları ($17,370 \pm 3,742$), evlenme şekli ailemiz tanıştırdı bizim onayımızı aldılar diyenlerin cinsel yaşantı ölçeği toplam puanlarından ($14,450 \pm 5,135$) yüksek bulunmuştur. Evlenme şekli anlaşılarak evlendik ailelerimizin onayını aldık diyenlerin cinsel yaşantı ölçeği toplam puanları ($17,370 \pm 3,742$), evlenme şekli ailemiz tanıştırdı bizim onayımızı almadılar diyenlerin cinsel yaşantı ölçeği toplam puanlarından ($10,000 \pm 2,828$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların evlilik uyumu ölçeği toplam puanları ortalamalarının evlenme şekli değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasında pozitif korelasyon bulunmuştur ($F=3,237$; $p=0.025<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek için tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Evlenme şekli anlaşılarak evlendik ailelerimizin onayını aldık diyenlerin evlilik uyumu ölçeği toplam puanları ($46,580 \pm 7,819$), evlenme şekli ailemiz tanıştırdı bizim onayımızı aldılar diyenlerin evlilik uyumu ölçeği toplam puanlarından ($40,600 \pm 10,128$) yüksek bulunmuştur.

4.1.10. Cinsel Yaşantı ile Evlilik Uyumunun Evlilik Süresine Göre Dağılımına Dair Bulgular

Tablo 11. Cinsel Yaşantı ile Evlilik Uyumunun Evlilik Süresine Göre Dağılımı

		N	Ort	Ss	F	p
Cinsel Yaşantı Ölçeği Toplam	0-5	40	17,730	2,978	2,417	0,094
	6-10	39	16,620	4,283		
	11 Ve üstü	41	15,710	4,890		
Evlilik Uyum Ölçeği Toplam	0-5	40	48,730	6,827	5,018	0,008
	6-10	39	43,620	9,898		
	11 Ve üstü	41	43,850	7,425		

Katılımcıların cinsel yaşantı ölçeği toplam puanları ortalamalarının evlilik süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasında negatif korelasyon bulunmuştur ($F=2,417$; $p=0,094>0.05$).

Katılımcıların evlilik uyumu ölçeği toplam puanları ortalamalarının evlilik süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasında pozitif korelasyon bulunmuştur ($F=5,018$; $p=0.008<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek için tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Evlilik süresi 0-5 olanların evlilik uyumu ölçeği toplam puanları ($48,730 \pm 6,827$), evlilik süresi 6-10 olanların evlilik uyumu ölçeği toplam puanlarından ($43,620 \pm 9,898$) yüksek

bulunmuştur. Evlilik süresi 0-5 olanların evlilik uyumu ölçeği toplam puanları ($48,730 \pm 6,827$), evlilik süresi 11 ve üstü olanların evlilik uyumu ölçeği toplam puanlarından ($43,850 \pm 7,425$) yüksek bulunmuştur.

4.1.11. Cinsel Yaşantı ile Evlilik Uyumunun Kaçınıcı Çocuk Olduğuna Göre Dağılımına Dair Bulgular

Tablo 12. Cinsel Yaşantı ile Evlilik Uyumunun Kaçınıcı Çocuk Olduğuna Göre Dağılımı

		N	Ort	Ss	F	p
Cinsel Yaşantı Ölçeği Toplam	1	39	17,460	4,173	1,252	0,294
	2	42	15,980	3,585		
	3	20	17,350	5,204		
	4ve üstü	19	15,890	4,175		
Evlilik Uyumu Ölçeği Toplam	1	39	48,130	7,388	2,085	0,106
	2	42	44,140	8,891		
	3	20	44,050	7,817		
	4 ve üstü	19	44,000	9,141		

Katılımcıların cinsel yaşantı ölçeği puanları ortalamalarının kaçınıcı çocuk değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasında negatif korelasyon bulunmuştur ($F=1,252$; $p=0,294>0.05$).

Katılımcıların evlilik uyumu ölçeği toplam puanları ortalamalarının kaçınıcı çocuk değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek

amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasında negatif korelasyon bulunmuştur ($F=2,085$; $p=0,106>0.05$).

4.1.12. Evlilik Uyumunun Sosyo-demografik Değişkenlere Göre Dağılımına Dair Bulgular

Tablo 13. Evlilik Uyumunun Sosyo-demografik Değişkenlere Göre Dağılımı

		Uyumsuz		Uyumlu		p
		n	%	n	%	
Cinsiyet	Kadın	23	%56,1	36	%45,6	$X^2=1,197$ $p=0,184$
	Erkek	18	%43,9	43	%54,4	
Yaş	21-30	4	%9,8	21	%26,6	$X^2=10,275$ $p=0,006$
	31-40	16	%39,0	39	%49,4	
	41 ve üstü	21	%51,2	19	%24,1	
Eğitim Düzeyi	İlkokul	5	%12,2	4	%5,1	$X^2=7,012$ $p=0,030$
	Ortaokul-lise	18	%43,9	21	%26,6	
	Üniversite	18	%43,9	54	%68,4	
Ekonomik Durum	Çok İyi	3	%7,3	2	%2,5	$X^2=4,795$ $p=0,187$
	İyi	18	%43,9	50	%63,3	
	Orta	19	%46,3	26	%32,9	

	Kötü	1	%2,4	1	%1,3	
Çalışma Durumu	Evet	29	%70,7	68	%86,1	X²=4,102 p=0,039
	Hayır	12	%29,3	11	%13,9	
Evlilik Süresi	0-5	5	%12,2	35	%44,3	X²=12,567 p=0,002
	6-10	18	%43,9	21	%26,6	
	11 ve üstü	18	%43,9	23	%29,1	
Çocuk Sayısı	Yok	6	%14,6	24	%30,4	X²=5,002 p=0,172
	1	15	%36,6	30	%38,0	
	2	14	%34,1	16	%20,3	
	3ve üstü	6	%14,6	9	%11,4	
Kaçınıcı Çocuk	1	7	%17,1	32	%40,5	X²=6,880 p=0,076
	2	17	%41,5	25	%31,6	
	3	9	%22,0	11	%13,9	
	4 ve üstü	8	%19,5	11	%13,9	
Evlenme Şekli	Anlaşarak evlendik ailelerimizin onayını aldık	25	%61,0	70	%88,6	X²=12,688 p=0,005
	Anlaşarak evlendik	2	%4,9	1	%1,3	

ailelerimizin onayını almadık						
Ailemiz tanıştırdı bizim onayımızı aldılar	13	%31,7	7	%8,9		
Ailemiz tanıştırdı bizim onayımızı almadılar	1	%2,4	1	%1,3		

Cinsiyet ile evlilik uyumu arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır ($X^2=1,197$; $p=0,184>0.05$). Evlilik uyumu düşük olanların 23'ünün (%56,1) kadın, 18'i (%43,9) erkek; evlilik uyumu yüksek olanların 36'sının (%45,6) kadın, 43'ünün (%54,4) erkek yanıtını vermişlerdir.

Yaş ile evlilik uyumu arasında anlamlı ilişki bulunmuştur ($X^2=10,275$; $p=0,006<0.05$). Evlilik uyumu düşük olanların 4'ünün (%9,8) 21-30, 16'sının (%39,0) 31-40, 21'i (%51,2) 41 ve üstü; evlilik uyumu yüksek olanların 21'i (%26,6) 21-30, 39'unun (%49,4) 31-40, 19'unun (%24,1) 41 ve üstü yanıtını vermişlerdir.

Eğitim Düzeyi ile evlilik uyumu arasında anlamlı ilişki bulunmuştur ($X^2=7,012$; $p=0,030<0.05$). Evlilik uyumu düşük olanların 5'i (%12,2) ilkökul, 18'i (%43,9) ortaokul-lise, 18'i (%43,9) Üniversite; evlilik uyumu yüksek olanların 4'ünün (%5,1) ilkökul, 21'i (%26,6) ortaokul-lise, 54'ünün (%68,4) Üniversite yanıtını vermişlerdir.

Ekonomik Durum ile evlilik uyumu arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır ($X^2=4,795$; $p=0,187>0.05$). Evlilik uyumu düşük olanların 3'ünün (%7,3) çok iyi, 18'i (%43,9) iyi, 19'unun (%46,3) orta, 1'i (%2,4) kötü; evlilik uyumu yüksek olanların 2'si (%2,5) çok iyi, 50'si (%63,3) iyi, 26'sının (%32,9) orta, 1'i (%1,3) kötü yanıtını vermişlerdir.

Çalışma Durumu ile evlilik uyumu arasında anlamlı ilişki bulunmuştur ($X^2=4,102$; $p=0,039<0.05$). Evlilik uyumu düşük olanların 29'unun (%70,7) evet, 12'si (%29,3) hayır; evlilik uyumu yüksek olanların 68'i (%86,1) evet, 11'i (%13,9) hayır yanıtını vermişlerdir.

Evlilik Süresi ile evlilik uyumu arasında pozitif korelasyon bulunmuştur ($X^2=12,567$; $p=0,002<0.05$). Evlilik uyumu düşük olanların 5'i (%12,2) 0-5, 18'i (%43,9) 6-10, 18'i (%43,9) 11 ve üstü; evlilik uyumu yüksek olanların 35'i (%44,3) 0-5, 21'i (%26,6) 6-10, 23'ünün (%29,1) 11 ve üstü yanıtını vermişlerdir.

Çocuk sayısı ile evlilik uyumu arasında negatif korelasyon bulunmuştur ($X^2=5,002$; $p=0,172>0.05$). Evlilik uyumu düşük olanların 6'sının (%14,6) yok, 15'i (%36,6) 1, 14'ünün (%34,1) 2, 6'sının (%14,6) 3 ve üstü; evlilik uyumu yüksek olanların 24'ünün (%30,4) yok, 30'unun (%38,0) 1, 16'sının (%20,3) 2, 9'unun (%11,4) 3 ve üstü yanıtını vermişlerdir.

Kaçıncı Çocuk ile evlilik uyumu arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır ($X^2=6,880$; $p=0,076>0.05$). Evlilik uyumu düşük olanların 7'si (%17,1) 1, 17'si (%41,5) 2, 9'unun (%22,0) 3, 8'i (%19,5) 4 ve üstü; evlilik uyumu yüksek olanların 32'si (%40,5) 1, 25'i (%31,6) 2, 11'i (%13,9) 3, 11'i (%13,9) 4 ve üstü yanıtını vermişlerdir.

Evlenme Şekli ile evlilik uyumu arasında anlamlı ilişki bulunmuştur ($X^2=12,688$; $p=0,005<0.05$). Evlilik uyumu düşük olanların 25'i (%61,0) anlaşarak evlendik ailelerimizin onayını aldık, 2'si (%4,9) anlaşarak evlendik ailelerimizin onayını almadık, 13'ünün (%31,7) ailemiz tanıştırdı bizim onayımızı aldılar, 1'i (%2,4) ailemiz tanıştırdı bizim onayımızı almadılar; evlilik uyumu yüksek olanların 70'i (%88,6) anlaşarak evlendik ailelerimizin onayını aldık, 1'i (%1,3) anlaşarak

evlendik ailelerimizin onayını almadık, 7'si (%8,9) ailemiz tanıştırdı bizim onayımızı aldılar, 1'i (%1,3) ailemiz tanıştırdı bizim onayımızı almadılar yanıtını vermişlerdir.

Sonuç olarak;

- ✓ Katılımcıların Cinsel Yaşantı Ölçeği toplam puanıyla Evlilik Uyumu Ölçeği toplam puanı analiz edildiğinde negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Evlilik Uyumu arttıkça, Cinsel Yaşantı puanı artmaktadır.
- ✓ Evlilik uyumu yüksek olanların Cinsel Yaşantı Ölçeği toplam puanları, evlilik uyumu düşük olanların Cinsel Yaşantı Ölçeği toplam puanlarından yüksektir.
- ✓ Erkek olan katılımcıların Cinsel Yaşantı Ölçeği toplam puanları, kadın olan katılımcıların Cinsel Yaşantı Ölçeği toplam puanlarından yüksek bulunmuştur.
- ✓ Katılımcıların Evlilik Uyumu Ölçeği toplam puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine ve çalışma durumu değişkenine göre, grup ortalamaları arasında negatif korelasyon bulunmuştur.
- ✓ Katılımcıların Cinsel Yaşantı Ölçeği toplam puan ortalamalarının çalışma durumu değişkenine göre grup ortalamaları arasında pozitif korelasyon bulunmuştur. Çalışanların Cinsel Yaşantı Ölçeği toplam puanları, çalışmayanların Cinsel Yaşantı Ölçeği toplam puanlarından yüksek bulunmuştur.
- ✓ Katılımcıların Cinsel Yaşantı Ölçeği toplam puanları ortalamalarının çocuk sayısı değişkenine göre, grup ortalamaları arasında pozitif korelasyon bulunmuştur. Çocuğu olmayanların Cinsel Yaşantı Ölçeği toplam puanları, çocuk sayısı 2 olanların Cinsel Yaşantı Ölçeği toplam puanlarından yüksek bulunmuştur.
- ✓ Katılımcıların Evlilik Uyumu Ölçeği toplam puanları ortalamalarının çocuk sayısı, ekonomik durum ve eğitim düzeyi değişkenine göre, grup ortalamaları arasında negatif korelasyon bulunmuştur.

- ✓ Katılımcıların Cinsel Yaşantı Ölçeği toplam puan ortalamalarının eğitim seviyesi ile ekonomik durum değişkenine göre, grup ortalamaları arasında negatif korelasyon bulunmuştur.
- ✓ Katılımcıların Cinsel Yaşantı Ölçeği toplam puanları ortalamalarının evlenme şekli değişkenine göre, grup ortalamaları arasında pozitif korelasyon bulunmuştur.
- ✓ Evlenme şekli anlaşılarak evlendik ailelerimizin onayını aldık diyenlerin Cinsel Yaşantı Ölçeği toplam puanları, evlenme şekli ailemiz tanıştırdı bizim onayımızı aldılar diyenlerin Cinsel Yaşantı Ölçeği toplam puanlarından yüksek bulunmuştur.
- ✓ Evlenme şekli anlaşılarak evlendik ailelerimizin onayını aldık diyenlerin Cinsel Yaşantı Ölçeği toplam puanları, evlenme şekli ailemiz tanıştırdı bizim onayımızı almadılar diyenlerin Cinsel Yaşantı Ölçeği toplam puanlarından yüksek bulunmuştur.
- ✓ Katılımcıların Evlilik Uyumu Ölçeği toplam puanları ortalamalarının evlenme şekli değişkenine göre, grup ortalamaları arasında pozitif korelasyon bulunmuştur.
- ✓ Evlenme şekli anlaşılarak evlendik ailelerimizin onayını aldık diyenlerin Evlilik Uyumu Ölçeği toplam puanları, evlenme şekli ailemiz tanıştırdı bizim onayımızı aldılar diyenlerin Evlilik Uyumu Ölçeği toplam puanlarından yüksek bulunmuştur.
- ✓ Katılımcıların Cinsel Yaşantı Ölçeği toplam puanları ortalamalarının evlilik süresi değişkenine göre, grup ortalamaları arasında negatif korelasyon bulunmuştur.
- ✓ Katılımcıların Evlilik Uyumu Ölçeği toplam puanları ortalamalarının evlilik süresi değişkenine göre, grup ortalamaları arasında pozitif korelasyon bulunmuştur.
- ✓ Evlilik süresi 0-5 olanların Evlilik Uyumu Ölçeği toplam puanları, evlilik süresi 6-10 olanların Evlilik Uyumu Ölçeği toplam puanlarından yüksek bulunmuştur.

- ✓ Evlilik süresi 0-5 olanların Evlilik Uyumu Ölçeği toplam puanları, evlilik süresi 11 ve üstü olanların Evlilik Uyumu Ölçeği toplam puanlarından yüksek bulunmuştur.
- ✓ Katılımcıların Cinsel Yaşantı Ölçeği toplam puanları ortalamalarının kaçınıcı çocuk değişkenine göre, grup ortalamaları arasında negatif korelasyon bulunmuştur.
- ✓ Katılımcıların Evlilik Uyumu Ölçeği toplam puanları ortalamalarının kaçınıcı çocuk değişkenine göre, grup ortalamaları arasında negatif korelasyon bulunmuştur.
- ✓ Cinsiyet, çocuk sayısı, kaçınıcı çocuk ve ekonomik durum ile evlilik uyumu arasında negatif korelasyon bulunmuştur.
- ✓ Yaş ile evlilik uyumu arasında pozitif korelasyon bulunmuştur. Evlilik uyumu düşük olanların 4'ünün 21-30, 16'sının 31-40, 21'inin 41 ve üstü; evlilik uyumu yüksek olanların 21'inin 21-30, 39'unun 31-40, 19'unun 41 ve üstü yaş aralığında olduğu belirlenmiştir.
- ✓ Eğitim Düzeyi ile evlilik uyumu arasında pozitif korelasyon bulunmuştur. Katılımcılardan evlilik uyumu düşük olanların 5'i ilkokul, 18'i ortaokul-lise, 18'i Üniversite; evlilik uyumu yüksek olanların 4'ünün ilkokul, 21'i ortaokul-lise, 54'ünün Üniversite mezunu olduğu belirlenmiştir.
- ✓ Çalışma Durumu ile evlilik uyumu arasında pozitif korelasyon bulunmuştur. Katılımcılardan evlilik uyumu düşük olanların 29'unun evet, 12'si hayır; evlilik uyumu yüksek olanların 68'i evet, 11'i hayır yanıtını vermişlerdir.
- ✓ Evlilik Süresi ile evlilik uyumu arasında pozitif korelasyon bulunmuştur. Katılımcılardan evlilik uyumu düşük olanların 5'i 0-5, 18'i 6-10, 18'i 11 ve üstü; evlilik uyumu yüksek olanların 35'i 0-5, 21'i 6-10, 23'ünün 11 ve üstü yanıtını vermişlerdir.
- ✓ Evlenme Şekli ile evlilik uyumu arasında pozitif korelasyon bulunmuştur. Katılımcılardan evlilik uyumu düşük olanların 25'i anlaşılarak evlendik ailelerimizin onayını aldık, 2'si anlaşılarak evlendik ailelerimizin onayını almadık, 13'ünün ailemiz tanıştırdı bizim onayımızı aldılar, 1'i ailemiz tanıştırdı bizim onayımızı almadılar yanıtını vermişlerdir.

- ✓ Evlilik uyumu yüksek olanların 70'i anlaşarak evlendik ailelerimizin onayını aldık, 1'i anlaşarak evlendik ailelerimizin onayını almadık, 7'si ailemiz tanıştırdı bizim onayımızı aldılar, 1'i ailemiz tanıştırdı bizim onayımızı almadılar yanıtını vermişlerdir.

TARTIŞMA

Bu bölümde, evlilik süresinin cinsel yaşam ve evlilik uyumuna etkileri incelenmiştir. Çalışmada buna ek olarak, gönüllülük usulüne göre katılan 120 kişinin medeni durum, yaş, evlenme şekli gibi sosyo-demografik verilerinin, cinsel yaşam ve evlilik uyumuna etkileri de sınanmaya çalışılmıştır. Çalışmada elde edilen bulgular tartışılmış ve yorumlanmıştır.

Yalçın'ın (2014), evlilik uyumu ile sosyo demografik değişkenler arasındaki ilişki üzerine yaptığı çalışmasını, toplam 103 evli kadın oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini oluşturan kadın katılımcıların evlilik süreleri ile evliliklerini değerlendirmeleri, cinsel yaşam memnuniyetlerini değerlendirmeleri ve eşlerine karşı duygularını değerlendirmeleri arasında pozitif korelasyon bulunmuştur. Katılımcıların evlilik süresi arttıkça sorunlar karşısındaki tutumlarından konuşarak tartışmanın azaldığı, şiddet ve kavganın arttığı ve kadınların 50%'sinin sorunlar karşısındaki tutumunun sıklıkla “sessiz kalma” olduğu belirlenmiştir. Kublay (2012), yaptığı araştırmanın örneklemini; 452 evli bireyle tamamlamıştır. Bireylerin evlilik uyumları ile değer tercihleri ve öznel mutlulukları arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla gerçekleştirilen araştırmanın sonucunda, evlilik uyumu demografik değişkenler açısından bakıldığında; evlilik uyumunun cinsiyet, eğitim düzeyi, meslek ve evlenme biçimine göre farklılaşmadığı sonucu elde edilmiştir. Kişilerin evlilik uyumunun evlilik süresine dayalı farklılıkları incelendiğinde, 26-35 yıl aralığına kadar olan katılımcılarda evlilik süresi arttıkça evlilik uyum düzeyi azalmaktayken; 26-35 yıl aralığındaki katılımcıların evlilik uyum düzeyinde tekrar bir artış olduğu sonucu bulunmuştur. Çalışmamda, evlilik süresi 0-5 olanların evlilik uyumu ölçeği toplam puanları, evlilik süresi 6-10 olanların evlilik uyumu ölçeği toplam puanlarından yüksek bulunmuştur. Evlilik süresi 0-5 olanların evlilik uyumu ölçeği toplam puanları, evlilik süresi 11 ve üstü olanların evlilik uyumu ölçeği toplam puanlarından yüksek bulunmuştur. Bulgulara göre, evlilik süresinin artmasının evlilik uyumunu negatif etkileyebileceği hipotezi desteklenmektedir.

Özaydınlık (2014), evli çiftlerin evlilik uyumları ile kişilik özellikleri ve romantik ilişkilerindeki sosyal ilgilerini incelediği çalışması, 100 evli çiftten yani

200 kişiden oluşmaktadır. Araştırmada elde edilen bulgular, evlilik uyumunun evlilik sũresine gũre değişkenlik gũsterdięi yũnũndedir. 0-5 yıl arası evli olan çiftlerin, diğer gruplardaki çiftlere oranla evlilik uyumlarının daha fazla olduğu bulunmuştur. Çalışmamda, evlilik sũresi 0-5 olanların evlilik uyumu Ȗlçeęi toplam puanları, evlilik sũresi 6-10 ve 11 ve Ȗstũ olanların evlilik uyumu Ȗlçeęi toplam puanlarından yũksek bulunmuştur. Çalışmanın bulguları literatũr bilgisi ile Ȗrtũřmektedir.

Çelik (2006), “Eğitim YȖneticilerinin Mesleki Tũkenmiřlikleri İle Evlilik Doyumları Arasındaki İlişki” adlı çalışmasını evli olan 206 okul yȖneticisinin katılımıyla gerçekteşirmiştir. Araştırmada, evlenme şekli gũrũcũ usulũ olan okul yȖneticilerinin evlilik doyumları diğer evlenme şekline sahip okul yȖneticilerine gũre dũřũk bulunmuştur. Çalışmamda, evlenme şekli ‘anlaşarak evlendik ailelerimizin onayını aldık’ diyenlerin evlilik uyumu Ȗlçeęi toplam puanları, evlenme şekli ‘ailemiz tanıştırdı bizim onayımızı aldılar’ diyenlerin evlilik uyumu Ȗlçeęi toplam puanlarından yũksek bulunmuştur. Anlaşarak ve ailelerinin onayını alarak evlenen katılımcıların evlilik uyumu diğer şekilde evlenenlere gũre yũksektir.

Yũksel (2013), “Kadınlarda Evlilik Uyumunu ve Psikolojik Belirtiler Arasındaki İlişki, Stresle Baş Etme Biçimleri ve Toplumsal Cinsiyet Rolũ Tutumlarının Aracı Rollerini” adlı çalışmasında, yaşları 19 ile 73 arasında değişen 248 evli kadına yer vermiştir. Çalışmada yapılan analizler sonucu, kadınların yaşı arttıkça çiftin doyumunun ve çift uyumunun dũřtũęũ gũrũlmũřtũr. Ayrıca, ailenin toplam aylık gelirlerine bakıldığında, geliri daha dũřũk grubun en yũksek geliri olana gũre evlilik doyumunun daha dũřũk olduğu bulunmuştur. Çalışmamda, yaş ile evlilik uyumu arasında pozitif korelasyon bulunmuştur. Katılımcılardan evlilik uyumu uyumsuz olanların 4’ũnũ 21-30, 16’sının 31-40, 21’inin 41 ve Ȗstũ; evlilik uyumu uyumlu olanların 21’inin 21-30, 39’unun 31-40, 19’unun 41 ve Ȗstũ puan aldığđ belirlenmiştir. Araştırmamın bulguları yaş arttıkça evlilik uyumunun dũřtũęũ yȖnũnden literatũr bilgisi ile Ȗrtũřmektedir. Ayrıca çalışmamda, katılımcıların evlilik uyumu Ȗlçeęi toplam puan ortalamasının ekonomik dũzey etkenine gũre anlamlđ bir farklılık bulunmamıştır. Bunun sebebinin gelir dũzeyi dũřũk katılımcının az olmasından kaynaklandığđ dũřũnũlmektedir.

Tolan (2015), araştırmasında evlilik uyumunun kişilik özellikleri, ilişkiye dair inançlar ve çatışma     m stilleri bağlamında yordanmasını incelemiştir. Çalışma  rneklemi, evliliklerinde en az bir yıl geçirmiş olan evli bireylerden oluşmaktadır. Araştırmaya 292 kadın ve 364 erkek olmak üzere 656 evli kişi katılmıştır. Araştırma bulgularına göre, evli katılımcıların evlilik uyumlarının, cinsiyet, yaş,  ocuk sayısı ve evlenme biçimi değişkenlerine göre farklılaştığı; eğitim düzeyi ve gelir düzeyi değişkenlerine göre ise farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmamda, yaş ile evlilik uyumu arasında pozitif korelasyon bulunmuştur. Katılımcılardan evlilik uyumu uyumsuz olanların 4'ünün 21-30, 16'sının 31-40, 21'inin 41 ve üstü; evlilik uyumu uyumlu olanların 21'inin 21-30, 39'unun 31-40, 19'unun (%24,1) 41 ve üstü puan aldığı belirlenmiştir. Evlenme sekli “anlaşarak evlendik ailelerimizin onayını aldık” diyenlerin evlilik uyumu  l eği toplam puanları, evlenme şekli “ailemiz tanıştırdı bizim onayımızı aldılar” diyenlerin evlilik uyumu  l eği toplam puanlarından yüksek bulunmuştur. Yaş ve evlenme şeklinin evlilik uyumunu etkilediği literatür bilgisi ile örtüşmektedir. Araştırmamda cinsiyet ve  ocuk sayısı ile evlilik uyumu arasında pozitif korelasyon bulunmamıştır.

 ağ ve Yıldırım (2013), evlilik doyumunu etkileyen ilişkisel ve kişisel değişkenleri inceledikleri araştırmasında, 448 kadın ve 363 erkekten oluşan 811 evli birey ile anket yapmış ve Kişisel Bilgi Formu, Evlilik Yaşam  l eği ve Eş Destek  l eği kullanmıştır. Araştırmanın bulgularına göre evlilik doyumunu, cinsel yaşam memnuniyeti ve eğitim düzeyleri etkilemektedir. Kuduaki (2010), çalışmasında evlilik uyumu ve cinsel doyum ilişkisini incelemiştir. Araştırmasının sonucuna göre, cinsel doyum yüksek puan alan katılımcıların evlilik uyumları da anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Çalışmamda ise, katılımcıların Cinsel Yaşantı  l eği Toplam puanı ile Evlilik Uyumu  l eği Toplam puanı arasındaki ilişki negatif yönlü bulunmuştur. Evlilik Uyumu arttığı, Cinsel Yaşantı puanı artmaktadır.

Güvel ve ark. (2003), “Evli Kadınlarda Cinsel Fonksiyonlara Etkin Faktörler” çalışmasında, 98evli kadın katılımcı Kadın Cinsel Fonksiyon İndeksini (IFSFI) gönüllü olarak cevaplamıştır. Çalışmada, yaş değişkeninin cinsel işlev zerine negatif etkisi belirlenmemiştir. Araştırmada, evlilik süresinin ilerlemiş olmasının cinsel işlevler üzerinde olumsuz etki yarattığı g r lm ştir. Çalışmada

değerlendirmeye alınan faktörlerden eğitim düzeyinin, cinsel fonksiyonlar üzerine bir etkisi olmadığı ifade edilmiştir. Çalışmamda, katılımcıların cinsel yaşantı ölçeği toplam puanları ortalamalarının evlilik süresi değişkeniyle ilişkisini belirlemek amacıyla yapılan analiz sonucunda grup ortalamaları arasında negatif korelasyon bulunmuştur. Literatür bilgisi ile örtüşmemiştir.

Çayan ve arkadaşları, 179 kadın katılımcıdan oluşan çalışmalarında, evlilik süresi, sigara içme, olunan pelvik operasyonlar ve kontrasepsiyon tekniklerinin cinsel fonksiyon bozukluğu ile anlamlı ilişkisi saptanmazken; düşük eğitim seviyesi, ilerlemiş yaş, çalışmamak, doğum sayısı fazlalığı, kronikleşmiş hastalıklar ve menapozun kadın katılımcılarda cinsel fonksiyonu negatif etkilediğini belirtmektedirler. Çalışmam, literatür bilgisi ile cinsel yaşantının çalışma durumu ve çocuk sayısından etkilendiği yönünden örtüşmektedir. Araştırma bulgularına göre, çalışanların cinsel yaşantı ölçeği toplam puanları, çalışmayanların cinsel yaşantı ölçeği toplam puanlarından yüksek bulunmuştur. Katılımcıların cinsel yaşantı ölçeği toplam puanları ortalamalarının çocuk sayısı değişkenine göre, çocuğu olmayanların cinsel yaşantı ölçeği toplam puanları, çocuk sayısı 2 olanların cinsel yaşantı ölçeği toplam puanlarından yüksek bulunmuştur.

Özerdoğan ve ark. (2009), yaş aralığı 40-65 olan menapoz dönemindeki kadınlarda cinsel fonksiyon bozukluğu (CFB) sıklığının, depresyon ve diğer risk etmenleriyle ilişkisinin belirlenmesini amaçladıkları çalışmaları, bir aile sağlığı merkezinde gerçekleştirilmiştir. Araştırma, bu merkeze başvurmuş 249 kadını kapsamaktadır. Araştırma bulgularından, 40-65 yaş arasında bulunan kadınlarda CFB yaygın olduğu bulunmuştur. Evlilik şekli ve evlilik süresi ile CFB sıklığı ilişkisinde pozitif korelasyon bulunmuştur. Çalışmamda, evlilik biçiminden cinsel yaşantının etkilendiği bulgular arasındadır. Evlenme şekli ‘anlaşarak evlendik ailelerimizin onayını aldık’ diyenlerin cinsel yaşantı ölçeği toplam puanları, evlenme şekli ‘ailemiz tanıştırdı bizim onayımızı aldılar’ diyenlerin cinsel yaşantı ölçeği toplam puanlarından yüksek bulunmuştur. Evlenme şekli ‘anlaşarak evlendik ailelerimizin onayını aldık’ diyenlerin cinsel yaşantı ölçeği toplam puanları, evlenme şekli ‘ailemiz tanıştırdı bizim onayımızı almadılar’ diyenlerin cinsel yaşantı ölçeği toplam puanlarından yüksek bulunmuştur. Bulgular literatür bilgisi ile

örtüşmemektedir. Ayrıca literatürden farklı olarak katılımcıların cinsel yaşantı ölçeği toplam puanları ortalamalarının evlilik süresi değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu farklılığın, ilgili literatürde cinsel fonksiyon bozukluklarının araştırılmış olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Günümüzde, bireylerin evlilik ve cinsel yaşantılarından algıladıkları doyumun aslında kişisel mutlulukları ve bağlantılı olarak toplum mutluluğu açısından önemi yadsınamaz bir gerçektir. Bireyler, evlenirken pek çok beklenti ve hayal ile adım attıkları bu yaşantıda, kimi zaman aradıklarını bulmuş kimi zamansa düşündükleri uyumu hem cinsel anlamda hem de evlilik uyumu bağlamında yakalayamamışlardır.

Evlilik müessesesinin önemini tam kavrayamama, müşterek şartlara uyum sağlamada sıkıntılar yaşama, hayat şartlarının beraberinde getirdiği olumsuz etkiler, (ekonomik, statü, anlayışsızlık, saygı eksikliği...)evlilik süresinin artması, bununla beraber çocuk sahibi olma, aileye katılan yeni üyeye tam hazır olmama hali ve bu üyenin sorumluluklarını üstlenmekte zorluklar yaşama gibi sıralanabilecek durumlar, çiftler arasındaki evlilik uyumunu yakalamada veya evlilik süresi arttıkça yakalanan uyumdan doyum alma noktasını aza indirmektedir.

Toplumumuzda, cinselliğin hala bir tabu olması ise, kişilerin evlilik yaşantısını zora sokmakta, cinsel tatmin sağlamakta sıkıntı yaşamalarına neden olmaktadır. Cinselliğin doğru ve tam bilinmemesi, bu dürtüden korkulması, özellikle kadınlarda partnerine istek ve ihtiyaçlar konusunda yeteri kadar açık olamamasına sebep olmakta bu da cinsel hayatı negatif yönde etkilemektedir. Çalışmamda da evlilik süresi arttıkça evlilik uyumunun azaldığı görülmektedir. Evlilik süresinin cinsel yaşam üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bulunmadığı da yine çalışmadan elde edilen sonuçlar arasındadır.

Çalışma bulgularından yola çıkılarak; ileriki çalışmalar ve alan uygulamaları için aşağıdaki öneriler getirilebilir:

- ✓ Evlilik süresinin, cinsel yaşam ve evlilik uyumuna etkisi ve sonuçların demografik özelliklere göre karşılaştırılması üzerine gerçekleştirilen bu çalışmaya, literatür kapsamında ihtiyaç duyulacağı düşünülmektedir.
- ✓ Araştırma örnekleminin daha uzun süre ve daha fazla katılımcıya uygulanması sayesinde bulgular, daha fazla genellenebilir.

- ✓ Kişilerin araştırma sürecinde, cinsel yaşantılar ölçeğine karşı yaşadıkları çekince araştırma bütününde göz önünde bulundurulması gereken noktalardan biri olmuştur.
- ✓ Araştırmaya istenilen oranda katılımın gerçekleştirilememesinin nedenlerinden biri, katılımcıların birçok sorudan oluşan ölçek ve anketleri doldurmayı yorucu bulmaları olabilir.
- ✓ Araştırmanın değişkenlerine bakıldığında, ileride ilgili çalışmalarda partnerlerin araştırmaya beraber dahil edilmeleri çok daha geniş bulgular sağlanması bakımından faydalı olduğu düşünülmektedir.
- ✓ Araştırmanın değişkenlerine çocuk sahibi olan çiftlerin çocuklarının da katılımcı olması, deneysel ve betimsel araştırmalar yapılmasının iyi bir çalışma olacağı ve böylelikle elde edilebilecek bilgilerin, evlilik yaşantısını açıklamada yeni ve önemli sonuçlar ortaya çıkarabileceği düşünülmektedir.
- ✓ Araştırma, birçok bilgiye geniş pencereden bakması ve anlatması açısından alanda yapılacak diğer araştırmalar için kolaylık sağlayacaktır. Daha sonraki araştırmalar için demografik soruların özenli seçimi önemli bir husus olacaktır.

KAYNAKÇA

- Amerikan Psikiyatri Birliği (2014). DSM-V Tanı Ölçütleri Başvuru Elkitabı, Çev. Yay. Yön. Koroğlu E, Hekim Yayın Birliği, Ankara.
- Anderson, S. A. , C. S. Russel ve W. R. Schumm (1983), Perceived Marital Quality and Family Life- Cycle Categories: A Further Analysis, Journal of Marriage and theFamily, 45: 127-139.
- Akbaş, M. (2008). Endüstri Meslek Liselerinde Görev Yapan Öğretmenlerin Evlilik Uyumları ile Öğretmenlik Tutumları Arasındaki İlişki. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Aktaş, S. (2009). Eşlerden birinin kaygı düzeyi ile Evlilik Uyumunu Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi. Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Ar, Ö. F. (2014). Normal Gelişim Gösteren Çocuğa Sahip Ebeveynler ile Otizmlili Çocuğa Sahip Ebeveynlerin Evlilik Uyumunu ve Anksiyete Düzeylerinin İncelenmesi. Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Aydemir, S. (2015). Otizmlili Çocukların Ebeveynlerinin Evlilik Uyumlarının, Başa Çıkma Stratejilerinin ve Sosyal Destek Algılarının İncelenmesi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Aydın, D. (2012). Sağlık Çalışanı Evli Kadınlarda Cinsel Mitlere İnanma Durumu ve Cinsel İşlev Bozuklukları. Haliç Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Bacanlı, H. (2001). Eş Tercihleri, Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi (2), 15. 7-16.
- Başay, A.C. (2015). Üniversite Öğrencilerinin Benlik Yapısı ve Eş Seçme Kriterleri. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

- Berk, M. (2009). Evli Öğretmenlerin Yükleme Tarzları ve Evlilik Doyum Algılarının Bazı Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Bıyıkoglu, B. E. (2012). Evlilik Uyumunun Mükemmelliyetçilik Özellikleri, Stresle Başa çıkma Stratejileri ve Cinsiyet Açısından İncelenmesi. Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Bilen, M.(2009). Sağlıklı İnsan İlişkileri. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Boyacıoğlu, G. (1999). Kadın Cinsel İşlev Bozuklukları. Psikiyatri Dünyası, 2: 54-59.
- Bozdemir, N. ve Özcan, S. (2011). Cinselliğe ve Cinsel Sağlığa Genel Bakış, Derleme. TJFMPC, 5:37-46.
- Bulut, I. (1993). Ruh Sağlığının Aile İşlevlerine Etkisi. Ankara: Başkanlık Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığı Yayınları.
- Canel, N.A. (2007). Ailede Problem Çözme, Evlilik Doyumu ve Örnek Bir Grup Çalışmasının Sınanması. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi.
- CETAD, (2006). Cinsel Yaşam ve Sorunları. Cinsel Eğitim Tedavi ve Araştırma Derneği.
- Ceylan, F. G. (1994). Üniversite Öğrencilerinin Eş Seçimindeki Tercih ve Beklentileri. Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Cinsel Sağlık Enstitüsü Derneği, Cinsel İşlev Bozukluklarına Genel Bir Bakış, <http://www.cised.org.tr/icerik/131/cinsel-islev-bozukluklarina-genel-bir-bakis>.
- Çağ, P. Ve Yıldırım, İ. (2013). Evlilik Doyumunu Yordayan İlişkisel ve Kişisel Değişkenler, Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 4 (39).

- Çağlı, O. (1992). Evlenmeye hazır mısınız? İstanbul: Bilgi Yayınevi.
- Çakıcı, S. (2006). Alt ve Üst Sosyoekonomik Düzeydeki Ailelerin Aile İşlevlerinin, Anne- Çocuk İlişkilerinin ve Aile İşlevlerinin Anne-Çocuk İlişkilerine Etkisinin İncelenmesi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Çalışkan, Z., Taşhan, S.T., Orhan, İ., Nacar, G., (2015).Partneri Olan ve Olmayan Üniversite Öğrencilerinin Eş Seçimi Tercihlerinin Karşılaştırılması. İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 4 (1): 6-10.
- Çamcı, G. (2012). Miyokardinfarktüsü Sonrası Kadınlarda Cinsel Yaşam. İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Çayan, S., Akbay E., Bozlu M., Canpolat B., Acar D. Ulusoy E. (2004) The prevalence of female sexual dysfunction and potential risk factors that may impair sexual function in Turkish women. Urol Int. 72: 52-7.
- Çelik, C. K. (2006). Eğitim Yöneticilerinin Mesleki Tükenmişlikleri ile Evlilik Doyumları Arasındaki İlişki. Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Davison, G.C. ve Neale, J.M. (2013). Anormal Psikoloji (Abnormal Psychology). Çeviren İhsan Dağ. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- Demiray, Ö. (2006). Evlilikte Uyumun Demografik Özelliklere Göre İncelenmesi. Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Dincer, Ö. (2007). Namus ve Bekâret: Kuşaklar Arasında Değişen Ne? İki Kuşaktan Kadınların Cinsellik Algıları. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Dövüşkaya, L. (2008). Erkek Yaygın Anksiyete Bozukluğu Hastalarında Cinsel İşlev Bozuklukları ve Depresif Bozukluk Eş-Hastalanımının Cinsellik Üzerine Etkilerinin Değerlendirilmesi. Gülhane Askeri Tıp Akademisi Askeri Tıp Fakültesi Psikiyatri Ana Bilim Dalı Başkanlığı, Tıpta Uzmanlık Tezi.

- Erbek E., Beştepe E., Akar H, Eradamlar N., Alpkan R.L. (2005). Evlilik Uyumu. Düşünen Adam 18(1): 39-47.
- Ersanlı, K., ve Kalkan, M. (2008). Kuram ve uygulama. Ankara: Nobel Yayın.
- Gülererli, N. (2014). Öğretmenlerin Evlilik Uyumu ile Yaratıcılıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Beylikdüzü Örneği).Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Gülseren, G. (2010). Psikiyatrik Hasta Popülasyonunda Cinsel İşlev Bozuklukları. Afyon Kocatepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Tıpta Uzmanlık Tezi.
- Güner, K.Z. (2014). Erken Dönem Uyumsuz Şemalar, İlişkilerdeki Bilişsel Süreçler, Yüklemeler, Evlilikte Sorunlarla Başa Çıkma Yollarının Evlilik Uyumu ile İlişkisi. Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Günindi, Ö. ve Giren, S. Y. (2011). Aile Kavramının Değişim Süreci ve Okul Öncesi Dönemde Ailenin Önemi, Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı 31,349-361.
- Güvel, S. , Yayıcıoğlu, Ö. , Bağış, T. , Savaş, N. , Bulgan, E. , Özkardeş, H. (2003). Evli Kadınlarda Cinsel Fonksiyonlara Etkin Faktörler. Türk Üroloji Dergisi, 29:1.
- Hoşgör, T.E. (2013). Evli Çiftlerin Öfke İfade Tarzları ile Evlilik Uyumunun İncelenmesi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Hünler, O.S. ve Gençöz, T. (2003). Boyun Eğici Davranışlar ve Evlilik Doyumu İlişkisi: Algılanan Evlilik Problemleri Çözümünün Rolü, Türk Psikoloji Dergisi, 18 (51), 99 – 108.

- İlericiler, K. N. (2015). Evlilik Uyumunu Açıklamada Yakın İlişkilerde Bağlanma, Erken Dönem Uyum Bozucu Şemalar ve Psikolojik Travmanın Rolü. Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- İncesu, C. (2004). Cinsel İşlevler ve Cinsel İşlev Bozuklukları. Klinik Psikiyatri, Ek 3:3-13.
- İncesu, C. (2006). Erkek Cinselliği. İstanbul: Cinsel Eğitim Tedavi ve Araştırma Derneği Yayınları.
- İncesu, C. (2011). Dsm-5 ve Cinsel İşlev Bozuklukları. Nöropsikiyatri Arşivi, 48 Özel Sayı 1: 1-6.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2007). Kültürel Psikoloji. İstanbul: Evrim Yayınevi.
- Kankaya, D. (2015). Evli Bireylerde Aldatma Eğilimi ve Cinsel Yaşantılar. Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Karagüler, S. (2013). Aile Yaşantısının İşgören Performansına Etkileri ve Dengeleyici Tedbirleri. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Karakoyunlu F.B. (2007). Evli Kadınlarda Cinsel Fonksiyon Bozukluğu Görülme Sıklığı. Akdeniz Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Kayır A. (2001). Cinsellik Kavramı ve Cinsel Mitler. Yetkin N, İncesu C, editör. Cinsel İşlev Bozuklukları Monograf Serisi. İstanbul: Roche Müstehzarları Sanayi A.Ş; p. 34-9.
- Köknel, Ö. (1994). İnsanı Anlamak. İstanbul: Altın Kitaplar.
- Könezoğlu, B. (2006). Aile ve Ailenin Korunması. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

- Kubat, D.E. (2012). Evli Bireylerde Aldatma Eğilimi ve Evlilik Doyumu İlişkisinin İncelenmesi. Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Kublay, D. (2013). Evlilik Uyumu: Değer Tercihleri ve Öznel Mutluluk Açısından İncelenmesi. Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Kuduaki, Ç. (2010). Cinsel Doyum ve Evlilik Doyumu Arasındaki ilişki. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Kuşut, O. (2013). Said Nursi’de Aile Sosyolojisi ve Ahlak. Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Küçükçelik, Z.M.(2015). İlişkiye Dair İnançlar ve Bilişsel Çarpıtmaların Evlilik Uyumuna Etkisi. İstanbul Bilim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Nazlı, S. (2011). Aile Danışmanlığı. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Onur, B. (2003). Gelişim Psikolojisi-Yetişkinlik, Yaşlılık, Ölüm. Ankara: İmge Kitabevi.
- Önal S. (2010). Kadınlarda Cinsel İşlev Bozukluğu Yaygınlığı ve Olası Risk Faktörleri. Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Uzmanlık Tezi.
- Özaydınlık, Ş. (2014). Evli Çiftlerin Evlilik Uyumu ile Kişilik Özellikleri ve Romantik İlişkilerindeki Sosyal İlginin İncelenmesi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Özerdoğan, N. , Sayiner, F.D. , Köşgeroğlu, N. , Ünsal, A. (2009). 40-65 Yaş Grubu Kadınlarda Cinsel Fonksiyon Bozukluğu Prevelansı, Depresyon ve Diğer İlişkili Faktörler. Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanat Dergisi, 2:2.

- Özgüven, İ. E.(1997). Cinsellik ve Cinsel Yaşam. Ankara: Pdrem Yayınları.
- Özgüven, İ. E. (2000). Evlilik ve Aile Terapisi. Ankara: Pdrem Yayınları.
- Özgüven, İ. E. (2001). Ailede İletişim Ve Yaşam. Ankara: Pdrem Yayınları.
- Öztan, B. (2004). Aile Hukuku. Ankara: Turhan Kitabevi.
- Özüğurlu, K. (1999). Karı-Koca iliksilerinden Doğan Sorunlar. Ana-Baba Okulu. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Polat, D. (2006). Evli Bireylerin Evlilik Uyumları, Aldatma Eğilimleri ve Çatışma Eğilimleri Arasındaki İlişkilerin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Poroy, A. (2010). Cinsellik El Kitabı. Alfa Yayınları.
- Sarı, T. (2012). Evli Bireylerin Ebeveyn Algıları, Otomatik Düşünceleri ve Bağlanma Stillerinin Evlilik Doyumu ile İlişkisi. Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Sığırcı, A. (2010). Evli Bireylerde Bağlanma Biçimleri ve Evliliğe Dair İnançların Evlilik Doyumu ile İlişkisinin İncelenmesi. İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Spainer, G. B. , R. A. Lewis ve C. L. Cole (1975), Marital Adjustment Over the Family Life Cycle: The Issue of Curvilinearity, Journal of Marriage and the Family. 37: 263-275.
- Sungur, M. Z. (1998). Erkek Cinsel İşlev Bozuklukları. Psikiyatri Dünyası Dergisi, 1; 60-4.
- Şendil, G. Ve Korkut, Y. (2008). Evli Çiftlerdeki Çift Uyumu ve Evlilik Çatışmasının Demografik Özellikler Açısından İncelenmesi. Psikoloji Çalışmaları, 28.

- Şenel, G. H. (2010). Eş seçimi kararı. (Editör: Haluk Yavuzer). Evlilik Okulu. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Şentürk, G. E. (2006). Ortaöğretim Kurumlarına Devam Eden Öğrenciler İle Bu Kurumda Çalışan Öğretmenler ve Yöneticilerin Cinsellikle İlgili Yanlış İnanışla Bilgi ve İnanışlarının Belirlenmesi ve Bir Uygulama. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Tarhan, N. (2012). Evlilik Psikolojisi. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Temeloğlu, E. (2014). Çiftlerden Birisi Eksen I Tanısı Almış Evli Bireylerin Evlilik Uyumlarının, Patolojiye Dair Atıfları, Kontrol Odakları ve Baş Etme Yolları Açısından İncelenmesi. Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Tolan, Ç. Ö. (2015). Evlilik Uyumunun Kişilik Özellikleri, İlişkiye Dair İnançlar ve Çatışma Çözüm Stilleri Bağlamında Yordanması (Diyarbakır İli Örneği). İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi.
- Toprak, E. Ve Bozgeyikli, H. (2013). Üniversiteli Gençlerin Eş Seçim Kriterlerinin Sıralama Yargılarıyla Ölçeklenmesi, Gençlik Araştırmaları Dergisi, Cilt: 1 Sayı: 1.
- Turan, A. (2013). Evli Bireylerin Cinsel Mit İnançları, Cinsel Bilgi Düzeyleri, İlişkilerindeki Mutluluk Düzeyleri Ve Cinsel Doyumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Tutarel-Kışlak, Ş., ve Çavuşoğlu, Ş. (2006). Evlilik Uyum, Bağlanma Biçimleri, Yüklemelere ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişkiler. Aile ve Toplum Dergisi, 3 (9), 61- 68.
- Uzel, A. (2015). Evlilik İlişkisi İçerisinde Çiftler Arasında Cinsel Doyumun, Evlilik Uyum ve Benlik Saygısı Üzerindeki Etkilerinin İncelenmesi. Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

- Velidedeoğlu, N. (2006). Kadın Erkek İlişkilerinde Sorunlar ve Çözümler. İstanbul: Morpa Yayınları.
- Vural, B. ve Temel, A. (2010). Cinsel Doyumun Yordanmasında Bazı Faktörlerin İncelenmesi. Sağlık Bilimleri Dergisi, 13: 1; 24-34.
- Yalçın, H. (2014). Evlilik Uyumu ile Sosyo demografik Özellikler Arasındaki İlişki. Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, 3:1.
- Yaşan, A. ve Gürgeç F. (2004). Cinsel partneri olan bir hemşire grubu ile hiç partneri olmamış bir hemşire grubunun cinsel bilgi edinme yolları ve cinsel mitlerin yaygınlığının karşılaştırılması. [özet] Yeni Symposium Dergisi, 42(2):72-76.
- Yavuzer, H. (2012). Çocuk Psikolojisi. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yekenkural, D.(2011). Gebelikte Bulantı Kusma, Evlilik Uyumu ve Eş İlişkisi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Yıldırım, İ.(1993). Farklı Sosyo Ekonomik Düzeydeki Evli Bireylerin Uyum Düzeyleri, Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, Cilt/Vol: II, Sayı/No: 4, Aralık/December, s: 23-28.
- Yıldırım, İ. (2004). Eş Destek Ölçeğinin Geliştirilmesi. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 22(3): 19-25.
- Yıldırım, İ. (2007). Üniversite Öğrencilerinin Eş Seçme Kriterleri, Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, Cilt: III, Sayı:27.
- Yıldız, Y. (2012). İlişkiye İlişkin İnançların Evlilik Uyumunu Yordaması. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Yılmaz, A. (2001). Aile ve Toplum Yıl: 4 Cilt: 1 Sayı: 4.

- Yılmazçoban, A. Muhsin (2008). Flört Ve Görücü Usulü Evliliklerde Psiko-Sosyal Özelliklerin Etkisi - Demirci Örneği. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı, Doktora Tezi.
- Yüksel, Ö. (2013). Kadınlarda Evlilik Uyum ve Psikolojik Belirtiler Arasındaki İlişki: Stresle Baş Etme Biçimleri ve Toplumsal Cinsiyet Rolü Tutumlarının Aracı Roller. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Yüksel, Ş. ve Cindoğlu, D. (2006). Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı Alanında Ulusal ve Yerel Medya Yoluyla Savunuculuk Projesi Bilgilendirme Dosyası 5: Kadın Cinselliği, Cinsel Eğitim Tedavi ve Araştırma Derneği (CETAD). Sayfa: 7-28-29. Erişim: http://www.cetad.org.tr/CetadData/Book/26/269201116550-bilgilendirme_dosyasi_5.pdf (erişim tarihi:07/02/2016)
- Zeytinoğlu, E. (2013). Evli Bireylerin Benlik Saygısı, Kıskançlık Düzeyi, Evlilikteki Çatışmalar Ve Evlilik Doyumu Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Ziya, A. Z. (2015). Üniversite Öğrencilerinin Cinsel Mit İnançları, Cinsel Bilgi Düzeyleri ve Cinsel Tutumları Arasındaki İlişkiler. Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi.

EKLER

Ek.1. Kişisel Bilgi formu

Sayın Katılımcı,

Elinizdeki form, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik Psikoloji Yüksek Lisans programında tez çalışması kapsamında hazırlanmıştır. Yanıtlarınız sadece bilimsel amaçlı kullanılacak ve grup olarak istatistiksel açıdan değerlendirilerek yorumlanacaktır. Elde edilen bilgileri, araştırmacı dışında hiç kimse görmeyecektir. Soruların doğru ya da yanlış cevapları yoktur, cevaplar kişiden kişiye değişebilir. Soruları yanıtlarken lütfen hiçbir maddeyi boş bırakmayınız. Vereceğiniz cevapların dürüst ve içten olması çalışmada geçerli ve güvenilir sonuçlar elde etmek açısından önemlidir. Çalışmada kimlik belirleyici bilgiler istenmemekte olup, LÜTFEN ANKET FORMLARININ ÜZERİNE ADINIZI VE SOYADINIZI YAZMAYINIZ. Katılımınız ve araştırmaya yapmış olduğunuz katkı için şimdiden çok teşekkür ederim.

1. Cinsiyet: K () E ()
2. Yaşınız: 21-30 () 31-40 () 41 ve üstü ()
3. Eğitim Durumunuz: İlkokul () Ortaokul-Lise () Üniversite ()
4. Ekonomik Durumunuz: Çok iyi () İyi () Orta () Kötü () Çok Kötü ()
5. Herhangi bir işte çalışıyor musunuz? : Evet () Hayır ()
6. Kaç yıllık evlisiniz? : 0-5 () 6-10 () 11 ve üstü
7. Kaç çocuğunuz var? : Yok () 1 () 2 () 3 ve üstü ()
8. Ailenizin kaçınıcı çocuğusunuz? : 1 () 2 () 3 () 4 ve üstü ()
9. Eşinizle nasıl evlendiniz? :
 - Anlaşarak evlendik ailelerimizin onayını aldık ()
 - Anlaşarak evlendik ailelerimizin onayını almadık ()
 - Ailemiz tanıştırdı bizim onayımızı aldılar ()
 - Ailemiz tanıştırdı bizim onayımızı almadılar ()
 - Kaçarak evlendik ()

Ek.2. Evlilik Uyum Ölçeği

EUÖ

Aşağıda eşlerin evlilik ilişkileri ile ilgili olarak 15 madde bulunmaktadır her maddeyi dikkatlice okuduktan sonra size uygun olan seçeneği işaretleyiniz lütfen hiçbir ifadeyi boş bırakmayınız. İçten ve doğru verdiğiniz yanıtlar için teşekkür ederiz.

1) Ölçeğin birinci maddesinde, **evliliğinizdeki mutluluk düzeyini tüm yönleri ile en iyi tanımladığını inandığınız noktayı daire içine alınız.** Ortadaki “mutlu” sözcüğü üzerindeki nokta, çoğu kişinin evlilikten duyduğu mutluluk derecesini temsil etmekte ve ölçek kademeli olarak sol ucunda evliliğinde çok mutsuz olan küçük bir azınlığı, sağ ucunda ise evliliğinde çok büyük bir doyum ve mutluluk duyan küçük bir azınlığı temsil ederek derecelendirilmiş bulunmaktadır.

*	*	*	*	*	*	*
Çok mutsuz			Mutlu			Çok mutlu

Aşağıdaki maddelerde verilen konulara ilişkin olarak, siz ve eşiniz arasındaki anlaşma ya da anlaşmazlık derecesini yaklaşık olarak belirtiniz. Lütfen her maddeyi belirtiniz. Yukarıdaki ilk maddeyi atlamayınız.

	Her zaman anlaşmaz	Hemen her zaman anlaşmaz	Arasıra anlaşamadığınız olur	Sıklıkla anlaşamayız	Hemen Her zaman anlaşamayız	Hiç anlaşamayız
2. Aile bütçesini idare etme						
3. Boş zaman etkinlikleri						
4. Duyguların ifadesi						
5. Arkadaşlar						
6. Cinsel ilişkiler						
7. Toplumsal kurallara uyma (doğru, iyi veya uygun davranış)						
8. Yaşam felsefesi						
9. Eşin akrabaları ile anlaşma						

Lütfen aşağıdaki maddelerde evliliğinizi en iyi ifade ettiğine inandığınız bir cevabı işaretleyiniz.

10. Ortaya çıkan uyumsuzluklar genellikle

() Erkeğin susması ile () Kadının susması ile () Karşılıklı anlaşmaya varılarak sonuçlanır

11. Ev dışı faaliyetlerinizin ne kadarını eşinizle birlikte yaparsınız?

- ☐ Hepsini ☐ Bazılarını ☐ Çok azını ☐ Hiçbirini

12. Boş zamanlarınızda aşağıdakilerden hangisini tercih edersiniz?

- ☐ Dışarıda bir şeyler yapmayı ☐ Evde oturmayı

Eşinizle genellikle aşağıdakilerden hangisini tercih edersiniz?

- ☐ Dışarıda bir şeyler yapmayı ☐ Evde oturmayı

13. Hiç evlenmemiş olmayı istediğiniz olur mu?

- ☐ Sık sık ☐ Arada sırada ☐ Çok seyrek ☐ Hiçbir zaman

14. Hayatınızı yeniden yaşayabilseydiniz,

- ☐ Aynı kişiyle evlenirdiniz ☐ Farklı kişiyle evlenirdiniz

15. Eşinize güvenir, sırlarınızı ona açarmısınız?

- ☐ Hemen hemen hiçbir zaman ☐ Nadiren ☐ Çoğu konularda ☐ Her konuda

Ek.3. Arizona Cinsel Yaşantılar Ölçeği (Kadın Formu)

ARIZONA CİNSEL YAŞANTILAR ÖLÇEĞİ (ACYÖ)

KADINFORMU

Lütfen her madde için BUGÜN de dahil GEÇEN HAFTAKİ durumunuzu işaretleyin

Cinsel açıdan ne derece isteklisiniz?

1	2	3	4	5	6
Oldukça istekli	Çok istekli	Biraz istekli	Biraz isteksiz	Çok isteksiz	Tamamen isteksiz

Cinsel açıdan ne kadar kolay uyarılırsınız (tahrik olursunuz) ?

1	2	3	4	5	6
Oldukça kolay	Çok kolay	Biraz kolay	Biraz zor	Çok zor	Oldukça zor

Vajinanız/ cinsel organınız ilişki sırasında ne kadar kolay ıslanır veya nemlenir ?

1	2	3	4	5	6
Oldukça kolay	Çok kolay	Biraz kolay	Biraz zor	Çok zor	Asla olmaz

Ne kadar kolay orgazm olursunuz (doyuma ulaşırsınız)?

1	2	3	4	5	6
Oldukça kolay	Çok kolay	Biraz kolay	Biraz zor	Çok zor	Asla boşalamam

Orgazmınız tatmin edici midir ?

1	2	3	4	5	6
Oldukça tatmin edici	Çok tatmin edici	Biraz tatmin edici	Pek tatmin etmiyor	Çok tatmin etmiyor	Orgazma ulaşamam

Ek.4. Arizona Cinsel Yaşantılar Ölçeği (Erkek Formu)

ARIZONA CİNSEL YAŞANTILAR ÖLÇEĞİ (ACYÖ)

ERKEK FORMU

Lütfen her madde için BUGÜN de dahil GEÇEN HAFTAKİ durumunuzu işaretleyin

Cinsel açıdan ne derece isteklisiniz ?

1	2	3	4	5	6
Oldukça istekli	Çok istekli	Biraz istekli	Biraz isteksiz	Çok isteksiz	Tamamen isteksiz

Cinsel açıdan ne kadar kolay uyarılırsınız (tahrik olursunuz) ?

1	2	3	4	5	6
Oldukça kolay	Çok kolay	Biraz kolay	Biraz zor	Çok zor	Oldukça zor

Penisiniz/cinsel organınız kolayca sertleşir ve bu sertliğini sürdürür mü ?

1	2	3	4	5	6
Oldukça kolay	Çok kolay	Biraz kolay	Biraz zor	Çok zor	Asla olmaz

Ne kadar kolay boşalırsınız ?

1	2	3	4	5	6
Oldukça kolay	Çok kolay	Biraz kolay	Biraz zor	Çok zor	Asla boşalamam

Boşalmanız tatmin edici midir ?

1	2	3	4	5	6
Oldukça tatmin edici	Çok tatmin edici	Biraz tatmin edici	Pek tatmin etmiyor	Çok tatmin etmiyor	Hiç boşalamam

ÖZGEÇMİŞ

31 Ağustos 1988, İstanbul doğumluyum. İlkokul, Ortaokul, Lise ve Üniversite öğrenimimi İstanbul’ da tamamladım. 2007 yılında Okan Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Psikoloji bölümüne kayıt oldum. 2015 yılında ise Beykent Üniversitesi Psikoloji Anabilim dalı, Klinik Psikoloji bilim dalında yüksek lisans eğitimime başladım. Şuanda da, Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezinde Psikolog olarak görev yapmaktayım.

Asiye BİLDİRİCİ